

Projekti financirani iz europskih strukturnih i investicijskih fondova na primjeru grada Koprivnice

Herceg, Lana

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:707232>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-18**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

„Dr. Mijo Mirković“

LANA HERCEG

**PROJEKTI FINANCIRANI IZ EUROPSKIH
STRUKTURNIH I INVESTICIJSKIH FONDOVA
NA PRIMJERU GRADA KOPRIVNICE**

Diplomski rad

Pula, 2021.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

„Dr. Mijo Mirković“

LANA HERCEG

**PROJEKTI FINANCIRANI IZ EUROPSKIH
STRUKTURNIH I INVESTICIJSKIH FONDOVA
NA PRIMJERU GRADA KOPRIVNICE**

Diplomski rad

JMBAG: 0303056617, redovita studentica

Studijski smjer: Ekonomija

Predmet: Programi i fondovi Europske unije

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Međunarodna ekonomija

Mentor: prof.dr.sc. Ines Kersan-Škabić

Pula, rujan 2021.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Lana Herceg, kandidatkinja za magistricu ekonomije ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se ne oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

U Puli, _____, 2021. godine

IZJAVA

o korištenju autorskog dijela

Ja, Lana Herceg, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom Projekti financirani iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova na primjeru grada Koprivnice koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____

Potpis

Sadržaj

1. UVOD	1
2. EUROPSKI STRUKTURNI I INVESTICIJSKI FONDOVI	3
2.1. Strateški pristup	6
2.1.1. <i>Strategija Europa 2020</i>	6
2.1.2. <i>Zajednički strateški okvir</i>	11
2.2. Kohezijska politika Europske unije u razdoblju 2014.-2020. godine	13
2.3. Instrumenti financiranja u ESI fondovima	17
2.3.1. <i>Europski fond za regionalni razvoj – EFRR</i>	17
2.3.2. <i>Europski socijalni fond – ESF</i>	20
2.3.3. <i>Kohezijski fond – KF</i>	22
2.3.4. <i>Europski fond za pomorstvo i ribarstvo – EFPR</i>	23
2.3.5. <i>Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj - EPFRR</i>	25
3. KORIŠTENJE EUROPSKIH STRUKTURNIH I INVESTICIJSKIH FONDOVA U REPUBLICI HRVATSKOJ	26
3.1. Sporazum o partnerstvu (SoP)	26
3.2. Institucionalni okvir ESI fondova za razdoblje 2014.-2020.	30
3.3. Europski strukturni i investicijski fondovi u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2014.-2020.	34
3.4. Operativni programi za razdoblje 2014.-2020.	37
3.4.1. <i>Operativni program Konkurentnost i kohezija</i>	37
3.4.2. <i>Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali</i>	39
3.4.3. <i>Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske</i>	40
3.4.4. <i>Operativni program za pomorstvo i ribarstvo</i>	45

4. KORIŠTENJE EUROPSKIH STRUKTURNIH I INVESTICIJSKIH FONDOVA NA RAZINI JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE	48
4.1. Priprema projekata jedinica lokalne samouprave za financiranje iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova	48
4.2. Grad Koprivnica i Europska unija	50
4.3. Strateško planiranje razvoja na lokalnoj razini	52
4.3.1. <i>Strategija razvoja grada Koprivnice</i>	53
4.3.2. <i>Razvojni prioriteti, ciljevi i mjere grada Koprivnice</i>	53
4.3.3. <i>SWOT analiza grada Koprivnice</i>	57
4.3.4. <i>Priprema i prijava projekata</i>	58
4.3.5. <i>Projekti provedeni u razdoblju 2014.-2020. u gradu Koprivnici</i>	60
4.3.6. <i>Aktualni projekti u gradu Koprivnici</i>	72
5. ZAKLJUČAK	83
SAŽETAK	84
SUMMARY	84
LITERATURA	85
PRILOZI	92
Abecedni popis kratica	92
Popis slika, tablica i grafikona	94

1. UVOD

Republika Hrvatska postala je 1. srpnja 2013. godine punopravna članica Europske unije te je time završen proces koji je počeo još 21. veljače 2003. godine kada je Republika Hrvatska podnijela zahtjev za punopravno članstvo. Od podnošenja zahtjeva za punopravno članstvo do pristupanja, Republika Hrvatska imala je pravo na korištenje sredstava iz proračuna Europske unije kroz pretpristupne programe – CARDS, PHARE, ISPA, SAPARD i IPA kojima je cilj pomoći državama kandidatkinjama u provedbi i usklađivanju pravne stečevine Europske unije te ih pripremiti za korištenje sredstava iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova u trenutku kada postanu punopravne članice Europske unije.

Predmet istraživanja ovog rada usmjeren je na obrazloženje institucionalnog okvira ESIF-a u Republici Hrvatskoj, identificiranju sredstava dostupnih jedinicama lokalne samouprave, način pripreme projekata na razini tih jedinica, identifikacija određenih prepreka prilikom povlačenja sredstava te pojašnjavanje provedenih projekata na razini jedinice lokalne samouprave – grada Koprivnice. Analizom i istraživanjem u svrhu diplomskog rada istražen je odnos Republike Hrvatske i Europske unije u smislu strateških dokumenata koji su zapravo temelj korištenja i primjene ESIF-a. Detaljno je obrazložen svaki od ESIF-a.

Cilj ovog diplomskog rada je upoznavanje s ESIF-ima, načinima pripreme, prijave i provedbe projekata, a sve na lokalnoj razini – na razini grada. Svrha rada je ukazivanje na važnost povlačenja sredstava iz ESIF-a i utjecaja na razvoj jedinica lokalne samouprave temeljem korištenja tih sredstava.

Diplomski rad sastoji se od pet poglavlja.

U drugom poglavlju opisana su obilježja kohezije politike Europske unije te ESIF-a. Zajednički strateški okvir uspostavljen je s ciljem povećanja potpora iz ESIF-a i utvrđivanja strateški temeljenih načela za olakšanje procesa programiranja na razini država članica i njihovih regija.

U trećem poglavlju opisan je institucionalni i strateški okvir korištenja ESIF-a u Republici Hrvatskoj s posebnim naglaskom na operativne programe u razdoblju 2014.-2020. godine. Četvrti poglavlje predstavlja srž rada, a odnosi se na korištenje ESIF-a na razini lokalne samouprave – na razini grada.

Na početku poglavlja opisana je natječajna procedura prilikom prijave projekta te sama priprema projekta za financiranje iz ESIF-a. Za primjer uspješnog grada što se tiče povlačenja sredstava iz navedenih fondova, prikazan je grad Koprivnica – jedan od vodećih 10 gradova po povlačenju sredstava prema službenim podacima Ministarstva financija. Navedena je Strategija razvoja grada Koprivnice 2014.-2020. te su navedeni i detaljno objašnjeni najvažniji projekti provedeni u tom razdoblju – Izgradnja inkubatora kreativnih industrija Energetska obnova OŠ „Braća Radić“ i OŠ „Antun Nemčić Gostovinski“, Izgradnja vrtića u Starigradu i Prominent MED ali i aktualni projekti koji se trenutno provode na razini grada – Low Carb, Dynaxibility4CE, Green Aura, Penzioner Volonter, Centar za pomoć u kući, ReVITALize, Knowledge Well, Share Music, EDU Roma, KUPID i E-MOB.

Peto poglavlje odnosi se na Zaključak kojim se daje osvrt na rad i komentiraju se pojedini problemi i prilike uočene tijekom izrade od strane autora.

Za prikupljanje, analizu i sistematizaciju korištene su sljedeće metode: induktivna i deduktivna metoda, metoda sinteze, metoda konkretizacije, deskriptivna metoda te metode prikupljanja i obrade podataka i metoda grafičkog i tabelarnog prikazivanja podataka. Također, prilikom prikupljanja podataka korišten je Upitnik u svrhu pisanja diplomskog rada namijenjen gradu Koprivnici te je on ispunjen od strane osobe zaposlene u gradu Koprivnici na mjestu voditeljice odsjeka za europske poslove, Maje Balaško-Kiš.

2. EUROPSKI STRUKTURNI I INVESTICIJSKI FONDOVI

ESIF-i instrumenti su kohezijske politike Europske unije kojima se mogu koristiti isključivo države članice Europske unije. Radi se o nekoliko različitih instrumenata financiranja koji spadaju u kategoriju neizravnih poticaja. Države članice tim se fondovima koriste kako bi dosegle određenu razinu gospodarskog i socioekonomskog razvoja prema uzoru na najrazvijenije države članice Europske unije. U svakoj se državi članici instrumenti nazivaju jednako, ali su različiti prioriteti financiranja. Svaka država članica samostalno definira prioritete financiranja i predlaže ih Europskoj uniji.¹

ESI fondovima zajedno upravljaju Europska komisija i države članice Europske unije. Svrha tih fondova je ulaganje u stvaranje radnih mjesta i održivo i zdravo europsko gospodarstvo i okoliš pa se fondovi uglavnom usmjeravaju na jedno od pet područja: istraživanje i inovacije, digitalne tehnologije, potpora niskougličnom gospodarstvu, održivo upravljanje prirodnim resursima te mala poduzeća.²

Intencija kohezijske politike Europske unije je poticanje investicijske aktivnosti koja treba rezultirati većom razinom konvergencije te je stoga relativno veća alokacija ESIF-a namijenjena regijama koje su ispodprosječno razvijene. Ta se sredstva dodjeljuju u okviru višegodišnjih programa koji su sufinancirani na nacionalnoj razini, a dodjelu odobrava Europska komisija, dok su za provedbu zadužene države članice i njihove regije. Sredstvima povučenim iz ESIF-a upravljaju države članice Europske unije na temelju Sporazuma o partnerstvu. Svaka zemlja zasebno priprema Sporazum o partnerstvu s Europskom komisijom u kojem je potrebno navesti kako će se upotrijebiti sredstva tijekom idućeg razdoblja financiranja. Na temelju Sporazuma o partnerstvu razvijaju se brojni programi ulaganja kojima se sredstva usmjeravaju u različite regije i projekte u predmetnim područjima politike.

¹ Vela, A.: *Menadžment ESI fondova 2014.-2020.*, Priručnik o višemedijskim materijalima o pripremi i provedbi projekata koji se financiraju sredstvima iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova u financijskoj perspektivi 2014.-2020., str. 14., Školska knjiga, Zagreb, 2015.

² Europska komisija, Europski strukturni i investicijski fondovi, dostupno na: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/funding-opportunities/funding-programmes/overview-funding-programmes/european-structural-and-investment-funds_hr#supportingeconomicdevelopmentacrossalleucountries, pristupljeno: 26. travnja 2021.

Tablica 1. Ukupna alokacija sredstava ESIF-a prema državama članicama Europske unije za programsko razdoblje 2014.-2020. godine (u milijunima eura)

	EFRR	ESF	KF	EPFRR	EFPR
PL	48.219,1	15.148,9	27.223,4	18.175,6	710,5
IT	35.233,8	18.328,9	-	22.221,9	979,5
ES	35.011,7	12.184,3	-	14.743,1	1.432,4
FR	19.963,7	9.891,2	-	22.894,2	765,5
DE	19.191,3	13.100,6	-	17.481,3	290,9
RO	13.928,9	5.438,6	7.688,2	12.903,2	223,8
PT	16.531,7	8.955,2	3.271,8	5.260,3	503,9
CZ	17.560,5	4.500,7	7.228,1	4.839,3	41,1
HU	12.841,2	5.911,5	7.088,8	4.166,1	50,9
GR	13.271,5	5.138,2	3.265,2	5.195,3	514,9
UK	10.255,6	8.532,9	-	6.539,4	310,3
SK	9.333,7	3.394,2	4.787,1	3.074,9	15,6
CRO	5.547,8	2.194,4	2.506,8	3.277,2	345,1
BG	4.435,9	1.965,9	2.596,3	2.895,1	104,3
AT	2.463,9	875,7	-	7.697,8	13,9
FI	1.748,2	1.107,1	-	7.740,1	140,1
LT	4.243,3	1.449,2	2.399,8	2.023,0	83,9
SE	1.950,6	1.671,1	-	4.675,1	160,4
LV	3.116,6	786,2	1.466,6	1.999,7	183,7
IR	941,6	832,7	-	5.378,3	240,4
BE	2.426,9	2.293,3	-	1.760,9	68,9
ES	2.654,6	694,9	1.528,2	1.301,6	127,9
SLO	2.105,5	911,7	1.075,3	1.505,7	28,7
NL	1.736,6	1.334,9	-	1.593,8	131,3
DK	524,6	466,5	-	1.483,1	307,6
CY	399,2	241,8	304,5	330,3	52,8
MT	453,2	279,5	241,1	129,8	28,9
LU	48,2	109,8	-	296,9	-

Izvor: European structural and investment funds: 2014-2020 ESIF OVERVIEW, dostupno na: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/overview>, izrada autorice

Kao što je vidljivo u Tablici 1., u programskom razdoblju 2014.-2020. godine, najveći je iznos raspoloživih sredstava kroz ESIF-e dodijeljen Poljskoj koja je korisnica svih pet fondova te kada se ukupno zbroje sva dodijeljena sredstva, iznos je gotovo 105 milijardi eura. Druga država članica prema raspoloživosti sredstava u navedenom programskom razdoblju je Italija, koja na raspolaganju ima nešto manji iznos od Poljske, odnosno oko 75 milijardi eura te, za razliku od Poljske, nije korisnica svih fondova pet fondova tj. nije korisnica sredstava dostupnih putem Kohezijskog fonda. Treće mjesto po visini ukupno raspoloživih sredstava s iznosom od nešto više od 65 milijardu eura pripada Španjolskoj, koja, kao i Italija, nije korisnica sredstava dostupnih putem Kohezijskog fonda. Nakon Španjolske slijedi Francuska sa oko 46 milijardi eura raspoloživih sredstava te Njemačka sa oko 45 milijardi eura, zatim slijede Rumunjska, Portugal i Češka sa iznosom oko 30 milijardi eura raspoloživih sredstava. S iznosom raspoloživih sredstava manjim od 30 milijardi raspolaže Mađarska, Ujedinjeno Kraljevstvo i Grčka, dok s iznosom manjim od 20 milijardi raspolažu Slovačka, Rumunjska, Hrvatska i Bugarska. Nakon njih slijedi Austrija s raspoloživih oko 10 milijardi eura, bez sredstava dostupnih kroz Kohezijski fond.

Postoje i države članice koje raspolažu s manjim iznosima sredstava, od 1 milijarde eura pa do 10 milijardi eura. Tako je, primjerice, Malti i Cipru namijenjeno oko 1 milijarde eura raspoloživih sredstava, dok je Litvi namijenjeno oko 10 milijardi eura. Izuzetak čini Luksemburg, koji u programskog razdoblju 2014.-2020. godine raspolaže iznosom od 455 milijuna eura. Također, Luksemburg je jedina država članica koja ne koristi sredstva dostupna putem Kohezijskog fonda niti Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo. Luksemburg je država članica Europske unije s najvišom stopom BND-a po stanovniku koja je 2019. godine iznosila 73.910 USD³ pa je samim time shvatljivo kako je zbog svog ekonomskog razvoja i ostalih pokazatelja, ukupan iznos raspoloživih sredstava najmanji, odnosno „najskromniji“ od svih ostalih država članica Europske unije.

³ The World Bank, Luxembourg, dostupno na: <https://data.worldbank.org/country/LU>, pristupljeno: 6. rujna 2021.

2.1. Strateški pristup

Za korištenje ESIF-a ključan je strateški okvir jer se sredstva usmjeravaju na postizanje ciljeva definiranih unutar tog okvira. Strateški okvir predstavlja niz javnih politika – strategije, uredbi, direktiva, zakona, podzakonskih i drugih akata koji sadržavaju smjernice i ciljeve za razvoj Europske unije ili određene države članice, način postizanja tih definiranih ciljeva te prioritete financirane putem različitih financijskih instrumenata. Potrebno je naglasiti da razlikujemo strateški okvir na razini države i strateški okvir na razini Europske unije. Ključan strateški okvir Europske unije za razdoblje 2014.-2020. godine čine Strategija Europa 2020, Kohezijska politika te pojedine sektorske javne politike.⁴

2.1.1. Strategija Europa 2020

Kao i većina regija diljem svijeta, tako i Europska unija prolazila je kroz razdoblje preobrazbe. Krajem 2008. godine kada je svjetska gospodarska kriza poprimila globalne razmjere i uzdrmala svjetsku ekonomiju istovremeno je izbrisala prethodne godine društvenog i gospodarskog napretka i razotkrila strukturne slabosti gospodarstva. Sa takvim se slabostima moglo suočiti jedino uz pomoć strukturnih reformi. Kako bi se suočile s tim izazovima, Europska unija i države članice pokrenule su strategiju održivog rasta za desetogodišnje razdoblje.⁵

Strategija Europske unije Europa 2020 predložena je 3. ožujka 2010 godine od strane Europske komisije i iste je godine usvojena. Strategija Europa 2020 predstavlja nastavak Lisabonske strategije iz 2000. godine koja je za cilj imala učiniti Europsku uniju najdinamičnijim i najkonkurentnijim svjetskim gospodarstvom temeljenim na znanju do 2010. godine.

⁴ Vela, A.: *Menadžment ESI fondova 2014.-2020.*, Priručnik o višemedijskim materijalima o pripremi i provedbi projekata koji se financiraju sredstvima iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova u financijskoj perspektivi 2014.-2020., str. 17., Školska knjiga, Zagreb, 2015.

⁵ Europska komisija, Europa 2020: europska strategija rasta, Rast za održivu budućnost bogatu radnim mjestima, studeni 2014., Luksemburg: Ured za publikacije Europske unije, dostupno na: [https://vlada.gov.hr/UserDocImages/00%20Foto%20mobitel/Europski%20semestar/Dokumenti%20i%20publikacije/Bro%C5%A1ura%20Europa%202020%20\(EK%202014\).pdf](https://vlada.gov.hr/UserDocImages/00%20Foto%20mobitel/Europski%20semestar/Dokumenti%20i%20publikacije/Bro%C5%A1ura%20Europa%202020%20(EK%202014).pdf), pristupljeno: 26. travnja 2021.

Strategija je bila posvećena kratkoročnim izazovima povezanim s prethodnom gospodarskom krizom, ali i potrebom za strukturnim reformama kroz mjere za poticanje rasta kako bi se gospodarstvo Europske unije pripremilo za budućnost.

Strategija Europa 2020 provodila se kroz opće smjernice ekonomskih politika Europske unije i zemalja članica Europske unije. Zemlje članice Europske unije bile su obvezne ciljeve strategije Europa 2020 provesti u nacionalne ciljeve. Svake godine tokom trajanja Strategije u travnju zemlje članice objavljuju svoje nacionalne programe reformi u kojima navode mjere za postizanje tih nacionalnih ciljeva. Za praćenje napretka zemalja članica odgovorna je Europska komisija koja prezentira pregled godišnjeg rasta, procjenjuje reformske agende zemalja članica Europske unije i podnosi posebne preporuke za svaku zemlju zasebno.⁶

Europska unija odredila je pet ambicioznih ciljeva u području zapošljavanja, inovacija, obrazovanja, socijalne uključenosti i klime. Konkretno, ciljevi su bili sljedeći:

- povećati stopu zaposlenosti u dobi od 20 do 64 godine sa 69% na 75%,
- postići ulaganje 3% BDP-a u istraživanje i razvoj i to poboljšanjem uvjeta za istraživanje i razvoj od strane privatnog sektora,
- smanjiti emisiju stakleničkih plinova za 20%, povećati udio obnovljivih izvora energije na 20% te postići povećanje energetske učinkovitosti od 20%,
- smanjiti udio ranog napuštanja školovanja na 10% i povećati udio stanovništva u dobi od 30 do 34 godine koji su završili tercijarno obrazovanje na 40%,
- smanjiti broj europskih stanovnika koji žive ispod nacionalne linije siromaštva za 25%.⁷

Svaka je država članica utvrdila i vlastite nacionalne ciljeve za svako područje, a čelnici Europske unije dogovorili su niz konkretnih mjera na razini Europske unije te pojedinačnih država članica.

⁶ EUR-Lex, *Europa 2020., Strategija Europske unije za rast i zapošljavanje*, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=LEGISSUM%3Aem0028>, pristupljeno: 26. travnja 2021.

⁷ Udruga Mladih, *Mladi u EU, Što je to strategija Europa 2020*, dostupno na: <http://mladi-eu.hr/sto-je-to-strategija-europe-2020/>, pristupljeno: 26. travnja 2021.

Strategijom Europa 2020 do 2020. godine željelo se postići tri prioriteta: održivi rast, pametan rast i uključiv rast.

Slika 1. Strategija EUROPA 2020 – pametan, održiv i uključiv rast

Izvor: Europska komisija, Europski strukturni i investicijski fondovi za razdoblje od 2014. do 2020., https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/blue_book/blueguide_hr.pdf, izrada autorice

Pametan rast trebao bi se ostvariti razvojem ekonomije utemeljene na znanju i inovacijama. Konkretnije, on se odnosi na podizanje kvalitete obrazovanja, jačanje učinka istraživanja, promicanje transfera inovacija i znanja, bolje korištenje IKT-a te osiguranje pretvaranja inovativnih ideja u proizvode i usluge. Održiv rast drugi je prioritet Strategije i on se temelji na promicanju ekonomije koja učinkovitije iskorištava resurse, odnosno onoj koja je zelenija i konkurentnija. Cilj održivog rasta je razvoj novih procesa i tehnologija, ubrzavanja razvoja pametnih mreža te jačanje konkurentskih prednosti poslovanja. Posljednji prioritet, uključiv rast podrazumijeva podržavanje ekonomije s visokom stopom zaposlenosti koja donosi društvenu i teritorijalnu povezanost. Odnosi se na osnaživanje ljudi kroz povećanje zaposlenosti, ulaganje u vještine, smanjenje siromaštva te ujedno i modernizaciju tržišta rada.⁸

⁸ PJR Consulting, Važnost prijedloga projekta za postizanje programa i inicijativa Europske unije – Europa 2020 (2. dio), dostupno na: <https://pjr.hr/vaznost-prijedloga-projekta-za-postizanje-programa-i-inicijativa-europske-unije-europa-2020-2-dio/>, pristupljeno: 27. travnja 2021.

Tablica 2. Struktura strategije Europa 2020 - povezanost prioriteta, ciljeva i inicijativa

STRATEGIJA EUROPA 2020			
Prioriteti	Pametnan rast	Održivi rast	Uključiv rast
Ciljevi	Investiranje 3 posto BDP-a EU-a u istraživanje i razvoj	Ispunjenje klimatsko – energetske ciljeva	Zaposleno 75 posto populacije u dobi između 20 i 64 godine
	Postotak osoba koje rano napuste školovanje ispod 10 posto i najmanje 40 posto mlađe generacije sa stečenim tercijarnim stupnjem obrazovanja		20 milijuna manje ljudi u opasnosti od siromaštva
Inicijative	„Unija inovacija“	Resursno učinkovita Europa	Program za nove vještine i radna mjesta
	„Mladi u pokretu“	Industrijska politika za globalizacijsko doba	Europska platforma protiv siromaštva
	„Digitalni program za Europu“		

Izvor: Maletić, I., et.al., Moj EU projekt – priručnik za pripremu i provedbu EU projekata, izrada autorice

Također, strategija Europa 2020 ima deset tematskih prioriteta, gotovo jednakih kao i prethodno prikazana kohezijska politika:

- jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija,
- poboljšani pristup, korištenje i kvaliteta IKT-a,
- jačanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća,
- podrška prijelazu prema ekonomiji temeljenoj na niskoj razini emisije CO₂,
- prilagodba klimatskim promjenama,
- promicanje održivog prometa i podrška mobilnosti radne snage,
- poticanje socijalnog uključivanja i borba protiv siromaštva,
- jačanje institucionalnih kapaciteta.⁹

⁹ PJR Consulting, *Strategija EUROPE 2020 – gdje smo?*, dostupno na: <https://pjr.hr/strategija-europe-2020-gdje-smo/>, pristupljeno: 26. travnja 2021.

Europska komisija usvojila je sedam vodećih inicijativa za poticanje napretka u okviru svake prioritetne teme:

- „Unija inovacija“ – poboljšanje uvjeta i pristupa financijskih sredstvima za istraživanje i inovacije kako bi se ideje mogle pretvoriti u konkretne proizvode i usluge i na taj način potaknuti gospodarski rast,
- „Mladi u pokretu“ – povećanje učinkovitosti obrazovnih sustava i olakšanje ulaska mladih na tržište rada, planiralo se postići programima studiranja, izobrazbe i učenja te platformama kojima se mladima olakšava pronalaženje posla diljem Europske unije,
- „Digitalna agenda za Europu“ – ubrzanje razvoja brzog interneta i širenje IKT,
- „Europa s učinkovitim korištenjem resursa“ – pomoć u razlikovanju gospodarskog rasta od korištenja resursa, potiče se prijelaz na gospodarstva s niskim emisijama ugljika, razvoj zelenih tehnologija, veće korištenje obnovljivih izvora energije te u konačnici modernizacija sektora prometa,
- „Industrijska politika za doba globalizacije“ – poboljšanje poslovnog okruženja, s naglaskom na mala i srednja poduzeća – npr. poboljšanje pristupa kreditima i smanjenje birokracije,
- „Program za nove vještine i radna mjesta“ – modernizacija tržišta rada i poboljšanje uloge i položaja ljudi putem razvoja njihovih vještina te pomoć radnicima da lakše nađu zaposlenje unutar Europske unije i
- „Europska platforma protiv siromaštva“ – osiguranje teritorijalne i socijalne kohezije na način da se siromašnima i socijalno isključenima omogući pristup tržištu rada.¹⁰

Ovih se sedam vodećih inicijativa odnosi i na Europsku uniju, ali i na države članice. Njihov glavni cilj je ubrzanje napretka u okviru svakog od prioriteta, radi ostvarenja zacrtanih ciljeva.

¹⁰ Europska komisija, *Europa 2020: europska strategija rasta*, Rast za održivu budućnost bogatu radnim mjestima, studeni 2014., Luksemburg: Ured za publikacije Europske unije, dostupno na: [https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/00%20Foto%20mobitel/Europski%20semestar/Dokumenti%20i%20publikacije/Bro%C5%A1ura%20Europa%202020%20\(EK%202014\).pdf](https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/00%20Foto%20mobitel/Europski%20semestar/Dokumenti%20i%20publikacije/Bro%C5%A1ura%20Europa%202020%20(EK%202014).pdf), pristupljeno: 27. travnja 2021.

2.1.2. Zajednički strateški okvir

Zajednički strateški okvir (ZSO; engl. *Common Strategic Framework* - CSF) uspostavljen je s ciljem povećanja potpora iz ESIF-a i utvrđivanja strateški temeljenih načela za olakšanje procesa programiranja na razini država članica i njihovih regija. Svrha ZSO-a je olakšati teritorijalnu i sektorsku koordinaciju intervencija Europske unije u okviru Europskih strukturnih i investicijskih fondova te koordinaciju s drugim relevantnim instrumentima i politikama Unije u skladu s ciljevima strategije Europa 2020.¹¹

ZSO zapravo predstavlja dokument koji definira sveobuhvatnu strategiju i investicijski okvir za ulaganja iz svih ESIF-a. Isto tako, ZSO definira prioriteta područja za aktivnosti suradnje i ulaganja te osigurava koherentnost i konzistentnost s nacionalnim programima reformi.

ZSO sadrži:

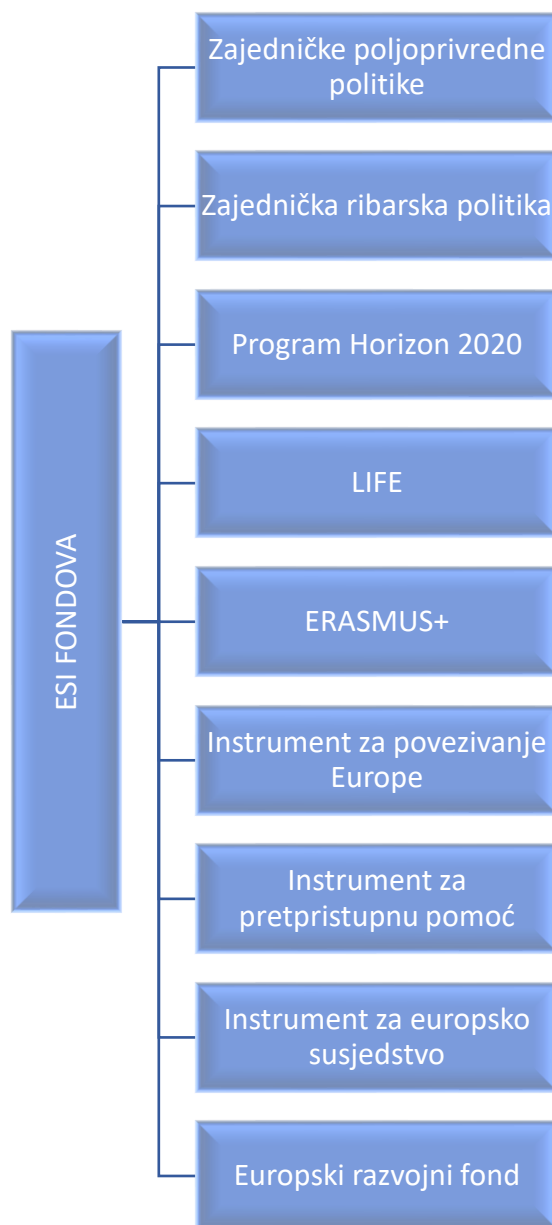
- mehanizme kojima se osigurava doprinos Europskih strukturnih i investicijskih fondova strategiji Europa 2020,
- pravila za integrirano korištenje Europskih strukturnih i investicijskih fondova,
- pravila za koordinaciju Europskih strukturnih i investicijskih fondova s ostalim relevantnim instrumentima i politikama,
- pravila za rješavanje ključnih teritorijalnih pitanja za ruralna, obalna, urbana i ribolovna područja te
- prioriteta područja za aktivnosti suradnje u okviru ESIF-a, vodeći računa o makroregionalnim strategijama.¹²

ZSO-om predviđeni su i praktični načini za razvoj sinergija između Europskih strukturnih i investicijskih fondova i drugih politika i instrumenata Europske unije.

¹¹ Maletić, I., et.al., *Moj EU projekt – priručnik za pripremu i provedbu EU projekata*, Zagreb, TIM4PIN d.o.o., 2018., str. 15.

¹² Ibidem, str. 16.

Grafikon 1. Povezanost ESI fondova i drugih politika i instrumenata EU

Izvor: Europska komisija, Europski strukturni i investicijski fondovi za razdoblje od 2014. do 2020., https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/blue_book/blueguide_hr.pdf, izrada autorice

2.2. Kohezijska politika Europske unije u razdoblju 2014.-2020. godine

Kohezijska ili regionalna politika druga je po redu najizdašnija politika Europske unije (nakon zajedničke poljoprivredne politike) promatrajući njezinu zastupljenost u proračunskim rashodima Europske unije. Riječ je o glavnoj investicijskoj politici za poticanje otvaranja radnih mjesta i poticanje rasta. Tri su najvažnija cilja kohezijske politike utvrđena za razdoblje 2007.-2013. godine:

- konvergencija – smanjenje razlika u razvoju između država članica i regija unutar Europske unije (NUTS 2¹³ regije s BDP-om manjim od 75% prosjeka Europske unije)
- regionalna konkurentnost i zapošljavanje – jačanje privlačnosti i konkurentnosti pojedinih regija (NUTS 2 regije s BDP-om višim od 75% prosjeka Europske unije) i
- europska teritorijalna suradnja – jačanje i poticanje prekogranične suradnje zajedničkim aktivnostima koje omogućavaju razmjenu iskustava između uključenih regija.¹⁴

Kohezijska politika predstavlja strategiju Europske unije zaduženu za promicanje i podupiranje ukupnog skladnog razvoja njezinih država članica i njihovih regija. Prema ugovoru iz Lisabona, koheziji se dodaje još jedan aspekt uz socijalnu i gospodarsku koheziju, a to je teritorijalna kohezija. Ideja je da kohezijska politika potiče održiviji i uravnoteženiji teritorijalni razvoj – što predstavlja širi koncept od dotadašnje regionalne politike.

¹³ Europska unija postavila je zajedničko razvrstavanje teritorijalnih jedinica za statistiku – nazvanu NUTS. Prema klasifikaciji NUTS, na temelju broja stanovnika, teritorij Europske unije podijeljen je na tri razine – NUTS 1 (od 3 do 7 milijuna stanovnika), NUTS 2 (800 tisuća do 3 milijuna stanovnika) te NUTS 3 (od 150 tisuća do 800 tisuća stanovnika)

¹⁴ Maletić, I., et.al., *Moj EU projekt – priručnik za pripremu i provedbu EU projekata*, Zagreb, TIM4PIN d.o.o., 2018.

Kohezijska politika postavila je 11 tematskih ciljeva za poticanje rasta u razdoblju 2014.-2020. godine:

- veća ulaganja u istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije,
- poboljšanje pristupa IKT te njihova korištenja i kvalitete,
- poboljšanje konkurentnosti malih i srednjih tvrtki,
- podržavanje prijelaza na gospodarstvo s manjim udjelom ugljika,
- poticanje prilagodbe na klimatske promjene, prevencije opasnosti i upravljanja,
- očuvanje i zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa,
- promicanje održivog prometa i poboljšanje mrežnih infrastruktura,
- promicanje održivog i kvalitetnog zapošljavanja i mobilnost radne snage,
- promicanje društvene uključenosti te borba protiv siromaštva i diskriminacije,
- ulaganje u obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje te
- poboljšanje učinkovitosti javne uprave.¹⁵

Za ispunjavanje ciljeva Kohezijske politike glavni instrument predstavljaju ESIF-i. Da bi se ispunili zacrtani ciljevi, potrebno je razviti pametne strategije specijalizacije pojedinih regija. Takav bi koncept pomogao regijama da usmjere dostupna sredstva na ključne prioritete te bi se istovremeno spriječila disperzija sredstava na široko područje. Kohezijska se politika provodi kroz tri osnovna fonda: Europski fond za regionalni razvoj, Europski socijalni fond i Kohezijski fond.

Načela kohezijske politike su: višegodišnje planiranje, partnerske konzultacije, aditivnost sredstava Europske unije, sustavni nadzor i procjena učinka.¹⁶

¹⁵ European Commission, *Prioriteti za razdoblje 2014.-2020.*, dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/policy/how/priorities, pristupljeno: 26. travnja 2021.

¹⁶ Maletić, I., et.al., *EU projekti – od ideje do realizacije*, str. 24., Zagreb, TIM4PIN, 2016.

Kohezijska politika za razdoblje 2014.-2020. godine donijela je brojne novosti u usporedbi s prethodnim proračunskim razdobljem, a od važnijih su:

- financijski okvir kohezijske politike – za proračunsko razdoblje 2014.-2020. predviđeno je 351,8 milijardi eura, što je ukupno 32,5 posto proračuna Europske unije i to ukazuje na važnost kohezijske politike te na to kako ova politika treba imati vodeću ulogu u realizaciji ciljeva zacrtanih strateškim dokumentima;
- geografska koncentracija – najizdašnije financiranje i dalje je predviđeno za slabije razvijene regije, ali se predviđa smanjenje takvih regija za 16 regija, odnosno oko 35 milijuna stanovnika; također, uvedena je kategorija tzv. regija u tranziciji, dok treću kategoriju i dalje predstavljaju razvijenije regije;
- tematska koncentracija – kohezijska politika 2014.-2020. počiva na jasnijem utvrđivanju tematskih područja, a to su: (1) istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije, (2) olakšan pristup, korištenje i kvaliteta IKT, (3) konkurentnost malog i srednjeg poduzetništva, (4) zaokret prema ekološki čistom gospodarstvu, (5) prilagodba klimatskim promjenama, (6) zaštita okoliša, (7) održivi promet i uklanjanje prepreka, (8) održivo i kvalitetno zapošljavanje, (9) borba protiv siromaštva i socijalno uključivanje, (10) obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje te (11) izgradnja institucionalnog kapaciteta;
- strateško planiranje kohezijske politike – planiranje se provodi na dvije razine – europskoj i nacionalnoj te se predviđaju posebni mehanizmi povezivanja tih dviju razina te dolazi do Sporazuma o partnerstvu koji priprema zemlja članica;
- učinkovitija i djelotvornija provedba i smanjenje upravnih opterećenja – nova regulacija fondova Europske unije previđa institut uvjetovanost, razlikujući prethodnu i naknadnu uvjetovanost;
- posebni mehanizmi poticanja lokalnog razvoja – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice kojeg vode lokalne akcijske grupe;
- integrirano teritorijalno ulaganje – omogućavanje bolje koncentracije financijskih sredstava.¹⁷

Sve su te promjene započele u ožujku 2010. godine, točnije, nakon usvajanja Strategije Europa 2020.

¹⁷ Đulabić, V.: *Kohezijska politika Europske unije kao instrument razvoja Hrvatske*, str. 19.-20., Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, travanj, 2014.

Za razdoblje 2021.-2027. godine Kohezijskoj politici namijenjeno je 373 milijarde eura¹⁸ te je za to razdoblje postavljen kraći, moderan izbor od pet ciljeva politike koji podržavaju rast:

1. Konkurentnija i pametnija Europa,
2. Zeleniji, niskougljični prijelaz prema neto ekonomiji nulte emisije ugljika,
3. Povezanija Europa povećanjem mobilnosti,
4. Europa s istaknutijom socijalnom komponentom te
5. Europa bliža građanima poticanjem održivog i integriranog razvoja svih vrsta teritorija.¹⁹

Prvi cilj odnosi se na poboljšanje inovacijskih i istraživačkih sposobnosti, iskorištavanje koristi digitalizacije, jačanje konkurentnosti i rasta, razvoj vještina za industrijsku tranziciju, pametnu specijalizaciju i poduzetništvo te jačanje digitalne povezanosti. Unutar cilja Zelenija Europa nalazi se osam posebnih ciljeva: energetska učinkovitost, obnovljivi izvori energije, razvoj pametnih energetske sustava, promicanje prilagodbe na klimatske promjene, održivo upravljanje vodama te prelazak na kružno gospodarstvo. Cilj povezanija Europa odnosi se na razvoj klimatski otporne, sigurne, pametne, održive i intermodalne TEN-T mreže. Cilj Europa s istaknutijom socijalnom komponentom odnosi se na tržišta rada u smislu kvalitetnijeg zapošljavanja, obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje te povećanje socioekonomske integracije kako marginaliziranih zajednica tako i državljana trećih zemalja. Unutar petog cilja definirana su dva cilja koji se odnose na poticanje integriranog društvenog i gospodarskog razvoja u području kulturne baštine, okoliša i sigurnosti u urbanim područjima te u ruralnim i obalnim područjima.²⁰

¹⁸ European Commission: Komisija pozdravlja donošenje zakonodavnog paketa kohezijske politike u iznosu od 373 milijarde eura za razdoblje 2021.-2027., dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/newsroom/news/2021/06/25-06-2021-commission-welcomes-the-adoption-of-eur373-billion-cohesion-policy-legislative-package-2021-2027, pristupljeno: 16. rujna 2021.

¹⁹ European Commission: Priorities for 2021-2027, dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/policy/how/priorities, pristupljeno: 6. rujna 2021.

²⁰ Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije: Novosti u kohezijskoj politici za JLP(R)S, dostupno na: <https://strukturnifondovi.hr/wp-content/uploads/2021/05/5.-Nova-Kohezijska-politika-u-financijskoj-perspektivi-EU-2021.-2027.-DU.pdf>, pristupljeno: 6. rujna 2021.

2.3. Instrumenti financiranja u ESI fondovima

Instrumenti financiranja u ESI fondovima uključuju sljedeće:

- EFRR – Europski fond za regionalni razvoj (engl. *European Fund for Regional Development* - ERDF),
- ESF – Europski socijalni fond (engl. *European Social Fund* - ESF),
- KF – Kohezijski fond (engl. *Cohesion Fund* – CF),
- EFPR – Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (engl. *European Maritime and Fisheries Fund* – EMFF) i
- EPFRR – Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (engl. *European Agricultural Fund for Rural Development* - EAFRD).²¹

U nastavku slijedi objašnjenje svakog od navedenih fondova.

2.3.1. Europski fond za regionalni razvoj – EFRR

Europski fond za ruralni razvoj (EFRR) je u svojim prvim godinama korišten za financiranje investicija malog poduzetništva, infrastrukturu malog poduzetništva te infrastrukturu u planinskim područjima. EFRR je glavni instrument europske kohezijske politike. Cilj ovog fonda je jačanje ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije tu istovremeno smanjivanje razlika između regija kroz podršku u razvoju i strukturnim prilagodbama gospodarstva, uključujući konverziju industrijskih regija koje su u padu i regijama koje zaostaju u rastu i razvoju. EFRR jedan je od starijih strukturnih fondova Europske unije koji je doživio brojne promjene u načini provođenja, ali je ipak uspio zadržati svoju temeljnu svrhu jačanja gospodarske i socijalne kohezije u Europskoj uniji i to ispravljanjem neravnoteže njezinih regija.

Prema članku 176. UFEU²²-a namjena EFRR-a jest pomoći u ispravljanju glavnih regionalnih nejednakosti u Europskoj uniji, koja se postiže pružanjem podrške razvoju i strukturnoj prilagodbi regija koje zaostaju u razvoju i preobrazbi industrijskih regija u nazadovanju. Kao i ostali ESIF-i, tako i ovaj doprinosi ostvarenju ciljeva Strategije Europa 2020 za pametan, održiv i uključiv rast.

²¹ Vela, A.: *Menadžment ESI fondova 2014.-2020.*, Priručnik o višemedijskim materijalima o pripremi i provedbi projekata koji se financiraju sredstvima iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova u financijskoj perspektivi 2014.-2020., str. 21., Školska knjiga, Zagreb, 2015.

²² Ugovor o funkcioniranju Europske unije

Ključne aktivnosti koje se provode kroz fond su:

- produktivna ulaganja koja pridonose stvaranju i očuvanju održivih radnih mjesta kroz izravne potpore za ulaganja u mala i srednja poduzeća,
- ulaganja u infrastrukturu osnovnih usluga građanima u području okoliša, energetike, *IKT*-a te okoliša,
- ulaganja u socijalnu, zdravstvenu i obrazovnu strukturu,
- razvoj unutarnjeg potencijala podržavanjem lokalnih i regionalnih razvoja i istraživanja te inovacija i
- tehnička pomoć.²³

EFRR usmjerava svoja ulaganja u nekoliko ključnih prioritetnih područja, poznatih kao „tematska koncentracija“: inovacije i istraživanje, digitalni program, podrška za male i srednje poduzetnike te ekonomija s niskim emisijama ugljika.²⁴

Jačanje istraživanja, tehnološki razvoj i inovacije odnosi se na jačanje infrastrukture za istraživanja i inovacije te ujedno i kapaciteta za razvoj izvrsnosti, promicanje poslovnih ulaganja u istraživanje i inovacije, razvoj usluga i proizvoda te potporu primijenjenim i tehnološkim investicijama i ključnim tehnologijama. Digitalni program uključuje razvoj ICT proizvoda i usluga, e-trgovine i povećanje potražnje za ICT-om, e-učenje, e-zdravstvo i e-uključivanje. Treći prioritet – konkurentnost MSP-a odnosi se na promicanje poduzetništva, stvaranje novih tvrtki i iskorištavanje novih ideja. Posljednji prioritet, pomak prema niskoj razini ugljika u svim sektorima, odnosi se na promicanje: proizvodnje i distribucije obnovljivih izvora energije, energetske učinkovitost u MSP-u, javnim infrastrukturama i stambenom sektoru, razvoj pametnih distribucijskih sustava te promicanje strategije niske razine ugljika u urbanim područjima.²⁵

²³ Europski fondovi, *Europski fond za regionalni razvoj (European Fund for Regional Development, ERDF)*, dostupno na: <http://europski-fondovi.eu/sites/default/files/Europski%20fond%20za%20regionalni%20razvoj.pdf>, str. 2.-3., pristupljeno 26. travnja 2021.

²⁴ European Commission, *Europski fond za regionalni razvoj*, dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/funding/erdf/, pristupljeno: 26. travnja 2021.

²⁵ Europski fondovi, *Europski fond za regionalni razvoj (European Fund for Regional Development, ERDF)*, str. 4.-5., dostupno na: <http://europski-fondovi.eu/sites/default/files/Europski%20fond%20za%20regionalni%20razvoj.pdf>, pristupljeno: 26. travnja 2021.

Dodijeljeni resursi putem EFRR-a ovise o kategoriji regije. Tako u razvijenijim regijama (BDP po stanovniku veći od 90% prosjeka Europske unije), najmanje 80% sredstava mora se usmjeriti na barem dva prioriteta, u tranzicijskim regijama (BDP po stanovniku između 75% i 90% prosjeka Europske unije) fokus je za 60% sredstava, dok u manje razvijenim zemljama (BDP po stanovniku manji od 75% prosjeka Europske unije) iznosi 50%. Isto tako, putem EFRR-a u razvijenim regijama moguće je financirati do 50% troškova projekta, u tranzicijskim regijama do 60%, dok u manje razvijenim čak do 85% troškova pokriveno je EFRR-om. Također, potrebno je naglasiti kako područja koja su nalaze u nepovoljnom položaju s aspekta geografskog stajališta²⁶ imaju poseban tretman od strane ovog fonda. Naglasak je stavljen na regije koje su izložene ozbiljnim i trajnim prirodnim ili demografskim poteškoćama – npr. najsjevernije regije s vrlo niskom gustoćom naseljenosti te isto tako i otočne, planinske i pogranične regije.

EFRR također posvećuje posebnu pažnju konkretnim teritorijalnim karakteristikama. Njegovo djelovanje oblikovano je tako da smanji ekološke, gospodarske i socijalne probleme u urbanim područjima, sa posebnim naglaskom na održivi urbani razvoj.

Korisnici EFRR-a mogu biti:

- istraživački centri, regionalne i lokalne vlasti, korporacije, škole, državna uprava, trening centri, mala i srednja poduzeća, udruge i sveučilišta,
- javna tijela, nevladine i volonterske organizacije, mala poduzeća i
- strane tvrtke s bazom u regiji koja je pokrivena operativnim programom.²⁷

Tijekom programskog razdoblja od 2014. do 2020. ERFF-u dodijeljeno je približno 199 milijardi eura i to uključuje 10,2 milijarde eura za europsku teritorijalnu suradnju i 1,5 milijardi eura posebne dodjele sredstava za najudaljenije i slabo naseljene regije. Za sljedeće proračunsko razdoblje od 2021. do 2027. namijenjeno je oko 200,36 milijardi eura – 7,93 milijarde eura za europsku teritorijalnu suradnju te 1,93 milijarde eura posebnih sredstava za najudaljenije regije.²⁸

²⁶ Udaljena, planinska ili rijetko naseljena područja

²⁷ FOI Centar za međunarodne projekte, *EFRR*, dostupno na: <https://projekti.hr/hr/program-financiranja/europski-fond-za-regionalni-razvoj>, pristupljeno: 26. travnja 2021.

²⁸ Europski parlament, *Europski fond za regionalni razvoj (EFRR)*, dostupno na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/95/europski-fond-za-regionalni-razvoj-efrr->, pristupljeno: 26. travnja 2021.

2.3.2. *Europski socijalni fond – ESF*

Europski socijalni fond (ESF) predstavlja glavni financijski instrument Europske unije za ostvarivanje strateških ciljeva politike zapošljavanja te jedan od važnijih izvora financiranja za organizacije civilnog društva.

ESF usmjeren je na poticanje poduzetništva, pružanje pomoći posloprimcima u pronalaženju odgovarajućih radnih mjesta i pravednijih mogućnosti prilikom zapošljavanja za sve građane Europske unije. Unutar ESF-a razlikuju se projekti usmjereni na obrazovne sustave, učitelje i školarce, mlade i starije osobe koje traže posao i potencijalne poduzetnike. Putem ESF-a financiraju se države članice i njihove regije, posebno one gdje je gospodarski rast manje napredan.

ESF funkcionira na način da svaka zemlja članica u suradnji s Europskom komisijom odabire jedan ili više operativnih programa koji će se financirati iz tog fonda tijekom sedmogodišnjeg razdoblja. Europska unija na temelju odabira dodjeljuje novčana sredstva iz ESF-a zemljama članicama i njihovim regijama.

Financiranje se iz ESF-a obavlja u sklopu dva cilja: konvergencija i regionalna konkurentnost i zapošljavanje. Za ta dva cilja ESF pruža podršku za pet ključnih područja djelovanja:

- povećanje prilagodljivosti radnika i poduzeća,
- poboljšanje pristupa zapošljavanju i sudjelovanju na tržištu rada,
- jačanje socijalnog uključivanja borbom protiv diskriminacije i olakšavanjem pristupa tržištu rada ugroženim skupima
- promicanje partnerstva za reforme u području zapošljavanja i uključivanja te
- proširenje i poboljšanje ulaganja u ljudski kapital posebice kroz poboljšanje sustava obrazovanja i osposobljavanja.²⁹

²⁹ Europski fondovi, *Europski socijalni fond (European Social Fund, ESF)*, dostupno na: http://europski-fondovi.eu/sites/default/files/Europski%20socijalni%20fond_0.pdf, str.6.-7., pristupljeno: 27.travnja 2021.

Glavni ciljevi ESF-a su poticanje zapošljavanja i podrška mobilnosti radne snage, promicanje socijalne uključenosti i borba protiv siromaštva, ulaganje u obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje te povećanje sposobnosti institucija i učinkovitost javne uprave.³⁰

Potrebno je naglasiti kako i ESF igra ključnu ulogu u podržavanju ciljeva Strategije Europa 2020 na način da programi ESF-a poboljšavaju sustave obrazovanja, nastavu i nastavnike te ujedno pružaju pomoć više od dva milijuna ljudi na godišnjoj razini da završe škole i fakultete i postanu radna snaga potrebna za budućnost, također, ESF pomaže više od milijun ugroženih Europljana godišnje da bi savladali prepreke za rad i izbjegli isključenje i siromaštvo i pruža potporu poduzetništvu (s naglaskom na mala i srednja poduzeća).

U razdoblju od 2014. do 2020. godine ESF osigurao je oko 80 milijardi eura (u tekućim cijenama) za: osposobljavanje građana i potporu zapošljavanju, promicanje socijalne uključenosti, poboljšanje obrazovanja i osposobljavanja te u svrhu poboljšanja kvalitete javnih službi u određenoj zemlji članici.

Za programsko razdoblje 2021.-2027. usvojen je prijedlog kojim se regulira potpora ESF+. ESF+ financira provedbu načela iz Europskog stupa za socijalna prava kroz aktivnosti u području obrazovanja, zapošljavanja i vještina te socijalne inkluzije. U programskom razdoblju od 2021. do 2027. osigurano je 97,3 milijarde eura (86,2 milijarde eura u cijenama iz 2018. godine). ESF+, kao i ESF nastavlja biti glavni instrument Europske unije posvećen ulaganju u ljude. Cilj mu je izgraditi inkluzivniju i socijalniju Europu.

³⁰ Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske, *Europski socijalni fond (ESF)*, dostupno na: <https://udruge.gov.hr/istaknute-teme/programi-eu-za-razvoj-civilnog-drustva/europski-socijalni-fond-esf/237>, pristupljeno: 27. travnja 2021.

2.3.3. Kohezijski fond – KF

Kohezijski fond (KF) je namijenjen državama članicama EU-a čija je vrijednost BDP-a po stanovniku manja od 90% prosjeka Europske unije. Sa gotovo 80% sredstava namijenjenih za pomoć članicama, predstavlja jedan od najvažnijih, a ujedno i najizdašnijih instrumenata.³¹ Riječ je zapravo o financijskom mehanizmu uspostavljenom 1993. godine, ustanovljenom Ugovorom iz Maastrichta (1992. godine), prvenstveno za financiranje velikih infrastrukturnih projekata u Europskoj uniji na području okoliša i transeuropskih mreža. Iako je riječ o financiranju uglavnom velikih projekata (od 25 milijuna eura i više) čiji su krajnji korisnici tijela javne vlasti, ovaj fond otvara i prilike za poslovni sektor putem sudjelovanja u postupcima javne nabave za isporuku dobara i usluga te za obavljanje radova (npr. građevinski radovi ili različite studije).³²

KF nudi širok spektar ulaganja, ali na svakoj državi članici jest da osmisli prihvatljive operativne programe i projekte koji će biti usklađeni s navedenim područjima ulaganja.

Iz KF-a mogu se financirati različite aktivnosti:

- transeuropske transportne mreže i paneuropski koridori,
- transportna infrastruktura koja doprinosi okolišno održivom urbanom i javnom prometu i interoperabilnosti transportnih mreža diljem Europske unije,
- okolišna infrastruktura radi preuzimanja standarda Europske unije vezanih za zaštitu okoliša te
- učinkovito korištenje energije i obnovljivih izvora energije.³³

U programskom razdoblju 2007.-2013. KF-u dodijeljena je 61 milijarda eura, dok se za razdoblje 2014.-2020. KF-u dodijelilo otprilike 63,4 milijarde eura. U trenutnom programskom razdoblju 2021.-2027. KF uglavnom financira ulaganja i projekte prometne infrastrukture i okoliša, kao i prijašnjih godina, doprinoseći pet tematskim ciljevima: ekonomija s niskim udjelom ugljika, klimatske promjene, okoliš i učinkovitost resursa, prijevoz te učinkovita javna uprava.

³¹ Vela, A.: *Menadžment ESI fondova 2014.-2020.*, Priručnik o višemedijskim materijalima o pripremi i provedbi projekata koji se financiraju sredstvima iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova u financijskoj perspektivi 2014.-2020., str. 23., Školska knjiga, Zagreb, 2015.

³² Europski fondovi, *Kohezijski fond (Cohesion Fund, CF)*, dostupno na: http://europski-fondovi.eu/sites/default/files/Kohezijski%20fond_0.pdf, str. 1., pristupljeno: 28. travnja 2021.

³³ Europski strukturni i investicijski fondovi, *EU fondovi*, dostupno na: <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/>, pristupljeno: 28. travnja 2021.

Tematska koncentracija fonda odnosi se na sljedeće: Pametna Europa – inovacije, podrška MSP-u, digitalizacija; Zelena Europa – ekonomija bez ugljika, korištenje obnovljivih izvora energije; Povezana Europa – digitalne mreže i strateški transport; Socijalna Europa – kvalitetno zapošljavanje, obrazovanje, socijalna uključenost; Građanska Europa – urbani razvoj, podrška lokalno vođenim razvojnim strategijama.

Iz tih prioriteta proizlazi i tematska pokrivenost sredstvima iz KF u razdoblju od 2021. do 2027. godine:

- promicanje mjera energetske učinkovitosti i obnovljive energije,
- razvoj pametnih energetskih sustava,
- promicanje prilagodbe na klimatske promjene, sprečavanje rizika i otpornost na katastrofe,
- promicanje održivog upravljanja vodama te
- jačanje biološke raznolikost, zelena infrastruktura u urbanim sredinama, okoliš i smanjenje zagađenja.³⁴

2.3.4. Europski fond za pomorstvo i ribarstvo – EFPR

Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (EFPR) obuhvaća sve sektore u vodnoj industriji: morsko i slatkovodno ribarstvo, akvakulturu³⁵ te obradu i trgovinu ribljim proizvodima radi njihove prilagodbe promijenjenim uvjetima u sektoru i postizanja ekološke i gospodarske održivosti.³⁶

EFPR osigurava sredstva ribarima i ribarskoj industriji kako bi se uspjeli prilagoditi novim uvjetima u sektoru i postigli ekološku i gospodarsku održivost. Fond promiče ekološke metode proizvodnje i ekološko ribarstvo te ujedno potiče i održivi razvoj u ribarskim područjima.

³⁴ EU projekti, *ESI fondovi 2021.-2027.*, dostupno na: <https://www.eu-projekti.info/eu-fondovi-2021-2027/#>, pristupljeno: 28. travnja 2021.

³⁵ Uzgajanje riba, školjaka i vodenog bilja

³⁶ Vela, A.: *Menadžment ESI fondova 2014.-2020.*, Priručnik o višemedijskim materijalima o pripremi i provedbi projekata koji se financiraju sredstvima iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova u financijskoj perspektivi 2014.-2020., str. 24., Školska knjiga, Zagreb, 2015.

EFPR ima nekoliko ciljeva:

- promicanje održivog i konkurentnog ribarstva u akvakulturi,
- poticanje provedbe i razvitka integrirane pomorske politike Unije na način koji odgovara Kohezijskoj politici i Zajedničkoj ribarskoj politici (ZRP),
- promicanje uključivog i uravnoteženog teritorijalnog razvoja ribolovnih područja te
- doprinos provedbi zajedničke ribarske politike.³⁷

Potpore unutar fonda mogu se pružati putem bespovratnih sredstava te kroz financijske instrumente. Dostupni su svim vrstama korisnika unutar sektora ribarstva i akvakulture koji ulažu u projekte koji generiraju prihode. Širok raspon raspoloživih financijskih instrumenata može biti primijenjen putem zajmova, mikrokredita, jamstava i ulaganja u vlasnički kapital.³⁸

EPFR za razdoblje 2014.-2020.godine imao je ukupni proračun oko 6,5 milijarde eura, što je dio cjelokupne omotnice namijenjene pomorstvu i ribarstvu. Sektori ribarstva i akvakulture teško su pogođeni tržišnim poremećajima uslijed krize uzrokovane izbijanjem bolesti COVID-19 pa je tako Europsko Vijeće 22. travnja 2020. godine donijelo pravila za ublažavanje posljedica pandemije u tom sektoru. Mjere donesene na temelju Uredbe uključuju: potporu u slučaju privremenog prestanka ili smanjenja aktivnosti u akvakulturi i ribarstvu, fleksibilnost u upotrebi proračunskih sredstava te potporu za skladištenjem proizvoda akvakulture i ribarstva.³⁹

³⁷ Europski fondovi, *Europski fond za pomorstvo i ribarstvo – EMFF*, dostupno na: http://europski-fondovi.eu/sites/default/files/Europski%20fond%20za%20pomorstvo%20i%20ribarstvo_0.pdf, str. 2., pristupljeno: 28. travnja 2021.

³⁸ Fi compass, napredak kroz financijske instrumente ESI fondova, *Europski fond za pomorstvo i ribarstvo*, Financijski instrumenti, dostupno na: https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/EMFF_The_european_maritime_and_fisheries_fund_HR.pdf, pristupljeno: 28. travnja 2021.

³⁹ Europsko vijeće i Vijeće Europske unije, *Europski fond za pomorstvo i ribarstvo nakon 2020.*, dostupno na: <https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/maritime-fisheries-fund/>, pristupljeno: 28. travnja 2021.

2.3.5. *Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj - EPFRR*

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR) ima za cilj jačanje europske politike ruralnog razvoja i pojednostavljivanje njezine provedbe.⁴⁰

Opći ciljevi ovog fonda su:

- zaštita okoliša izvan urbanih područja,
- poticanje diverzifikacije ruralnog gospodarstva te
- jačanje konkurentnosti šumarskog i poljoprivrednog sektora i poboljšanje kvalitete života u ruralnim područjima.⁴¹

Fond je usmjeren na umanjenje gospodarskih razlika između različitih regija unutar Europske unije putem razvoja poljoprivrednog sektora. Od očuvanja eko-sustava, pošumljavanja i razvoja ruralnog poduzetništva do većih infrastrukturnih investicija, EPFRR nudi podršku za suvremenu, uključivu i održivu revitalizaciju ruralnih područja i njihovu integraciju u suvremene ekonomske tokove država članica Europske unije. EPFRR ima nekoliko ključnih aktivnosti: poticanje transfera inovacija i znanja u poljoprivredi, ruralnim područjima i šumarstvu, jačanje konkurentnosti gospodarstava sa velikim strukturnim problemima (osobito obiteljskih gospodarstava s malim tržišnim udjelom), promicanje organizacije prehrambenog lanca, očuvanje, promicanje i obnova ekološke ovisnosti o poljoprivredi te promicanje učinkovitosti resursa i socijalne uključenosti.⁴²

⁴⁰ Europski fondovi, *Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj – EAFRD*, dostupno na: http://europski-fondovi.eu/sites/default/files/Europski%20poljoprivredni%20fond%20za%20ruralni%20razvoj_0.pdf, str. 1., pristupljeno: 29. travnja 2021.

⁴¹ Europski fondovi, *Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj – EAFRD*, dostupno na: http://europski-fondovi.eu/sites/default/files/Europski%20poljoprivredni%20fond%20za%20ruralni%20razvoj_0.pdf, str. 2., pristupljeno: 29. travnja 2021.

⁴² Ibidem, str. 3.

3. KORIŠTENJE EUROPSKIH STRUKTURNIH I INVESTICIJSKIH FONDOVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Pristupanjem u članstvo Europske unije, Republici Hrvatskoj postali su dostupni i ESIF-i te se na povlačenju sredstava iz dostupnih fondova temelje glavne investicijske aktivnosti u Republici Hrvatskoj. Oni mobiliziraju dodatna javna nacionalna i privatna sredstva za rast i potiču otvaranje novih radnih mjesta te smanjuju regionalne razlike unutar zemlje. Ulaganja ESIF-a ponajviše su usmjerena na rješavanje prioriternih razvojnih praznina i na taj način jača se ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija. Također, ESIF-i su pružali pomoć u ostvarivanju ciljeva strategije Europa 2020.⁴³

Za korištenje ESIF-a ključan je strateški okvir jer se novac usmjerava prema postizanju ciljeva navedenih unutar njega. Na razini Republike Hrvatske, strateški okvir za korištenje ESIF-a u razdoblju od 2014. do 2020. godine određen je prvenstveno Sporazumom o partnerstvu, zatim operativnim programima, Zajedničkim nacionalnim pravilima te Zakonom o uspostavi institucionalnog okvira za korištenje ESIF-a u Republici Hrvatskoj.

3.1. Sporazum o partnerstvu (SoP)

Svrha Partnerskog sporazuma Republike Hrvatske jest opisati koherentnu i sveobuhvatnu strategiju za Republiku Hrvatsku, koja ispunjava zajedničke europske ciljeve za radna mjesta i rast, preneseno u specifični nacionalni kontekst. Sporazum o partnerstvu od strane Europske komisije s Republikom Hrvatskom usvojen je 30. listopada 2014. godine.⁴⁴

Sporazum o partnerstvu služi za utvrđivanje mehanizama koji osiguravaju usklađenost sa strategijom Europa 2020 za pametan, održiv i uključiv rast te sa zadacima za pojedinačne fondove Europske unije u skladu s njihovim ciljevima. U Sporazumu o partnerstvu Republika Hrvatska opisuje kako će doprinijeti ostvarenju zajedničkih ciljeva strategije Europa 2020. uz pomoć financijskih sredstava iz proračuna Europske unije koja su joj dodijeljena kroz financijski okvir za razdoblje od 2014. do 2020. godine.

⁴³ Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine Republike Hrvatske, *European Structural and Investment Funds*, dostupno na: <https://mgipu.gov.hr/naslovna-blokovi-133/about-the-ministry-139/scope-of-the-ministry/european-structural-and-investment-funds-8173/8173>, pristupljeno: 2. svibnja 2021.

⁴⁴ Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, *Sporazum o partnerstvu*, dostupno na: <https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1939/eu-fondovi/financijsko-razdoblje-eu-2014-2020/sporazum-o-partnerstvu/323>, pristupljeno: 2. svibnja 2021.

Sporazum o partnerstvu između Hrvatske i Europske unije ima sedam prioriteta:

- promicanje poslovnog okruženja kakvo pogoduje inovacijama i razvijanje konkurentnog gospodarstva temeljenog na inovacijama;
- razvijanje infrastrukture za zapošljavanje i ekonomski rast;
- potporu zelenom gospodarstvu s malim udjelom ugljika;
- razvijanje rasta ljudskog kapitala i rješavanje problema nepodudarnosti vještina i znanja radne snage;
- promicanje društvene uključenosti i smanjivanje rizika od siromaštva razvijanjem socijalnih usluga, borbom protiv različitih oblika diskriminacije;
- poboljšavanje zdravstvenih usluga na ekonomičan i učinkovit način te
- izgradnja moderne i stručne javne uprave, razvijanje socijalnog dijaloga i osiguravanje učinkovitosti i nepristranosti sudstva.⁴⁵

Sporazum o partnerstvu uključuje analizu dispariteta, razvojnih potreba i potencijala za rast s obzirom na tematske ciljeve zadane od strane Europske komisije te relevantnih preporuka za države članice Europske unije.

On sadrži:

- popis svih predloženih programa,
- sažetak *ex ante* evaluacije programa,
- odabrane tematske ciljeve i rezultate koji ukazuju na glavne promjene koje treba postići u određenom području,
- mehanizme za koordinaciju fondova te
- provedbu.⁴⁶

Svaka je država članica, tako i Republika Hrvatska, dužna podnositi Izvješće o napretku provedbe Sporazuma o partnerstvu Europskoj komisiji.

⁴⁵ PJR Consulting, *Što je sporazum o partnerstvu?*, dostupno na: <https://pjr.hr/sto-je-sporazum-o-partnerstvu/>, pristupljeno: 2. svibnja 2021.

⁴⁶ Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske, *Sporazum o partnerstvu*, dostupno na: <https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1939/eu-fondovi/financijsko-razdoblje-eu-2014-2020/sporazum-o-partnerstvu/323>, pristupljeno: 2. svibnja 2021.

Za razdoblje 2014.-2020. godine Europska komisija potvrdila je Sporazum o partnerstvu, krovni strateški dokument za korištenje 10,676 milijardi eura iz ESIF-a. Ta su sredstva trebala poslužiti kao temelj održivog gospodarskog rasta i zapošljavanja u tom programskom razdoblju. Sporazum pokriva nekoliko različitih područja. Prvenstveno, kohezijsku politiku usmjerenu na jačanje konkurentnosti, zatim politiku razvoja ljudskih potencijala te politiku ruralnog razvoja, odnosno razvoja najmanjih sredina opterećenih razvojnim problemima i na kraju politiku razvoja ribarstva. Od 1,676 milijardi eura, 4,321 milijardi eura financira se iz EFRR-a, 1,516 milijardi eura iz ESF-a, 2,559 milijardi eura iz KF-a, 2,026 milijardi eura iz EPFRR-a te 252,6 milijuna eura iz EFPR-a.⁴⁷

Tablica 3. Iznos sredstava dodijeljenih u okviru ESI fondova za razdoblje 2014.-2020. (u milijunima eura)

ESI fond	Dodijeljena sredstva (EUR)
EFRR, KF	6.881,0
ESF, Inicijativa za zapošljavanje mladih	1.582,2
EPFRR	2.062,2
EFPR	252,6

Izvor: Europska komisija, Sažetak Sporazuma o partnerstvu za Hrvatsku za razdoblje 2014.-2020., izrada autorice

Kako je prikazano u Tablici 3., vidimo da je Republici Hrvatskoj za razdoblje 2014.-2020. godine dodijeljeno 8,61 milijardi eura za Kohezijsku politiku (EFRR, ESF, KF), uključujući Inicijativu za zapošljavanje mladih i 146,1 milijun za teritorijalnu suradnju. Dodatnih dvije milijarde eura iz EPFRR-a dodijeljene su za razvoj poljoprivrednog sektora i ruralnih područja. Sredstva iz EFPR-a iznose oko 252,6 milijuna eura.

⁴⁷ Europski fondovi, *Vlada usvojila prijedlog Sporazuma o partnerstvu*, dostupno na: <http://www.europski-fondovi.eu/vijesti/vlada-usvojila-prijedlog-sporazuma-o-partnerstvu>, pristupljeno: 7. svibnja 2021.

Na odabir glavnih prioriteta i tematskih ciljeva za ulaganje utjecali su glavni razvojni izazovi s kojima se Republika Hrvatska susretala u to vrijeme – Strategija Europa 2020, Nacionalni program reformi te strateški ciljevi⁴⁸ Vlade Republike Hrvatske. Odabrani tematski ciljevi te odgovarajuća ulaganja iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova pridonijeli su strategiji Europske unije za pametan, uključiv i održiv rast. Unutar Sporazuma o partnerstvu detaljno je razrađeno svih 11 tematskih ciljeva.

Tablica 4. Doprinos tematskih ciljeva i ESIF-a prioritetima financiranja

Glavni prioriteti financiranja	Tematski cilj	ESI fond
Konkurentnost gospodarstva	Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija	EFRR, EPFRR
	Povećanje pristupačnosti i kvalitetna uporaba IKT-a	EFRR
	Poboljšanje konkurentnosti MSP-a i poljoprivrednog sektora	EFRR, EPFRR, EFPR
Zaštita okoliša i promicanje održivog korištenja resursa	Podržavanje prelaska na gospodarstva s niskim emisijama CO ₂	EFRR, EPFRR, EFPR
	Promicanje prilagodbe klimatskim promjenama	EFRR, EPFRR
	Očuvanje i zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa	KF, EFRR, EPFRR, EFPR
Razvoj održivog i modernog prometa i mrežne infrastrukture	Promicanje održivog prometa i eliminacija uskih grla u ključnim mrežnim infrastrukturama	KF, EFRR
Sudjelovanje na tržištu rada i kvaliteta obrazovnog sustava	Promicanje zapošljavanja i potpora mobilnosti radne snage	ESF, EPFRR, EFPR
	Investiranje u obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje	ESF, EFRR, EPFRR
Siromaštvo, nejednakost i diskriminacija	Promicanje socijalne uključenosti i borba protiv siromaštva	ESF, EFRR, EPFRR
Učinkovitost javne uprave	Poboljšanje institucionalnih kapaciteta i osiguranje djelotvorne javne uprave	ESF

Izvor: Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, izrada autorice

⁴⁸ Poticanje novih radnih mjesta, razvoj snažnijeg gospodarstva te pravednije i uključivo društvo

3.2. Institucionalni okvir ESI fondova za razdoblje 2014.-2020.

Prema zajedničkoj regulativi o fondovima Europske unije propisana su obvezna tijela i njihove odgovornosti i poslovi koje su države članice dužne ustrojiti za korištenje strukturnih instrumenata Europske unije.⁴⁹

Institucionalni okvir predstavlja skup zajedničkih institucija kroz koji djeluju države koje žele surađivati, a države članice koje ne sudjeluju to prihvaćaju premda nisu uključene. Institucionalni okvir obuhvaća institucije nositelje politike regionalnog razvoja.

Institucionalni okvir određen je Zakonom o uspostavi institucionalnog okvira za provedbu Europskih strukturnih i investicijskih fondova u Republici Hrvatskoj u financijskom razdoblju 2014.-2020. Tim se Zakonom u svrhu provedbe Uredbe Europske unije br. 1303/2013 Europskog Vijeća i Europskog parlamenta od 17. prosinca 2013. godine utvrđuju zajedničke odredbe za ESIF-e. Tom se Uredbom uspostavlja institucionalni okvir za provedbu i upravljanje ESIF-a u Republici Hrvatskoj u financijskom razdoblju 2014.-2020. te se određuju institucije koje obavljaju funkcije Koordinacijskog tijela za upravljanje ESIF-ima i Neovisnog revizijskog tijela te njegove funkcije i odgovornosti.⁵⁰

Institucionalni okvir za provedbu ESIF-a za razdoblje 2014.-2020. sastoji se od tijela za provedbu programa: upravljačko tijelo, posredničko tijelo razine 1 (PT1) i posredničko tijelo razine 2 (PT2), dok su horizontalna tijela unutar institucionalnog okvira: koordinacijsko tijelo (KT), tijelo za ovjeravanje (TO) i tijelo za reviziju (TR).

⁴⁹ Maletić, I., et al.: *EU projekti – od ideje do realizacije*, str. 230., Zagreb, TIM4PIN, 2016.

⁵⁰ Narodne novine, *Zakon o uspostavi institucionalnog okvira za provedbu europskih strukturnih i investicijskih fondova u Republici Hrvatskoj u financijskom razdoblju od 2014./2020.*, dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_07_92_1838.html, pristupljeno: 10. svibnja 2021.

U Republici Hrvatskoj nekoliko je nadležnih tijela⁵¹:

- Tijelo nadležno za koordinaciju – MRRFEU

Tijelo nadležno za koordinaciju je nacionalno tijelo nadležno za programiranje, donošenje pravila, uspostavu cijelog sustava, razvoj integriranog sustava upravljanja informacijama, koordinaciju s Europskom komisijom te praćenje provedbe na nacionalnoj razini. Koordinacijsko tijelo ujedno je i središnje tijelo državne uprave. U Republici Hrvatskoj za to je zaduženo Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije.

- Upravljačko tijelo – sektorska ministarstva

Upravljačko tijelo je nacionalno tijelo koje upravlja Operativnim programima – a to su sektorska ministarstva. Ovo tijelo osigurava odabir projekata za financiranje sukladno kriterijima te njihovu usklađenost s nacionalnim propisima i propisima Europske unije tijekom cjelokupnog trajanja provedbe programa.

- Posredničko tijelo razine 1

Posredničko tijelo razine 1 zaduženo je za pripremu kriterija za odabir projekata, raspisivanje natječaja i provedbu postupaka ocjenjivanja projekata (u suradnji sa Posredničkim tijelom razine 2) te za donošenje odluke o financiranju odabranih projekata. Nakon toga, ovo tijelo podnosi prijedloge projekata Posredničkom tijelu razine 2 na procjenu sukladnosti s pravilima prihvatljivosti i zaključne ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava. Također, njegova je funkcija savjetovanje korisnika o njihovim odgovornostima i pravima u vezi s financiranjem.

- Posredničko tijelo razine 2

Posredničko tijelo razine 2 primarno sudjeluje u odabiru projekata i obavlja poslove provjere (jesu li financirani proizvodi i usluge isporučeni, jesu li izdaci koje je korisnik prikazao za projekt stvarno nastali i da li udovoljavaju nacionalnim pravilima i pravilima Europske unije). Ovo tijelo obavlja i kontrole na terenu kod korisnika sredstava.

⁵¹ Maletić, I., et.al.: *EU projekti – od ideje do realizacije*, str. 231-234., Zagreb, TIM4PIN, 2016.

- Tijelo za ovjeravanje, Tijelo za plaćanja i Tijelo za upravljanje nepravilnostima – Ministarstvo financija

Tijelo za ovjeravanje je nacionalno tijelo zaduženo za ovjeravanje izjave o izdacima i izradu zahtjeva za plaćanje koje podnosi Europskoj komisiji. Tijelo za ovjeravanje odgovorno je i za plaćanja, ovjeru dodatnosti sredstava⁵², nadzor nad nepravilnostima te pripremu dijela smjernica o postupanju tijela u sustavu. Uz tijelo za ovjeravanja, tu su i Tijelo za plaćanja i Tijelo za upravljanje nepravilnostima, a za sve je to, u Republici Hrvatskoj zaduženo Ministarstvo financija.

- Tijelo za reviziju – Agencija za reviziju sustava provedbe programa EU (ARPA)

Tijelo za reviziju je također nacionalno tijelo, nezavisno od Upravljačkog tijela i Tijela za ovjeravanje. Odgovorno je za vanjsku reviziju učinkovitosti i ispravnosti rada cijelog sustava za upravljanje fondovima Europske unije. Tijelo za reviziju osigurava provođenje revizije u svrhu potvrđivanja učinkovitog funkcioniranja sustava. Europskoj komisiji podnosi godišnje kontrolno izvješće i završno kontrolno izvješće, čuva dokumente i evidencije o provedbi funkcija te osigurava provođenje revizija operacija.

U Republici Hrvatskoj tijelo za reviziju je Agencija za reviziju sustava provedbe programa Europske unije – ARPA. Osnivač ARPA-e je Republika Hrvatska, a dužnosti i osnivačka prava u ime osnivača obavlja Ministarstvo financija. Ova ustanova dostavlja i godišnja revizijska izvješća i revizijska mišljenja službama Europske komisije. ARPA je kao hrvatsko tijelo za reviziju izravno odgovorna Europskoj komisiji te istovremeno štiti financijske interese Republike Hrvatske i Europske unije. ARPA daje neovisnu i objektivnu ocjenu učinkovitosti sustava kontrole i upravljanja i razumno uvjerenje da su izjave o izdacima i računi predstavljeni Europskoj komisiji istiniti, u potpunosti točni te da su predmetne transakcije ispravne i u skladu sa zakonom.⁵³

⁵² Jesu li razina ulaganja u specifičnom području povećana korištenjem EU sredstava

⁵³ Agencija za reviziju sustava provedbe programa Europske unije, dostupno na: <http://www.arpa.hr/Default.aspx>, pristupljeno: 10. svibnja 2021.

3.3. Europski strukturni i investicijski fondovi u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2014.-2020.

U financijskom razdoblju 2014.-2020. godine Republici Hrvatskoj stavljeno je na raspolaganje ukupno 10,676 milijardi eura iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova. Od tog iznosa 8,937 milijardi eura namijenjeno je za ostvarenje ciljeva kohezijske politike, 2,026 milijarde eura za ruralni razvoj i poljoprivredu, dok je 253 milijuna eura namijenjeno razvoju ribarstva.⁵⁴

Tablica 5. Pregled financijskih alokacija usmjerenih na politike Europske unije

Europski strukturni/investicijski fond	Alokacija (u eurima)	Politika Europske unije
EFRR, KF, ESF	8,379 milijardi eura	Kohezijska politika
EPFRR	2,026 milijarde eura	Poljoprivreda i ruralni razvoj
EFPR	252,5 milijuna eura	Ribarstvo

Izvor: Maletić, I., et.al., EU projekti – od ideje do realizacije, TIIM4PIN d.o.o. za savjetovanje, Zagreb, 2016., izrada autorice

Kako je prikazano u Tablici 5., Kohezijska politika financira se iz tri glavna fonda: KF, EFRR i ESF – EFRR i ESF spadaju u strukturne fondove. Poljoprivreda i ruralni razvoj financirana je iz EPFRR-a, dok je ribarstvo financirano iz EFPR-a. Republici Hrvatskoj dostupno je svih pet ESIF-a.

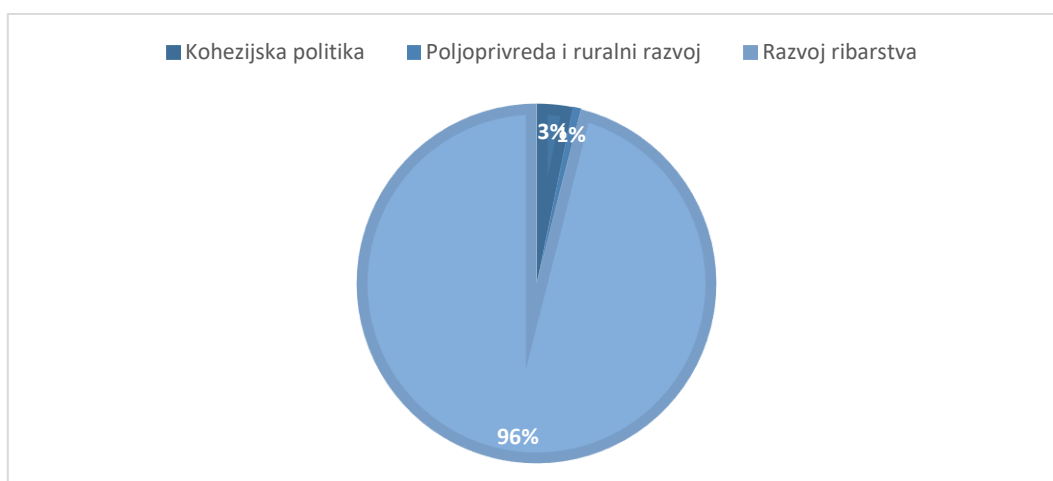
Tablica 6. Pregled financijskih alokacija po pojedinom ESI fondu

Europski strukturni/investicijski fond	Alokacija (u milijunima eura)
EFRR	4.321,5
KF	2.559,5
ESF	1.516,0
EPFRR	2.026,2
EFPR	252,6
UKUPNO	10.675,9

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi 2014.-2020. dostupno na: <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/esi-fondovi-2014-2020/>, izrada autorice, pristupljeno: 18. svibnja 2021.

⁵⁴ EU info Zagrebačke županije, *ESI FONDOVI 2014.-2020.*, dostupno na: <https://www.euinfo.hr/esi-fondovi/1164>, pristupljeno: 18. svibnja 2021.

Grafikon 2. Alokacija sredstava prema politikama Europske unije

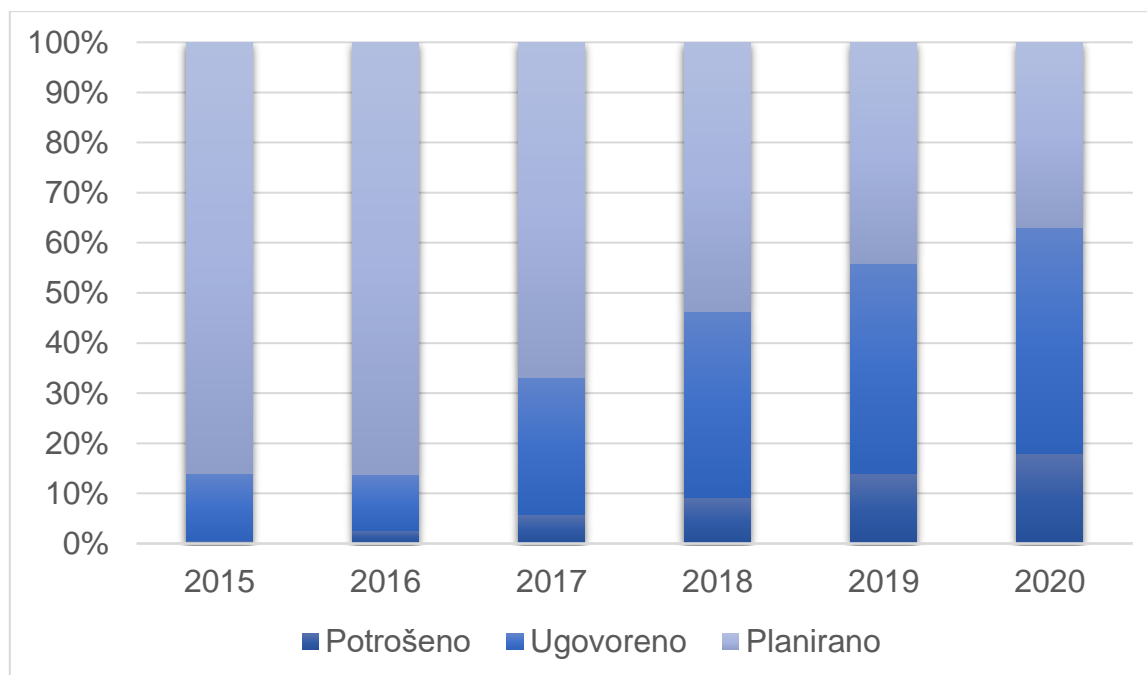
Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi 2014.-2020., izrada autorice

Prema Grafikonu 2. vidimo kako je najviše sredstava utrošeno na Kohezijsku politiku, čak 96% ukupnih sredstava, dok je na poljoprivredu i ruralni razvoj utrošeno 3%, a na razvoj ribarstva tek 1%.

Prema Izvješću o stanju iskorištenosti sredstava Europskih strukturnih i investicijskih fondova u Republici Hrvatskoj do 6. svibnja 2021. godine ugovoreni su projekti u iznosu od 12,58 milijardi eura, odnosno 118,26% dodijeljenih sredstava. Ukupno je isplaćeno 5,69 milijardi eura, točnije 52,98% dodijeljenih sredstava te je ovjereno 4,77 milijardi eura, odnosno 44,45% dodijeljenih sredstava. U razdoblju od 2013. do 2021. godine, razlika uplaćenih sredstava iz proračuna Europske unije u proračun Republike Hrvatske i sredstava isplaćenih iz proračuna Republike Hrvatske u proračun Europske unije iznosila je 38,94 milijarde kuna u korist proračuna Republike Hrvatske.⁵⁵ Točnije, više je uplaćeno u proračun, nego što je iz njega isplaćeno u tom razdoblju.

⁵⁵ Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske, *Vlada Republike Hrvatske usvojila Izvješće o stanju iskorištenosti sredstava ESI fondova*, dostupno na: <https://razvoj.gov.hr/vijesti/vlada-republike-hrvatske-usvojila-izvjesce-o-stanju-iskoristenosti-sredstava-esi-fondova-4596/4596>, pristupljeno: 18. svibnja 2021.

Grafikon 3. Napredak u provedbi Europskih strukturnih i investicijskih fondova za Republiku Hrvatsku od 2015. do 2020. u eurima

Izvor: European Commission: European structural and investment funds, dostupno na: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/HR>, pristupljeno: 18. svibnja 2021., izrada autorice

Nacionalni i regionalni programi izvješćuju Europsku komisiju o financijskim podacima i njihovom napretku. U Grafikonu 3. „Planirano“ označava ukupni proračun programa, „Ugovoreno“ se odnosi na financijska sredstva dodijeljena odabranim projektima, dok se „Potrošeno“ odnosi na troškove prijavljene prema odabranim projektima.

Prema podacima iz Grafikona 3. vidljivo je koliko je ukupno financijskih sredstava namijenjeno Republici Hrvatskoj u svakoj pojedinoj godini. Može se primijetiti rast iskorištenosti sredstava. 2015. godine, na samom početku financijskog razdoblja, iskorištenost je bila gotovo nikakva, tek 1% onoga što je kroz ESIF-e namijenjeno, u 2018. godini taj je postotak porastao na 17%, što je još uvijek vrlo nisko, ali je pomak vidljiv. U 2020. godini taj postotak dosegao je skoro 20%. Prema navedenom grafikonu može se zaključiti kako su hrvatske institucije nespремne i vrlo se sporo prilagođavaju kriterijima i uvjetima za korištenje fondova i svih prednosti koje oni nude.

Preduvjet povlačenja sredstava iz ESIF-a predstavljaju operativni programi kojih je Republika Hrvatska razvila četiri.

3.4. Operativni programi za razdoblje 2014.-2020.

Operativni programi su programski dokumenti kojima se određuju ključne mjere za ostvarivanje prioriteta u pojedinim sektorskim područjima utvrđenih u Partnerskom sporazumu.⁵⁶ Operativni programi zapravo su detaljni planovi u kojima države članice Europske unije predviđaju koliko će sredstava iz ESIF-a utrošiti tijekom određenog programskog razdoblja. Ta je sredstva moguće povući iz fondova na temelju tematskog cilja za cijelu zemlju ili konkretnu regiju (npr. okoliš). Države članice Europske unije prijavljuju operativne programe na temelju Sporazuma o partnerstvu, a u svakom se operativnom programu određuje 11 tematskih ciljeva.⁵⁷

Republika Hrvatska predložila je četiri operativna programa:

- Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.,
- Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.,
- Program ruralnog razvoja 2014.-2020. te
- Operativni program za pomorstvo i ribarstvo 2014.-2020.

Navedeni operativni programi provode ulaganja s ciljem postizanja tematskih i glavnih ciljeva iz ZSO-a. Svaki se od navedenog operativnog programa financira iz odgovarajućeg ESIF-a

3.4.1. Operativni program Konkurentnost i kohezija

Korisnici sredstava dodijeljenih u okviru OPKK-a su: jedinice lokalne područne i regionalne samouprave, javna tijela, istraživački centri, mikro, mali i srednji poduzetnici, tehnološki parkovi, skupine poduzetnika, inovacijski konzorciji i klasteri, partnerske organizacije, sveučilišta, udruge, osnovne i srednje škole, volonterske organizacije, veleučilišta te ustanove za stručno obrazovanje.⁵⁸ Osnova OPKK je analiza socioekonomskog stanja, utvrđivanje prepreka za rast i razvoj u Republici Hrvatskoj u kontekstu SoP-a.

⁵⁶ Maletić, I., et.al.: *Moj EU projekt – priručnik za pripremu i provedbu EU projekata*, str. 231-234., Zagreb, TIM4PIN, 2016.

⁵⁷ European Commission, *Operativni programi*, dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/policy/what/glossary/o/operational-programme, pristupljeno: 10. svibnja 2021.

⁵⁸ Maletić, I., et.al.: *Moj EU projekt – priručnik za pripremu i provedbu EU projekata*, str. 33., Zagreb, TIM4PIN, 2016.

OPKK sufinancira se iz EFRR-a i KF-a.⁵⁹ Strategija ovog operativnog programa temelji se na ulaganjima u devet tematskih ciljeva prema zajedničkom Strateškom okviru te specifičnim prioritetima.

Ukupna alokacija sredstava Europske unije za OPKK iznosi 6,831 milijardi eura - od čega 4,321 milijarde iz EFRR-a te 2,510 milijardi iz KF-a. Kada tome pribrojimo obvezatno sufinanciranje provedbe operativnog programa iz proračuna Republike Hrvatske, njegova kumulativna vrijednost raste na 8,037 milijardi eura. Ova su sredstva dodatno raspoređena sukladno sljedećoj koncentraciji sredstava i prioritetima: najveći dio ulaganja Republika Hrvatska ulaže u zaštitu okoliša, prilagodbu klimatskim promjenama te mrežnu infrastrukturu, oko 2,7 milijarde eura isplaćeno je za pet prioriteta relevantnih za konkurentnost – inovacije i istraživanje, IKT, razvoj MSP-a, niskougljično gospodarstvo te obrazovanje, oko 45% ukupne preraspodjele sredstava iz EFRR-a iskorišteno je za potporu MSP-a, inovacije i istraživanje.⁶⁰

Tablica 7. Raspodjela financijskih sredstava iz OPKK-a prioritetnim osima

Prioritetna os	Alokacija iz proračuna EU-a (EUR)	Ukupna alokacija
Jačanje gospodarstva primjenom istraživanja i inovacija	664.792.165	782.108.440
Korištenje IKT-a	307.952.676	362.297.271
Poslovna konkurentnost	970.000.000	1.141.176.480
Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije	531.810.805	625.659.781
Klimatske promjene i upravljanje rizicima	245.396.147	288.701.352
Zaštita okoliša i održivost resursa	1.987.360.608	2.338.071.318
Povezanost i mobilnost	1.260.415.428	1.482.841.691
Socijalno uključivanje i zdravlje	356.600.000	419.411.768
Obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje	270.914.791	318.723.289
Tehnička pomoć	236.112.612	277.779.548
Ukupno	6.831.255.232	8.036.770.938

Izvor: Maletić, I., et.al.: Moj EU projekt – priručnik za pripremu i provedbu EU projekata, izrada autorice

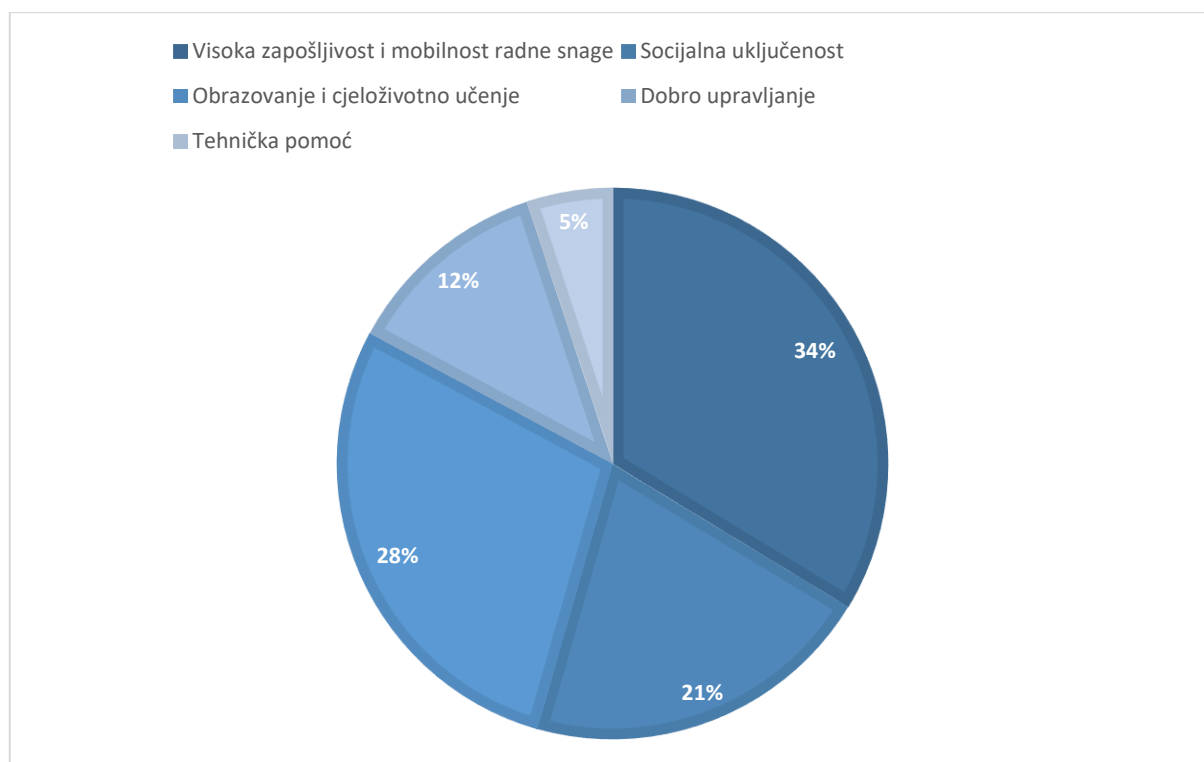
⁵⁹ Europski strukturni i investicijski fondovi, *Operativni program Konkurentnost i kohezija na hrvatskom jeziku*, dostupno na: https://strukturnifondovi.hr/wp-content/uploads/2020/12/Izmjene_OPKK_prosinac-2020-1.pdf, pristupljeno: 12. svibnja 2021.

⁶⁰ Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, *Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.*, dostupno na: <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/eu-fondovi/operativni-program-konkurentnost-i-kohezija-2014-2020/222>, pristupljeno: 13. svibnja 2021.

3.4.2. Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali

Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. godine (u daljnjem tekstu: OPULJP) ključni je strateški dokument za korištenje 1,5 milijardi eura iz ESF-a. Primarni cilj ovog operativnog programa jest pridonijeti jačanju socijalne kohezije i potaknuti rast zapošljavanja u Republici Hrvatskoj pri čemu su elaborirana ulaganja u četiri prioritetne osi, odnosno četiri temeljna područja, a to su⁶¹: podrška mobilnosti radne snage i poticanje zapošljavanja, borba protiv siromaštva te promicanje socijalnog uključivanja, ulaganje u vještine, obrazovanje i cjeloživotno učenje te jačanje institucionalnih kapaciteta i učinkovite javne uprave

Grafikon 4. Raspodjela sredstava unutar OPULJP-a u eurima

Izvor: ESF, Razvoj ljudskih potencijala: OP Učinkoviti ljudski potencijali – ESF 2014.-2020., izrada autorice

⁶¹ Maletić, I., et.al.: *Moj EU projekt – priručnik za pripremu i provedbu EU projekata*, str. 77., Zagreb, TIM4PIN, 2016.

3.4.3. Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske

Program ruralnog razvoja (u daljnjem tekstu: PRR) Republike Hrvatske odobren je od strane Europske komisije, dana 26. svibnja 2015. godine za razdoblje 2014.-2020. godine.

Glavni cilj PRR-a jest poboljšanje konkurentnosti poljoprivrednog sektora Europske unije, briga za klimu i okoliš te jačanje društvenih i ekonomskih struktura ruralnih zajednica do 2020. godine.⁶² Također, cilj PRR-a uključuje i modernizaciju i restrukturiranje prehrambenog i poljoprivrednog sektora te je naglasak stavljen na očuvanje, obnovu i unapređenje biološke raznolikosti.

Ukupna dostupna sredstva za PRR 2014.-2020. iznose 2,383 milijarde eura, od čega se 2,026 milijardi eura financira iz EPFRR-a, a ostatak sredstava isplaćeno je iz državnog proračuna Republike Hrvatske. Ukupno je 2000 gospodarstava dobilo investicijsku potporu te je više od 5000 poljoprivrednika dobilo početnu pomoć za razvoj manjih farmi, dok je 1000 mladih poljoprivrednika dobilo podršku za pokretanje vlastitog poslovanja.⁶³

Za potrebe provedbe mjera ruralnog razvoja, ruralnim područjem u Republici Hrvatskoj smatraju se sve jedinice lokalne samouprave koje pripadaju mješovitim ili pretežito ruralnim županijama. U to se ubrajaju sve lokalne jedinice, osim izuzetaka koje čine Grad Zagreb, Grad Split, Grad Rijeka i Grad Osijek koji se smatraju gradskim područjima urbanih aglomeracija.⁶⁴

Ovaj program temelji se na tri cilja:

1. Poticati konkurentnost poljoprivrede,
2. Osigurati održivo upravljanje prirodnim resursima i klimatskim promjenama te
3. Postići uravnotežen teritorijalni razvoj ruralnih područja, uključujući stvaranje i očuvanje radnih mjesta.

⁶² Hrvatska mreža za ruralni razvoj, *Program ruralnog razvoja u RH za razdoblje 2014.-2020.*, dostupno na: <https://hmrr.hr/program-ruralnog-razvoja-u-rh-za-razdoblje-2014-2020/>, pristupljeno: 14. svibnja 2021.

⁶³ Europski strukturni i investicijski fondovi: Program ruralnog razvoja 2014.-2020., dostupno na: <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/esi-fondovi-2014-2020/program-ruralnog-razvoja-2014-2020/>, pristupljeno: 14. svibnja 2021.

⁶⁴ *Nacrt Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020.*, dostupno na: <http://europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Program%20ruralnog%20razvoja%202014.-2020..pdf>, pristupljeno: 14. svibnja 2021.

Tablica 8. Struktura upravljanja i kontrole PRR-a

Nadležno tijelo	Naziv nadležnog tijela	Obveze nadležnih tijela
Upravljačko tijelo	Ministarstvo poljoprivrede, Uprava za upravljanje EU fondom za ruralni razvoj, EU i međunarodnu suradnju	Odgovorno za koordinaciju cjelovitog sustava upravljanja PRR radi transparentnog i učinkovitog korištenja financijskih sredstava
Tijelo za ovjeravanje	Agencija za reviziju sustava provedbe programa Europske unije (ARPA)	ARPA je zadužena za reviziju aktivnosti vezanih uz APPRRR, uključujući provjeru ispunjavanja akreditacijskih kriterija
Akreditirana agencija za plaćanje	Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju	Ovo je tijelo odgovorno za izvršenje plaćanja za potporu mjerama unutar Zajedničke poljoprivredne politike, izvršava i odobrava plaćanja te vodi brigu o preuzetim obvezama

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi: Program ruralnog razvoja 2014.-2020., izrada autorice

Ovim je programom definirano 20 mjera kojima je cilj povećanje konkurentnosti poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije Republike Hrvatske te unapređenje radnih i životnih uvjeta u ruralnim područjima.

Tablica 9. Mjere Programa ruralnog razvoja RH 2014.-2020.

Naziv mjere	Okvirna alokacija sredstava po mjerama (u eurima)	Korisnici
Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja	13.333.333,33	Savjetodavna služba, privatne i javne institucije i udruge
Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima	21.176.470,59	Savjetodavna služba (posredno i druge institucije s kojima ona sklopi ugovor o pružanju usluga obrazovanja)
Sustavi kvalitete za poljoprivredne proizvode i hranu	7.058.823,53	Poljoprivrednici uključeni u sustav kvalitete, udruženja ekoloških poljoprivrednih proizvođača
Ulaganja u fizičku imovinu	667.058.823,53	Poljoprivrednici, proizvođačke grupe/organizacije, fizičke i pravne osobe koje prerađuju poljoprivredne proizvode te šumoposjednici
Obnavljanje poljoprivrednog proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama i katastrofalnim događajima te uvođenje odgovarajućih preventivnih aktivnosti	118.117.647,06	Poljoprivrednici i skupine poljoprivrednika, JP(R)S
Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja	262.928.104,58	Mladi poljoprivrednici, poljoprivredna gospodarstva u rangu mikro i malih poslovnih subjekata, fizičke osobe u svojstvu nositelja ili člana obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva
Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima	265.882.352,94	JLS, trgovačka društva u većinskom vlasništvu JLS, neprofitne javne ustanove kojima su osnivači JLS, udruge/organizacije civilnog društva i vjerske zajednice, LAG-ovi

Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma	92.941.176,47	Šumoposjednici, trgovačka društva i druge pravne osobe koje gospodare šumama i šumskim zemljištima u vlasništvu Republike Hrvatske, udruženja šumoposjednika, obrti, mikro, mala i srednja poduzeća
Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija	8.888.888,89	Proizvođačke grupe/organizacije iz sektora poljoprivrede, u rangu malih i srednjih poduzeća
Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene	138.830.280,00	Poljoprivrednici i grupe poljoprivrednika, javne ustanove koje obavljaju djelatnost očuvanja životinjskog ili biljnog genetskog materijala
Ekološki uzgoj	128.309.623,50	Poljoprivrednici i grupe poljoprivrednika
Plaćanja područjima s prirodnim ograničenjima i ostalim posebnim ograničenjima	321.600.000,00	Poljoprivrednici čije su površine upisane u sustav ARKOD
Suradnja	8.333.333,33	Pravne osobe osnovane u Republici Hrvatskoj, fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika, operativne skupine u poljoprivrednom i prehrambeno-prerađivačkom sektoru, udruge proizvođača, proizvođačke grupe/organizacije i zadruge iz poljoprivrednog sektora, druge pravne osobe koje sudjeluju u kratkim lancima opskrbe
Upravljanje rizicima	56.673.373,50	Fizičke ili pravne osobe ili grupe fizičkih ili pravnih osoba upisanih u Upisnik poljoprivrednika
Financiranje dodatnih nacionalnih i izravnih plaćanja za Republiku Hrvatsku	139.875.000,00	Poljoprivrednici
LEADER	67.540.725,00	LAG-ovi, nositelji projekata s područja LAG-ova, lokalni dionici s područja LAG-ova
Tehnička pomoć	64.746.543,50	Ministarstvo poljoprivrede, APPRRR
UKUPNO	2.383.294.499,84	

Izvor: Maletić, I., et.al.: Moj EU projekt – priručnik za pripremu i provedbu EU projekata, izrada autorice

Navedene mjere odobrene u okviru PRR-a obuhvaćaju širok spektar ulaganja. Njima se potiče očuvanje, obnova i poboljšanje biološke raznolikosti i visoke vrijednosti poljoprivrednog zemljišta te ujedno i ekološki uzgoj i prateću poljoprivrednu proizvodnju u područjima s prirodnim i drugim ograničenjima. Program percipira širok krug potencijalnih korisnika – od poljoprivrednika i poljoprivrednih gospodarstava i gospodarskih subjekata, proizvođačkih organizacija, savjetodavnih službi, raznih udruga vezanih za poljoprivredu, obrazovnih i znanstvenih institucija, mladih poljoprivrednika pa sve do jedinica lokalne i regionalne samouprave i institucija središnje države koje koriste sredstva iz mjere Tehničke pomoći.⁶⁵

Programom je određeno i njegovih šest prioriteta⁶⁶:

- Prioritet 1 – Promicanje znanja i inovacija u šumarstvu, poljoprivredi i ruralnim područjima;
- Prioritet 2 – povećanje održivosti poljoprivrednih gospodarstava te konkurentnosti svih vrsta poljoprivrednih djelatnosti u svim regijama, promovirajući pri tome i inovacijske poljoprivredne tehnologije i održivo upravljanje šumama;
- Prioritet 3 – Promicanje organiziranja lanca prehrane, uključujući trženje i preradu poljoprivrednih proizvoda, dobrobit životinja i upravljanje rizicima u poljoprivredi;
- Prioritet 4 – Očuvanje, obnavljanje i poboljšanje ekosustava vezanih za šumarstvo i poljoprivredu;
- Prioritet 5 – Promicanje učinkovitosti resursa i pomaka prema klimatskim promjenama u šumarskom, poljoprivrednom i prehrambenom sektoru;
- Prioritet 6 – Promicanje socijalne uključenosti, gospodarskog razvoja i smanjenje siromaštva u ruralnim područjima.

⁶⁵ Maletić, I., et.al.: *Moj EU projekt – priručnik za pripremu i provedbu EU projekata*, str. 118., Zagreb, TIM4PIN, 2016.

⁶⁶ Europski strukturni i investicijski fondovi, *Program ruralnog razvoja 2014.-2020.*, dostupno na: <http://arhiva.strukturnifondovi.hr/program-ruralnog-razvoja-2014-2020>, pristupljeno: 17. svibnja 2021.

3.4.4. Operativni program za pomorstvo i ribarstvo

Ovaj se program financira putem EFPR-a, a ukupna alokacija sredstava iznosi oko 348,7 milijuna eura, od čega je udio sredstava Europske unije 252,6 milijuna eura, dok je udio proračuna Republike Hrvatske 96,1 milijuna eura. Programom je obuhvaćeno više od 36 mjera usmjerenih na kompletan sektor ribarstva⁶⁷.

OPPR ima četiri cilja⁶⁸:

1. Promicanje gospodarski i okolišno održivog, konkurentnog i društveno odgovornog ribarstva i akvakulture;
2. Poticanje provedbe ZRP-a;
3. Promicanje uključivog i uravnoteženog teritorijalnog razvoja akvakulturnih i ribarstvenih područja;
4. Poticanje provedbe i razvoja Integrirane pomorske politike (IPP) Europske unije.

Ovaj operativni program predstavlja jedan od najznačajnijih dokumenata za sektor ribarstva i njime se iskorištavaju sredstva u maksimalnom iznosu te se ulažu u aktivnosti i projekte za pomoć uzgajivačima, ribarima i prerađivačima. Sredstva su također omogućila i rješavanje problema koji se povlače dugi niz godina – ribarska infrastruktura (iskrcajna mjesta i ribarske luke) te modernizaciju i ulaganja u uzgajališta i omogućavanje ekonomičnijeg i boljeg poslovanja ribara.

⁶⁷ Od slatkovodnog i morskog uzgoja, slatkovodnog i morskog ulova, ribarske infrastrukture sve do razvoja zajednica i područja ovisnih o ribarstvu

⁶⁸ Europski strukturni i investicijski fondovi, *OP za pomorstvo i ribarstvo 2014.-2020.*, dostupno na: <http://arhiva.strukturnifondovi.hr/op-za-pomorstvo-i-ribarstvo-2014-2020>, pristupljeno: 17. svibnja 2021.

Potpورا u obliku financijskih sredstava namijenjena je isključivo za⁶⁹:

- unapređenje ekonomske održivosti i konkurentnosti, osobito priobalnog ribolova uspostavom efikasne ravnoteže ribolovnih mogućnosti i ribolovnih kapaciteta putem strukturnih mjera za unapređenje ribolovnih alata i opreme, smanjenjem emisije, stvaranjem dodane vrijednosti lokalnog ulova te potporom diversifikaciji;
- osnaživanje širenja i uvođenja tehnoloških rješenja i inovativnih praksi na moru i na kopnu u sektoru ribarstva;
- unapređenje kapaciteta iskrcajnih mjesta, razvitak pomoćnih usluga za potrebe ZRP, podrška sektora ribarstva i akvakulture te olakšavanje prijelaza na ribarstvo s održivim upravljanjem;
- poticanje smanjenja troškova povećanjem energetske učinkovitosti, prihvaćanje rješenja za korištenje energije iz obnovljivih izvora i smanjenje emisije;
- promicanje korištenja ribolovnih alata s manjim učinkom na okoliš te općenito smanjenje utjecaja ribolova i na kopnu i na moru kako bi se ubrzao prijelaz na ribarstvo bez odbačenog ulova;
- povećanje kvalitete proizvoda i dodane vrijednosti putem ulaganja ribara u trženje, preradu i prodaju vlastitog ulova te inovacijama na plovilima;
- razvoj inteligentnog, prilagodljivijeg i uključivog tržišta za proizvode plodova mora i divlje ribe s naglaskom na sljedivost održivost i raznolikost;
- zaštita morskog okoliša, uključujući obnovu, upravljanje i praćenje morskih područja, s naglaskom na ona zaštićena putem mjera za podizanje svijesti stanovništva;
- unapređenje organizacije ribolovne industrije u Republici Hrvatskoj na tri razine – na razini poduzeća sektora, na razini poduzeća i na razini pojedinca, odnosno individualnoj razini;
- povećanje ulaganja u akvakulturu i rješavanje najvažnijih prepreka u akvakulturi te
- prelazak uzgajivača u Republici Hrvatskoj na organsku akvakulturu i ekološko upravljanje.

⁶⁹ Maletić, I., et.al., *EU projekti – od ideje do realizacije*, str. 206.-207., Zagreb, TIM4PIN, 2016.

OPPR sastoji se od šest prioriteta osi za koje je moguće iskoristiti raspoloživa financijska sredstva.

Tablica 10. Prioritetne osi OPPR-a i raspodjela sredstava

Prioritetna os	Ciljevi	Alokacija sredstava u eurima
Poticanje okolišno održivog, resursno učinkovitog, konkurentnog, inovativnog i na znanju utemeljenog ribarstva	smanjenje utjecaja ribarstva na morski okoliš, očuvanje i zaštita bioraznolikosti, osiguranje ravnoteže između ribolovnih mogućnosti, jačanje održivosti i konkurentnosti poduzeća koji se bave ribarstvom te potpora jačanju inovacija i tehnološkog razvoja	87.414.138,00
Poticanje okolišno održive, inovativne, konkurentne, resursno učinkovite i na znanju utemeljene akvakulture	potpora jačanju inovacija, znanja i prijenosa tehnološkog razvoja, jačanje održivosti i konkurentnosti poduzeća koja se bave akvakulturom, očuvanje i zaštita bioraznolikosti te promicanje akvakulture	55.507.476,00
Poticanje provedbe ZRP	pružanje znanstvenih spoznaja i poboljšanje upravljanja podacima i prikupljanje istih	32.166.282,00
Povećanje teritorijalne kohezije i zaposlenosti	Promicanje društvene uključenosti, gospodarskog rasta, stvaranje radnih mjesta, pružanje podrške prilikom zapošljavanja i omogućavanje mobilnosti radne snage u kontinentalnim zajednicama ovisnim o akvakulturi i ribarstvu i obalnim područjima	23.548.850,00
Poticanje prerade i trženja	poboljšanje organizacije tržišta za proizvode akvakulture i ribarstva	44.555.858,00
Poticanje provedbe IPP	jačanje znanja o stanju morskog okoliša te promicanje zaštite morskog okoliša	332.215,00
TEHNIČKA POMOĆ		9.118.319,00
UKUPNO		252.643.138,00

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi: OP za pomorstvo i ribarstvo 2014.-2020., izrada autorice

4. KORIŠTENJE EUROPSKIH STRUKTURNIH I INVESTICIJSKIH FONDOVA NA RAZINI JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE

Prema najnovijem Zakonu o područjima županija, gradova i općina, Republika Hrvatska ukupno se sastoji od 555 jedinica lokalne samouprave i to 428 općina i 127 gradova te 20 jedinica područne samouprave.⁷⁰ Lokalna razina samouprave predstavlja temeljnu razinu – onu prema kojoj se ostvaruju glavne svrhe radi kojih teritorijalna samouprava postoji.⁷¹

Sredstva ESIF-a dostupna jedinicama lokalne samouprave najčešće ne pokrivaju sve potrebe u okviru razvojnih ulaganja. Za jedinice lokalne samouprave neophodno je utvrditi razvojnu strategiju i strateške razvojne projekte te planirati proračun i pripremiti dokumentaciju, uzimajući u obzir mogućnosti i visinu bespovratnih sredstava iz ESIF-a

4.1. Priprema projekata jedinica lokalne samouprave za financiranje iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova

Za prijavu projekta na određeni natječaj nužna je razrada projektne ideje i prethodna priprema. Kako bi se projekt uspješno pripremi i u konačnici proveo, u početku je potrebno znati odgovoriti na nekoliko pitanja⁷²:

5. Tko je prijavitelj i voditelj projekta?
6. Zašto se projekt provodi?
7. Za koje ciljane skupine?
8. Kako ćete ga provoditi?
9. Kada ga planirate provoditi?
10. Gdje će biti proveden?
11. Koliko stoji provedba?

Priprema projekta provodi se prema unaprijed utvrđenim fazama i definiranim pravilima, a sve započinje objavom javnog poziva za financiranje projekata.

⁷⁰ Ministarstvo pravosuđa i uprave Republike Hrvatske, *Popis županija, gradova i općina*, dostupno na: <https://mpu.gov.hr/o-ministarstvu/ustrojstvo/uprava-za-politicki-sustav-i-opcu-upravu/lokalna-i-podrucna-regionalna-samouprava/popis-zupanija-gradova-i-opcina/22319>, pristupljeno: 19. svibnja 2021.

⁷¹ Koprić, I.: *Stanje lokalne samouprave u Hrvatskoj*, str. 665.-681., Hrvatska javna uprava, 2010.

⁷² Vela, A.: *Menadžment ESI fondova, Priručnik o pripremi i provedbi projekata koji se financiraju sredstvima iz ESI fondova u financijskoj perspektivi 2014.-2020.*, str. 62., Školska knjiga, Zagreb, 2015.

Svaki Poziv na dostavu projektnih prijedloga sadrži ciljeve koje je potrebno postići provedbom projekata kako bi se osiguralo financiranje.

Kako bi prijavitelji utvrdili da li postoji mogućnost prijave na određeni Javnu poziv, potrebno je provjeriti da li projekt odgovara kriterijima prihvatljivosti: kriterij prihvatljivosti prijavitelja i partnera, kriterij prihvatljivosti projekta i kriterij prihvatljivosti troškova.

Tablica 11. Kriteriji prihvatljivosti

Kriterij prihvatljivosti	
Kriterij prihvatljivosti prijavitelja i partnera	Ovim se kriterijem provjerava ispunjavaju li prijavitelji i/ili partneri uvjete ⁷³ definirane u natječaju.
Kriterij prihvatljivosti projekta	Kriterijem prihvatljivosti projekta provjerava se lokacija provedbe, aktivnosti, trajanja i određenih drugih aspekata.
Kriterij prihvatljivosti troškova	Kada se provjere prva dva kriterija, potrebno je provjeriti kriterij prihvatljivosti troškova – određeni troškovi smatraju se prihvatljivima, dok se drugi ne smatraju prihvatljivima.

Izvor: Vela, A.: Menadžment ESI fondova, Školska knjiga, Zagreb, 2015., izrada autorice

Uz navedene kriterije, koristi se i kriterij isključenja. Kriteriji isključenja nisu jednaki u svakom Javnom pozivu, ali su često vrlo slični. U okviru tog kriterija postoji mogućnost zahtijevanja od prijavitelja da dostavi potvrdu o tome da nema dugova zaposlenicima ili državi, da osoba nadležna za zastupanje nije osuđena za specifične vrste kaznenih djela te da nije počinila neke druge nezakonite radnje.

⁷³ Uvjeti se mogu odnositi na organizacijski oblik, način i vrijeme osnivanja, djelatnosti, državljanstvo i druge čimbenike

4.2. Grad Koprivnica i Europska unija

Grad Koprivnica je administrativno, gospodarsko, sportsko i kulturno središte Koprivničko-križevačke županije te strateško i zemljopisno središte Podravine sa ukupnom površinom od 91,05 km². Koprivnica ima i nekoliko prigradskih naselja: Bakovčice, Draganovec, Herešin, Jagnjedovac, Kunovec Breg, Reka, Starigrad i Štaglinec. Koprivnica je smjestila uz hrvatsko-mađarsku granicu, na dvjestotinjak kilometara zračne linije od Budimpešte i Beča te 90 kilometara od državne prijestolnice, odnosno glavnog grada Zagreba. Koprivnica je također važno prometno čvorište koridoru Budimpešta-Rijeka i cestom Beč-Osijek. Prema popisu iz 2011. godine Koprivnica je brojala 30.854 stanovnika te se nalazi među manjim hrvatskim županijskim središtima, ali zahvaljujući dobro razvijenom gospodarstvu u Koprivnici, te prije svega jakoj industriji – grupa Podravka koja se sastoji od istoimene prehrambene tvrtke i farmaceutske industrije Belupo, pivovara Carlsberg, tvornica podložaka Hartmann Hrvatska i Bilokalnik – industrija papirne ambalaže, nalazi se u samom vrhu prema gospodarskoj snazi i punjenju središnjeg državnog proračuna Republike Hrvatske.

Vizija grada Koprivnice je možda neuobičajeno definirana, a razlog tome je želja da se ipak u strategiju unese „hrabrija“ vizija razvoja. Vizija grada Koprivnice je „*Mali grad visoke kvalitete života, Koprivnica. Prirodna, Napredna, kreativna, inovativna.*“, što je vizualno prikazano na sljedeći način.

Slika 3. Vizija grada Koprivnice

Izvor: Strategija razvoja grada Koprivnice, dostupno na: <https://koprivnica.hr/wp-content/uploads/2014/01/Strategija-razvoja-Grada-Koprivnice-2015.-2020..pdf>, pristupljeno: 8. rujna 2021.

Misija grada Koprivnice definirana je kao grad koji aktivno radi na osiguravanju najviše kvalitete života svih građana. Prepoznatljiva je po provođenju politike održivog razvoja uz sudjelovanje svih zainteresiranih građana, što planira provoditi i u budućnosti.

Prema indeksu razvijenosti unutar županije, uz grad Križevce i grad Đurđevac, kao još dva veća grada u županiji, jedino se grad Koprivnica nalazi u prvoj četvrtini iznadprosječno rangiranih.

Tablica 12. Kategorizacija jedinica lokalne samouprave u Koprivničko-križevačkoj županiji prema indeksu razvijenosti

Grad	Indeks razvijenosti i skupine		
	Indeks razvijenosti	Razvojne skupine	
Đurđevac	102,002%	Treća četvrtina iznadprosječno rangiranih	V.
Križevci	102,822%	Treća četvrtina iznadprosječno rangiranih	VI.
Koprivnica	108,851%	Prva četvrtina iznadprosječno rangiranih	VIII.

Izvor: PORA, Kategorizacija JLS u KKŽ prema indeksu razvijenosti

Od početka 2013. godine, Republika Hrvatska je za potrebe statistike podijeljena u dvije NUTS 2 regije: Jadransku i Kontinentalnu Hrvatsku. Koprivničko-križevačka županija, a samim time i grad Koprivnica, nalazi se u regiji Kontinentalne Hrvatske. Regija obuhvaća 2.960.157 stanovnika (66,8% ukupnog stanovništva Republike Hrvatske) i na 64,1% BDP-a je prosjeka EU27.

Tablica 13. BDP *per capita* Koprivničko-križevačke županije za razdoblje 2011.-2018. u HRK

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Koprivničko-križevačka županija	59.625	59.310	60.883	60.804	62.013	65.202	67.630	65.586

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske: BDP za Republiku Hrvatsku, prema NKPJS 2012.

Koprivničko-križevačka županija 2000. godine imala je BDP *per capita* na razini 40,929 HRK te je on s godinama rastao sve do 2009. godine kada je, nakon krize koja je zadesila cjelokupno gospodarstvo Republike Hrvatske pao sa 67,349 HRK na 60,038 HRK. U Tablici 13. prikazan je BDP *per capita* Koprivničko-križevačke županije unazad devet godina, odnosno od 2011. do 2018. godine. Vidljiv je blagi rast iz godine u godinu. Iako se prije krize Koprivničko-križevačka županija nalazila odmah iza grada Zagreba po BDP-u *per capita* u regiji kontinentalne Hrvatske, sada to nije slučaj, ali još uvijek zauzima mjesto među prvih pet županija kontinentalne Hrvatske po razini BDP-a po stanovniku.

4.3. Strateško planiranje razvoja na lokalnoj razini

Kod pripreme projekata od strane jedinica lokalne samouprave za financiranje istih sredstvima ESIF-a potrebno je uskladiti projekt sa strateškim dokumentima, lokalnog, regionalnog i nacionalnog nivoa. Ključno je pridržavanje propisa o javnoj nabavi kako bi svi planirani troškovi bili prihvatljivi.

Strateško planiranje razvoja važno je za gradove jer im omogućava aktivnu ulogu u postizanju i formiranju razvojnih ciljeva i potiče kvalitetnije raspolaganje postojećim te ujedno aktiviranjem novih resursa izvora financiranja. Osnovni je cilj strateškog planiranja razvoja promišljanje o budućnosti kroz strukturirani proces donošenja i pripreme dugoročnih odluka radi ostvarivanja postavljenih ciljeva i prioriteta.⁷⁴

Strategija razvoja određenog grada je dokument koji pruža opći okvir za društveni i gospodarski razvoj grada, sagledavajući prostorni aspekt i njegove specifičnosti. Ta je strategija temeljni dokument koji usmjerava razvoj grada i provodi se u skladu s određenim zakonskim propisima definiranim u sklopu razvojnog planiranja. Strategija razvoja sadrži određene elemente vizije dugoročnog razvoja koji se nastoji ostvariti putem provedbe aktivnosti koje su rezultat implementacije definiranog strateškog okvira.

Razvojna strategija ima i provedbeni dio, koji uključuje neke od (ili sve) od sljedećih komponenata: financijski okvir, institucionalni okvir, definiranje odgovarajućih mehanizama implementacije, praćenja i izvještavanja te pregled i definiranje strateških projekata, područja ili zona.⁷⁵

U sljedećem je potpoglavlju dan pregled Strategije razvoja grada Koprivnice, SWOT analiza te strateških ciljeva, prioriteta i indikatora te usklađenost sa strategije razvoja grada Koprivnice sa strategijom Europa 2020.

⁷⁴ Sočivica, S., Šmit, K.: *Strateško planiranje razvoja grada, Izvorni znanstveni članak*, str. 224.-235., Zagreb, 2019.

⁷⁵ Ibidem

4.3.1. Strategija razvoja grada Koprivnice

Grad Koprivnica svoju je razvojnu strategiju počeo razvijati 2014. godine i ona je donesena za razdoblje 2015.-2020. godine. Prilikom pripreme strategije razvoja grada Koprivnice u obzir je uzeta i strategija Europa 2020.

S početkom 2015. godine, najavljeni projekti usmjereni su na razvoj pametnog grada (engl. *smart city*) te je njima započet proces transformacije grada Koprivnice. Gradska uprava Koprivnice još je od 2005. godine stvarala temelje za ostvarenje statusa pametnog grada, a strategijom razvoja 2015.-2020. godine bilo ih je potrebno i završiti. Unutar ove strategije razvoja nisu sadržani svi gradski projekti, već samo oni temeljem kojih se ostvaruje iznimni napredak kvalitete života u gradu, povećava se konkurentnost poduzetnika i potiče se bolja perspektiva za mlade.

Strategija razvoja grada Koprivnice 2015.-2020. godine pripremljena je prateći tri glavne kategorije za postizanje rasta u Europskoj uniji te je u potpunosti usklađena sa strategijom Europa 2020 što je vidljivo iz same strukture gradske strategije te iz ciljeva i aktivnosti planiranih na način da su podijeljeni u tri prioriteta strategije Europa 2020.

4.3.2. Razvojni prioriteti, ciljevi i mjere grada Koprivnice

Razvojni prioriteti predstavljaju najvišu razinu hijerarhije koja opisuje područja djelovanja i u skladu je s prioritetima definiranim u strategiji Europa 2020, dok nižu hijerarhijsku razinu predstavljaju strateški ciljevi kao operativna razina. Svaka se pojedina mjera dalje operacionalizira do najniže razine, odnosno do projekta ili aktivnosti. Kao što je i ranije navedeno, prioriteti su u skladu s strategijom Europa 2020, a usmjereni su prema gospodarstvu, u ekonomskom smislu, ali i u smislu raspolaganja resursima – prirodnim, društvenim, kulturnim i obrazovnim. Stoga prioriteti nisu podijeljeni prema sektorima, nego po karakteristikama konačnog cilja, a to je rast. Ovdje se radi o tri prioriteta – pametan, održiv i uključiv rast.

Tablica 14. Prioriteti, strateški ciljevi i indikatori

Prioritet	Strateški ciljevi	Indikatori
Prioritet 1. Pametan rast	Stvoriti poticajno poslovno okruženje za gospodarsku uspješnost MSP-a Pokrenuti inovativno poduzetništvo Stvoriti integriranu turističku ponudu	Rast prihoda MSP-a za 5% 5 inicijativa (poslovne suradnje) na područja R&D-a Stopa nezaposlenosti za stanovništvo u dobi od 19-31 smanjena za 10% Povećan broj posjetitelja za 10%
Prioritet 2. Održiv rast	Povećati učinkovito gospodarenje otpadom Povećati energetske učinkovitost i korištenje obnovljivih izvora energije te smanjiti štetne emisije Smanjiti utjecaj prirodnih nepogoda	Uspostavljen cjelovit sustav gospodarenja otpadom Emisija CO2 smanjena u skladu s indikatorima definiranim SEAP-om Smanjenje financijskih izdataka za saniranje šteta od klimatskih promjena za 50%
Prioritet 3. Uključiv rast	Poboljšati obrazovnu strukturu stanovnika Uspostaviti jedinstvenu kulturnu politiku i povećati kulturni kapital Poboljšati kvalitetu postojećih i razviti nove usluge unutar sustava socijalne skrbi	Povećan broj izvrsnih učenika, povećan broj upisanih studenata na visokoobrazovne institucije Povećanje broja polaznika programa cjeloživotnog obrazovanja za 50% Povećano samofinanciranje u kulturi na 20% Povećan broj objekata kulturne baštine stavljene u funkciju na 500m2 Povećan broj korisnika izvaninstitucionalnih usluga za 20%

Izvor: Strategija razvoja grada Koprivnice 2015.-2020.

Putem prvog prioriteta – pametan rast, nastoji se utjecati na konkurentnost MSP-a te se pritom ne očekuje rezultat samo u vidu poboljšanja poslovanja, već i u vidu unapređenja tipova upravljanja korištenja u proizvodnji i poslovanju, kao i korištenih tehnologija, dok se dugoročno očekuje utjecaj na inovativnost proizvoda i njihovu primjenu. Ovaj prioritet ima tri strateška cilja: stvoriti poticajno poslovno okruženje za gospodarsku uspješnost MSP-a – kako je uspješno poslovanje u Europskoj uniji, ali u Republici Hrvatskoj postalo izazov, grad Koprivnica nastoji mjerama koje utječu na dostupnost kapitala ili bespovratnih sredstava poticati poduzetnike u smjeru novih ulaganja te želi utjecati na okretanje prema novim izazovima uz punu potporu grada, gradskih institucija i poduzeća; pokrenuti inovativno poduzetništvo – Europska unija daje jasnu poruku glede toga što se očekuje od poduzetništva, a to je inovativnost, istraživanje i napredak u korištenju tehnologija koje mogu doprinijeti rastu bez obzira o kojem se sektoru radi; stvoriti integriranu turističku ponudu – analizom je utvrđeno da u Koprivnicu dolaze posjetitelji te se strategijom nastoji stvoriti osnova za turizam u Koprivnici.

Mjere unutar prvog prioriteta su sljedeće: osigurati dostupnost kapitala za MSP, povećati korištenje EU fondova kod MSP, osigurati uvjete za razvoj potencijalnog poslovnog okruženja, povećanje interesa za poduzetništvo, suradnja MSP-ova, znanstvenog sektora i velikih poduzeća, stvoriti R&D infrastrukturu, poboljšati kapacitete MSP-a za R&D, poboljšati turističku infrastrukturu te obogatiti postojeću turističku ponudu.

Drugi prioritet – održiv rast, utječe na održivo korištenje postojećih resursa u gradu Koprivnici, bez obzira o kojoj se vrsti radi. Ovaj prioritet, kao i prvi, ima tri strateška cilja: povećati učinkovito gospodarenje otpadom – na razini grada Koprivnice izrađen je plan gospodarenja otpadom 2015.-2020. kojim je ostvaren cilj cjelovitog sustava zbrinjavanja otpada; povećati energetska učinkovitost i korištenje obnovljivih izvora energije te smanjiti štetne emisije – određeni su strateški ciljevi navedenog putem dokumenta Akcijski plan energetska održivog razvoja (SEAP) te je u skladu s ciljevima Europske unije, poznatiji kao ciljevi „20-20-20“; smanjiti utjecaj prirodnih nepogoda – najveći problem u gradu Koprivnici predstavljaju nagle i obilne oborine koje utječu na izlivanje vodotoka i stvaranje bujica na pojedinim područjima grada te stvaranje štete na poljoprivrednim površinama i građevinskim objektima.

Mjere drugog prioriteta su: izgradnja cjelovitog sustava gospodarenja otpadom, revizija i provođenje Akcijskog plana energetske održivosti razvoja, razvoj i provođenje Plana održive urbane mobilnosti te razvoj i poboljšanje sustava odvodnje oborinskih voda. Mjerama se nastoji riješiti problem na način da se ulaže u poboljšanje postojećeg sustava odvodnje oborinskih voda i izgradnjom mreža novih vodotoka.

Treći prioritet – uključiv rast temelj je za ostvarivanje prvog prioriteta. Obvezno obrazovanje, kao i cjeloživotno sagledano je u prvom prioritetu. Ulaganjem u mjere modernizacije nastave i poticanja izvrsnosti mladih osoba, utječe se na obrazovnu strukturu građana i budućih poduzetnika. Tri su strateška cilja ovog prioriteta: poboljšati obrazovnu strukturu stanovnika – ovaj se cilj ostvaruje kroz dvije mjere – ulaganje u osnovno i srednjoškolsko obrazovanje te ulaganje u cjeloživotno obrazovanje i za obje je mjere predviđen niz aktivnosti s posebnim naglaskom na istraživanje i razvoj i nove tehnologije; uspostaviti jedinstvenu kulturnu politiku i povećati kulturni kapital – provodi se kroz mjere uspostave Kulturne strategije grada te kroz definiranje uloge kulture u turizmu i turizma u kulturi; poboljšati kvalitetu postojećih i razviti nove usluge unutar sustava socijalne skrbi – sektor socijalne skrbi bilježi povećanje broja korisnika od 2009. godine što je zapravo trend u cijeloj državi te je Koprivnica uspostavila vlastite programe socijalne pomoći kojima je stavljen naglasak na razvoj izvan-institucionalnih usluga i u skladu s time određene su mjere koje utječu na standard socijalno ugroženih osoba. Civilni sektor vrlo je aktivan kod pružanja savjetodavnih usluga osobama s invaliditetom, mladim obiteljima s djecom te starijim osobama, ali još uvijek postoji prostor za poboljšanje i to u vidu potrebnog savjetovanja za obitelji s djecom s posebnim potrebama i roditelje.

Mjere unutar ovog prioriteta su: stvaranje uvjeta za kvalitetno osnovno i srednje obrazovanje, stvaranje uvjeta za kvalitetno visoko obrazovanje i cjeloživotno učenje, povećati kapacitete za upravljanje u kulturi, zaštita i valorizacija kulturne baštine te njeno stavljanje u turističku funkciju, poboljšanje stambenih standarda socijalno ugroženih osoba i osoba s invaliditetom te razvoj novih savjetodavnih i drugih usluga izvaninstitucionalnog karaktera u socijalno-zdravstvenom sektoru.

4.3.3. SWOT analiza grada Koprivnice

Na temelju statističkih podataka, intervjua sa dionicima i fokus grupama, izrađena je i SWOT⁷⁶ analiza koja je dala procjenu potencijala i resursa grada Koprivnice. Tom su analizom odabrani i daljnji strateški ciljevi, a kako je cijeli dokument strategije razvoja grada Koprivnice u skladu sa strategijom rasta Europske unije, tako su i strateški prioriteti pametan (roza polja), održiv (zelena polja) i uključiv rast (žuta polja).

Slika 4. SWOT analiza grada Koprivnice

<p>SNAGE (s)</p> <ul style="list-style-type: none"> • BDP KKŽ veći od prosjeka RH • Stabilan broj poduzetnika u gradu • Postojeći kapaciteti i know-how u prerađivačkoj industriji • Povoljan geografski položaj grada Koprivnice • Dobro osmišljen energetski razvoj • Posjedovanje kompetencija u održivoj gradnji • Postojeći integrirani sustav zbrinjavanja otpada • Dobra pokrivenost komunalnom infrastrukturom • Potencijal velikih kapaciteta postojećih izvora pitke vode • Bogata kulturna baština • Kulturne manifestacije • Suvremeni i inovativni sadržaji u kulturi • Očuvana prirodna baština • Osnivanje CISOK-a s uslugama za nezaposlene (informiranje, edukacija, savjetovanje) • Postojanje programa cjeloživotnog učenja u Koprivnici • Postojanje mreže formalnog i neformalnog obrazovanja 	<p>SLABOSTI (w)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pad prihoda poduzetnika • Nekonkurentnost MSP-a • Nedostatna ulaganja i znanja u istraživanje i razvoj, te inovacije • Nedostatak specijalizacija kod MSP-a • Otežan pristup povoljnom kapitalu MSP-a • Nedostatak interesa za poduzetništvo (MSP) • Nepovezanost potpornih institucija u sektoru MSP-a • Slaba međusektorska suradnja (kultura-turizam-priroda-gastronomija) • Visoka stopa nezaposlenosti (rast u zadnjih 10 godina za 4.3%) • Visoki udio mladih (20 – 29) u kontingentu nezaposlenih • Nedostatak specifičnog visokoobrazovanog kadra • Obrazovna struktura KKŽ zaostaje za državnim prosjekom • Opada interes za verificirane programe • Maturanti (62% anketiranih) nisu upoznati s mogućnostima studiranja u Koprivnici
<p>PRILIKE (o)</p> <ul style="list-style-type: none"> • MSP koriste sredstva iz Europskog fonda za regionalni razvoj (bespovratna sredstva ili povoljne zajmove) • Povezivanje poduzeća, povezivanje MSP s velikim tvrtkama, suradnja sa znanstvenim sektorom • Razvoj R&D infrastrukture (Centar kompetencija za inovacije u hrani-INNOTECH) • Razvoj integrirane turističke ponude koja uključuje prirodnu i kulturnu baštinu • Daljnji razvoj integriranog sustava gospodarenja otpadom • Bolje povezivanje visokoobrazovnih institucija s poslodavcima i HZZ • Novi programi edukacija za samozapošljavanje (EU fondovi) • Postojanje i razvoj institucija visokog obrazovanja (SS, POU) • Jačanje kapaciteta i aktivnosti udruga za dobrobit zajednice • Prepoznavanje i poticanje potencijalnih mladih ljudi u Koprivnici 	<p>PRIJETNJE (t)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nastavak recesije u RH • Nedostatak interesa i znanja MSP-a za R&D • Nedostupnost kapitala za poduzetničke projekte • Nedovoljno ulaganje u uspostavu poticajnog poslovnog okruženja • Rastući trend prirodnih katastrofa (poplave ili suše) • Projekt Piškornica – u narednim mjesecima Piškornica još uvijek ostaje financijski i okolišni rizik za grad Koprivnicu, dok se ne riješe sva pravna i financijska pitanja • Nastavak javnog financiranja suficitarnih zanimanja • Nastavak gospodarske krize i nemogućnost otvaranja novih radnih mjesta • Nedovoljna informiranost o mogućnostima studiranja u Koprivnici • Rast broja stanovnika u opasnosti od siromaštva • Depopulacija • Nedostatak jedinstvene kulturne strategije

Izvor: Strategija razvoja grada Koprivnice 2015.-2020., dostupno na: <https://koprivnica.hr/wp-content/uploads/2014/01/Strategija-razvoja-Grada-Koprivnice-2015.-2020..pdf>, pristupljeno: 8. rujna 2021.

⁷⁶ SWOT analiza predstavlja metodu pomoću koje se ocjenjuje strategija poduzeća (ili u ovom slučaju grada) i uključuje četiri ključna faktora: snage, slabosti, prilike i prijetnje. Snage i slabosti predstavljaju unutarnje karakteristike, dok prilike i prijetnje dolaze iz okruženja. Ta se analiza temelji na prikupljenim i analiziranim podacima za vrijeme istraživanja.

4.3.4. Priprema i prijava projekata

Prilikom pripreme projekata unutar uprave grada postoji osoba imenovana za voditelja projekta i drugi članovi projektnog tima, ovisno o razini složenosti i zahtjevnosti projekta. U projektnom timu često se nalazi voditelj radova (ukoliko se radi o projektu infrastrukturnog karaktera), komunikacijski stručnjak, voditelj financija i sl. Također, u projektnom se timu nalaze ljudi koji su odabrani u skladu s potrebama projekta. Vrijeme potrebno za pripremu projekta varira ovisno o vrsti natječaja i složenosti projektne ideje. Na primjer, za projekte s infrastrukturnom komponentom potrebno je više vremena, najčešće šest mjeseci, dok se projekti vezani za ESF mogu pripremiti u samo nekoliko tjedana. Kvalitetna priprema projekta uvelike povećava vjerojatnost dobivanja bespovratnih sredstava i olakšava kasniju provedbu projekta i iskorištavanje cjelokupnog ugovorenog iznosa. Također, važnu ulogu prilikom pripreme projekata predstavlja i nivo pripremljenosti – oni projekti koji imaju spremnu dokumentaciju brže se i realiziraju, naravno, uz uvjet da se pronađu adekvatni izvori financiranja.

U toku pripreme projekta postoje i prepreke na lokalnoj razini za uspješno povlačenje sredstava iz ESIF-a, ali to svakako ne predstavlja razlog za odustajanje od prijave projekta.

Problemi koji se javljaju prilikom pripreme i prijave projekta su sljedeći:

- opsežna dokumentacija potrebna za prihvaćanje projekta – prikupljanje potrebne dokumentacije ponekad jest problem jer ona zna biti previše opsežna, ali to nije razlog za odustajanje od prijave, već je potrebno pronaći rješenje, a to je da se uloži više vremena i resursa da se projektna prijava realizira;
- nedovoljna pripremljenost projekta u trenutku izlaska natječaja – često se desi da projekti nisu u dovoljnom stupnju pripremljenosti prilikom objave natječaja te se u tom slučaju procjeni postoji li dovoljno vremena pripremiti projekt do kraja ili čekati neki drugi prigodan natječaj; međutim, često su natječaji otvoreni dovoljno dugo te se sve stigne pripremiti i prijaviti;
- kratak rok natječaja – ovaj se problem najčešće pojavljuje kod ESF-a gdje se projekti dodjeljuju metodom „najbržeg prsta“⁷⁷ te je stoga potrebno uložiti puno energije da se projekti naprave na vrijeme.

⁷⁷ Metoda najbržeg prsta znači da se prijave prikupljaju s danom otvaranja dok ne pristigne dovoljno prijava da se potroši proračun, nakon čega se Poziv zatvara dok se pristigle prijave ne ocijene. Ova

Svi su se od navedenih problema javili u dosadašnjem radu, ali se te probleme nastoji u što većoj mjeri umanjiti ili u potpunosti ukloniti kako bi se planirani projekti ipak uspješno izvršili. Također, događalo se i da projektni prijedlozi budu odbijeni jer naravno, uspješnost od 100% nije moguća i to najčešće zbog iskorištenja sredstava predviđenih natječajem.

Prilikom prijave projekta potrebno je slijediti nekoliko koraka. Prvi korak odnosi se na pronalazak Poziva na dostavu projektnih prijedloga. Potrebno je utvrditi da li se možemo uvrstiti u prihvatljive prijavitelje i to kroz opis troškova i prihvatljivih aktivnosti koje omogućavaju provedbu projektne ideje. Sljedeći korak je detaljno iščitavanje natječajne dokumentacije. Potrebno je dobro proučiti natječajnu dokumentaciju i priložene obrasce te pripremiti projektni prijedlog prema zadanim obrascima. Nakon toga slijedi razvoj ideje. Ovaj korak zapravo predstavlja početak životnog ciklusa projekta i od posebne je važnosti pravilno identificirati projektnu ideju kako bi se definirao projekt koji će u potpunosti odgovarati natječaju. Tu je najvažnije kombinirati kvalitetnu prezentaciju aktivnosti, ciljeve projekta i sadržajnu izvrsnost koji zajedno daju ozbiljnu prednost pri natjecanju za sredstva iz fondova Europske unije. Sljedeći korak je priprema tehničke dokumentacije ako je potrebno (sukladno uvjetima natječaja). Zatim slijedi popunjavanje potrebnih prijavnih obrazaca i proračuna projekta te drugih administrativnih zahtjeva. Elementi sadržani u prijavi su sljedeći: prijavitelj, partneri (ako postoje), relevantnost, zrelost, kapaciteti prijavitelja, sažetak projekta, opravdanost, održivost, razrada aktivnosti, proračun, analiza rizika te horizontalni ciljevi. Kada to sve bude popunjeno, projektna prijava šalje se na natječaj sukladno propisanim uvjetima i to predstavlja posljednji korak.

Što se tiče kategorizacije projekata prema važnosti, u gradu Koprivnici oni nisu kategorizirani na taj način u strateškom dokumentu, već su kategorizirani prema izvorima financiranja.

metoda kao kriterij dodijele bespovratnih sredstava, umjesto kvalitete projekta ili broja radnih mjesta koja bi se osigurala tim sredstvima, nije pravedna, posebno kada postoji takav sustav da ne može obraditi prijave iako se inzistira na istovremenom podnošenju.

4.3.5. Projekti provedeni u razdoblju 2014.-2020. u gradu Koprivnici

Grad Koprivnica se pri financiranju projekata u velikoj mjeri oslanja na sredstva dobivena iz fondova Europske unije jer se time omogućava realizacija većeg broja investicija uz uštede u proračunu koja onda ostaje na raspolaganju za one projekte koje nije moguće financirati iz fondova Europske unije.

Prilikom izrade projekata vrlo je važno tražiti one projekte koji odgovaraju ciljevima i viziji grada, a ne se prilagođavati. Takvim se pristupom omogućava održivost projekta čak i nakon njegova završetka. Kako su fokus grada Koprivnice mladi, obrazovanje, održivi razvoj i gospodarstvo, upravo su takvi projekti provedeni u gradu Koprivnici te uz njih i važni infrastrukturni projekti – izgradnja cesta, inkubatora za poslovne subjekte te izgradnja vrtića i škola.

U razdoblju 2014.-2020. godine u gradu Koprivnici provedeno je ukupno 36 projekata, ukupne vrijednosti 73.744.262 kuna. Od tih 36 projekata, čak je njih 21 bilo financirano iz raznih međuregionalnih i transnacionalnih programa Europske unije, ali i iz programa Unije.

Međuregionalni i transnacionalni programi Europske unije iz kojih su financirani projekti provedeni u gradu Koprivnici su:

- Program prekogranične suradnje Mađarska-Hrvatska;
- *Interreg Central Europe*;
- *Interreg Europe*;
- URBACT;
- *Interreg Mediteranean (Interreg MED)*,

dok su Programi Unije iz kojih su financirani projekti provedeni u gradu Koprivnici su:

- LIFE,
- Erasmus+ te
- Obzor 2020 (*Horizon 2020*).⁷⁸

⁷⁸ PORA: EU fondovi i programi, dostupno na: <https://pora.com.hr/eu-fondovi-i-programi/>, pristupljeno: 29. lipnja 2021.

Tablica 15. Najznačajniji projekti provedeni u gradu Koprivnici u razdoblju 2014.-2020.

Naziv projekta	Izvor financiranja	Ukupna vrijednost projekta	EU sufinanciranje	Razdoblje provođenja	Najvažniji rezultati projekta
Inkubator kreativnih industrija	EFRR	13.409.103,25 HRK	13.409.103,25 HRK (100%)	1.9.2017.-1.9.2019.	Poticanje transfera znanja, internacionalizacije i razvoj inovacije
Energetska obnova OŠ Braće Radić	EFRR	7.891.182,59 HRK	4.332.727,75 HRK (60,3%)	22.11.2016.-31.3.2019.	Smanjenje potrošnje energije potrebne za grijanje za 60%, smanjenje emisije stakleničkog plina za 54%, energetska razred zgrade iz C podignut je na B
Energetska obnova OŠ ANG	EFRR	5.970.690,52 HRK	3.520.923,87 HRK(58,97%)	16.8.2019.-16.8.2021.	Stvoreni bolji uvjeti za odgojno obrazovnu djelatnosti, povećanje kvalitete, sigurnosti i učinkovitosti postojećih sustava i objekta
Izgradnja reciklažnog dvorišta	KF	5.231.962,86 HRK	4.187.015,30 HRK (85%)	19.9.2019.-8.1.2020.	Kvalitetnije i učinkovitije gospodarenje otpadom, čišći okoliš te ostvarenje cilja smanjenja otpada
Izgradnja dječjeg vrtića u Starigradu	EPFRR	8.407.127,50 HRK	6.437.127,50 HRK (76,6%)	23.4.2020.-ožujak 2022.	Osiguravanje vrtićkih kapaciteta za 66 djece, podizanje obrazovnih kapaciteta, uključivanje djece u predškolski odgoj
Prominent MED	EFRR	2.697.049,00 €	2.521.991,65€ (85%)	1.11.2016.-31.10.2019.	Uspostava mreže za PPI u području Mediterana, otvaranje puta za razvoj poduzetničkih inicijativa u području zelenog rasta

Izvor: Grad Koprivnica: Provedeni projekti, dostupno na: <https://koprivnica.hr/projekti-i-europski-poslovi/provedeni-projekti/>, pristupljeno: 8.rujna 2021., izrada autorice

U razdoblju od 2014.-2020. godine osam je projekata financirano kroz ESF, od kojih se ističu sljedeći:

- ODJEK II i ODJEK III – Odrastanje u jednakosti

ODJEK II jednogodišnji je projekt grada Koprivnice i nastavak je projekta ODJEK I. Projekt je započet u kolovozu 2016. godine, a financiran je u okviru Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali ESF-a. Cilj tog projekta bio je učenicima s poteškoćama u razvoju u osnovnim školama na području grada osigurati profesionalnu potporu putem zapošljavanja pomoćnika u nastavi. Također, želio se riješiti problem nejednakosti s kojim se suočavaju učenici s poteškoćama te im je potrebna pomoć i podrška u pohađanju nastave. Projektom je financirano 25 pomoćnika u nastavi za 27 djece u tri koprivničke osnovne škole – OŠ „Antun Nemčić Gostovinski“, OŠ „Braća Radić“ te OŠ „Đuro Ester“ i jednoj posebnoj odgojno-obrazovnoj ustanovi – Centar za odgoj i rehabilitaciju „Podravsko sunce“. Ukupna vrijednost provedenog projekta je 1.382.405,51 kuna, dok je iznos bespovratnih sredstava 1.175.044,68 kuna.⁷⁹

ODJEK III četverogodišnji je projekt grada Koprivnice, a nastavak je uspješno provedenih projekata ODJEK I i ODJEK II. Projekt je započeo 1. kolovoza 2017. godine, a odobren je od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja. Kroz četiri se godine planira zaposliti čak 35 pomoćnika u nastavi. Ukupna vrijednost projekta iznosi 6.342.252,00 kuna, od kojih grad Koprivnica financira tek 951.337,80 kuna, dok ESF financira veći dio iznosa, odnosno 5.390.914,20 kuna.⁸⁰

- Znanje kao dar

Grad Koprivnica u suradnji sa trima osnovnim školama na području grada – „Braća Radić“, „Đuro Ester“ i „Antun Nemčić Gostovinski“ sudjeluje u obrazovanju i razvoju darovitih učenika te s tim ciljem provodi projekt „Znanje kao dar“. Vrijeme trajanja projekta je od 28. lipnja 2017. do 31. prosinca 2018., točnije, 18 mjeseci. Vrijednost projekta je 996.454.83 kune, pri čemu Europska unija sufinancira 773.425,94 kune.

⁷⁹ Grad Koprivnica, *ODJEK II – Odrastanje u jednakosti*, Koprivnica, dostupno na: <https://koprivnica.hr/eu-projekti/odjek-ii-odrastanje-u-jednakosti-koprivnica/>, pristupljeno: 29. lipnja 2021.

⁸⁰ Grad Koprivnica, *ODJEK III – Odrastanje u jednakosti*, Koprivnica, dostupno na: <https://koprivnica.hr/eu-projekti/odjek-iii-odrastanje-u-jednakosti-koprivnica/>, pristupljeno: 29. lipnja 2021.

Najznačajniji projekti provedeni u gradu Koprivnici u razdoblju 2014.-2020. bili su infrastrukturnog karaktera te se izdvajaju njih sedam, ukupne vrijednosti 49.403.708,34 kune, a to su: Izgradnja Inkubatora kreativnih industrija, dva projekta energetske obnove – Osnovne škole „Braća Radić“ i Osnovne škole „Antun Nemčić Gostovinski“, zatim Izgradnja reciklažnog dvorišta te Izgradnja nove zgrade dječjeg vrtića u prigradskom naselju Starigrad i projekt Prominent MED kojim je obnovljen dječji vrtić Loptica i proveden je postupak javne nabave inovacija.

4.3.5.1. *Izgradnja Inkubatora kreativnih industrija*

Projekt „Izgradnja Inkubatora kreativnih industrija“ razvijen je s ciljem stvaranja poticajnog poslovnog okruženja kako bi se osigurali preduvjeti za olakšan razvoj, rast i otvaranje novih radnih mjesta te kako bi se doprinijelo jačanju konkurentnosti lokalnog gospodarstva. Projekt je proveden u razdoblju od 1.9.2017. do 1.9.2019. godine, a njegova je ukupna vrijednost 13.409.103,25 kuna.⁸¹

Prijavitelj projekt je grad Koprivnica i Koprivnički poduzetnik d.o.o. kao partner te uz njih, kao suradnici i Sveučilište Sjever, REA⁸², Centar za inovacije u hrani Innotech d.o.o., Križevački poduzetnički centar, PORA, VIDRA, Tehnološko-inovacijski centar Međimurje d.o.o. i grad Đurđevac. Svi su oni sudjelovali u pripremi projekta u svrhu stvaranja zajedničkog mjesta za razvoj novih poduzetničkih inicijativa u perspektivnoj sferi kreativnih industrija. Takva institucionalna suradnja čini inovativni sustav koji će zajedničkim snagama razviti napredne poslovne usluge u poduzetničkom poslovnom okruženju te stvoriti preduvjete za nova radna mjesta i olakšati rast i razvoj.

Ovim je projektom obuhvaćeno opremanje i izgradnja zgrade Inkubatora kreativnih industrija u gradu Koprivnici na prostoru sveučilišnog kampusa u čijem se okruženju razvilo i Sveučilište Sjever. Projekt se u velikoj mjeri oslanja na ciljeve definirane u Strategiji razvoja grada Koprivnice koja buduću razvoj vidi u inovacijama i korištenju novih tehnologija koje potiču razvoj konkurentnosti poduzeća i stvaraju uvjete za otvaranje novih. Također, riješen je problem nedostatka infrastrukturnih resursa za poticanje poduzetništva te je novi inkubator postao centralno mjesto za poticanje poduzetništva u području kreativnih industrija.

⁸¹ Inkubator kreativnih industrija Koprivnica, dostupno na: <https://www.iki-kc.info/o-projektu>, pristupljeno: 29. lipnja 2021.

⁸² Regionalna energetska agencija Sjever - REA

Kako je grad Koprivnica poznat po hrani i vrlo razvijenoj prehrambenoj industriji, važnost inkubatora još je veća. Dugoročno gledano, inkubator želi razvijati zajedničke programe sa suradnicima i ujedno poticati razvoj kreativnih rješenja s primjenom u prehrambenom sektoru, točnije, sektorima povezanim s hranom jer se tu krije veliki potencijal. Pod tim se podrazumijeva uključivanje potencijalnih poduzetnika i poduzeća iz područja kreativnih industrija u programe za pronalazak inovativnih rješenja – npr. nove aplikacije vezane za hranu, novi načini pakiranja, dizajn ambalaže i sl.

Projekt je u potpunosti proveden i otvoreni su prostori koji od 25. siječnja 2021. svakodnevno rade. Ukupni kapacitete je 30 poduzetnika – 15 samostalnih prostora i 15 pozicija na kojima poduzetnici mogu raditi.

Inkubator kreativnih industrija smješten je u neposrednoj blizini Sveučilišta Sever u Koprivnici, što Kampusu daje novu živost te pokazuje koliko je važno spojiti Sveučilište s dobrim praksama koje potiču poduzetništvo. Budućnost se nalazi u kreativnim tehnologijama i industrijama te je na taj način i pripala čast gradonačelniku grada Koprivnice otvoriti Inkubator kreativnih industrija i to ključem, koji je do njega, na kreativan način, stigao – dronom. Ovim je projektom pokazano da je pred koprivničkim poduzetništvom lijepa i vedra budućnost te da u gradu postoji tim ljudi koji zna i može voditi ovakve projekte i privlačiti europska sredstva.

4.3.5.2. *Energetska obnova Osnovne škole „Braća Radić“ Koprivnica*

Osnovna škola „Braća Radić“ Koprivnica najveća je škola u gradu i u Koprivničko-križevačkoj županiji te je prvi vrhu ljestvice po veličini škola u državi. Ovim se projektom pokrenuo novi ciklus ulaganja u obrazovanje u gradu Koprivnici. Projekt energetske obnove Osnovne škole „Braća Radić“ provodio se u okviru OPKK-a 2014.-2020. Glavni korisnik projekta je grad Koprivnica, a projekt je proveden od 22. studenog 2016. do 31. ožujka 2019. godine. Ukupna vrijednost projekta određena je na 7.891.182,59 kuna, dok su ukupni prihvatljivi troškovi nešto manji, odnosno 7.185.256,33 kuna. Gradu su dodijeljena bespovratna sredstva iz EFRR-a u iznosi od 4.332.727,75 kuna, što je otprilike 60% ukupno prihvatljivih troškova, dok preostali iznos ukupne vrijednost projekta osigurava grad Koprivnica.⁸³

⁸³ Grad Koprivnica, *Projekti i europski poslovi: Energetska obnova Osnovne škole „Braća Radić“ Koprivnica*, dostupno na: <https://koprivnica.hr/eu-projekti/energetska-obnova-osnovne-skole-braca-radic-koprivnica/>, pristupljeno: 29. lipnja 2021.

Mjere energetske učinkovitosti provedene unutar projekta su: izvedba toplinski izoliranih ovojnica zgrade, ugradnja lokalne mehaničke ventilacije s rekuperacijom te rekonstrukcija unutarnje rasvjete te je tim mjerama poboljšanja kvaliteta, sigurnost i učinkovitost postojećih energetske sustava, dok je obnovom produljen životni vijek zgrade. Točnije, energija potrebna za grijanje je smanjena te je ostvarena ušteda od 60 posto, također, smanjena je i emisija stakleničkih plinova za 54 posto te je energetske razred zgrade sa C podignut na B.

4.3.5.3. *Energetska obnova Osnovne škole „Antun Nemčić Gostovinski“*

Zgrada Osnovne škole „Antun Nemčić Gostovinski“ izgrađena je davne 1908. godine i bila je D energetske razreda, dok je nakon energetske obnove planirani razred C. Radovi energetske obnove uključivali su povećanje toplinske zaštite vanjskog zida, zamjenu vanjske stolarije novom, ugradnju ventilacije s rekuperacijom, ugradnju nove energetske učinkovite rasvjete u podrumskom dijelu zgrade te razdvajanje zgrade škole i zgrade dvorane na dva odvojena ETC-a. Provedenim projektom stvorili su se bolji uvjeti za odgojno-obrazovnu djelatnost, povećana je sigurnost, kvaliteta i učinkovitost postojećih sustava te je podignut opći komfor življenja i boravljenja u objektu.

Nakon provedbe svih navedenih radova, očekuje se ušteda na potrošnji električne energije 32%, dok se na potrošnji plina očekuje ušteda od 53%.

Korisnik projekta Energetske obnove Osnovne škole „Antun Nemčić Gostovinski“ je grad Koprivnica. Ukupna vrijednost projekta iznosi 5.970.690,52 kune, dok je odobreni iznos sufinanciranja 3.520.923,87 kune, a iznos vlastitih sredstava 2.449.766,65 kuna. Projekt je sufinanciran iz OPKK-a 2014.-2020, u okviru projektnih prijedloga „Energetska obnova i korištenje obnovljivih izvora energije u zgradama javnog sektora“.

Projekt je proveden u razdoblju od 16.8.2019. do 16.8.2021., te je završetku radova doprinijela pandemija korona virusa s obzirom da su učenici školu pohađali većinom u online obliku. Tako su krajem 2020. godine radovi energetske obnove zgrade Osnovne škole „Antun Nemčić Gostovinski“ uspješno završeni.

4.3.5.4. Izgradnja reciklažnog dvorišta

Zbog manjka kapaciteta postojećeg reciklažnog dvorišta u gradu Koprivnici, projekt Izgradnje reciklažnog dvorišta u koprivničkom naselju Herešin uključuje izgradnju i opremanje suvremenog i novog reciklažnog dvorišta koje će omogućiti učinkovitije i kvalitetnije gospodarenje otpadom, čišći okoliš te ostvarenje ciljeva predviđenih lokalnim, nacionalnim i europskim strateškim planovima vezanim uz smanjenje količine otpada.

Projekt Reciklažnog dvorišta pokriva administrativno područje grada Koprivnice, odnosno naselja Bakovčica, Draganovec, Herešin, Jagnjedovec, Kunovec Breg, Reka, Starigrad i Štaglinec, odnosno obuhvaća 30.854 stanovnika i 10.848 kućanstava prema posljednjem popisu stanovništva provedenom 2011. godine. Predmetna lokacija na kojoj je izgrađeno reciklažno dvorište obuhvaća 2.702 m². Ukupna vrijednost projekta Izgradnje reciklažnog dvorišta iznosila je 5.231.962,86 kuna, te je ukupni iznos sufinanciranja 4.187.015,30 kuna, odnosno 85%. Projekt je završen u siječnju 2020. godine te je reciklažno dvorište započelo s radom u travnju 2020. godine.

Prema podacima uprave Komunalca, u Koprivnici se u 2019. odvojeno prikupljalo više od 51% otpada, što je značajan skok u odnosu na godinu prije, kada je taj postotak iznosio tek 42,6%. 2018. godine Koprivnica se nalazila na četvrtom mjestu u državi prema odvojenom prikupljanju otpada, što znači da bi u daljnjim godinama mogla samo više kotirati na ljestvici. Također, grad Koprivnica suočen je s problemom daljnjeg plasiranja prikupljenih reciklata s obzirom da burza takvih sirovina u Republici Hrvatskoj još uvijek ne postoji. Iako se građani trude odvajati otpad, što je većinom plastika, koje je u 2018. godini prikupljeno oko 226 tona, dok je 2019. godine prikupljeno 455 tona u istom razdoblju, njezino je zbrinjavanje je vrlo skupo i iznosi 350 kuna po toni, dok za zbrinjavanje lampaša iznosi čak 1200 kuna po toni.⁸⁴ Taj se problem javio kada je Kina izjavila da ne želi više plastiku iz Europske unije, što znači da ona sada ostaje ovdje i ne zna se što s njom, dok se prije par godina mogla prodavati kao roba na tržištu te su na taj način pokriveni troškovi zbrinjavanja.

⁸⁴ Lokalni.hr, *Koprivnica odvojeno prikuplja više od 51% otpada iz kućanstva*, dostupno na: <https://lokalni.vecernji.hr/gradovi/koprivnica-odvojeno-prikuplja-vise-od-51-otpada-iz-kucanstava-16441>, pristupljeno: 29. lipnja 2021.

Novo izgrađen objekt za recikliranje otpade opremljen je posebnim spremnicima i kontejnerima za sve vrste otpada pa i onim u kojem se privremeno skladišti tekući otpad na kojem je postavljen vodonepropusni sloj kako otpadne vode ne bi zagadile okolno tlo. Novi objekt nudi i nove kvalitete, novi prostor za radnike, veću prešu i komposter, ali i novost u obliku kolne vage za vozila mase 40 tona.

U manjem reciklažnom dvorištu u Koprivnici u Dravskoj ulici, u 2019. godini prikupljeno je oko 946 tona otpada, što je oko 7% više nego godinu prije i dvostruko više nego tijekom 2016. godine. Čak i nakon otvaranja suvremenog i novog reciklažnog dvorišta i ovo manje reciklažno dvorište nastavlja sa svojim radom, ali sa prenamjenom. To će se reciklažno dvorište prenamijeniti u svojevrсну predsortirnicu za razvrstavanje plastičnog otpada.

Novoizgrađeno reciklažno dvorište u prigradskom naselju Herešin, značajno je doprinijelo cjelokupnom sustavu gospodarenja otpadom jer služi kao poveznica između jedinice lokalne samouprave i njezinih građana, ovlaštenih sakupljača i prerađivača. Povećan je kapacitet prikupljanja korisnog otpada i doprinosi se ostvarivanju ciljeva plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022.godine. Otvaranjem novog reciklažnog dvorišta, može se reći kako se Koprivnica, a i okolica polako, ali sigurno približavaju cilju da do 2022. godine odvajaju 60% mase komunalnog otpada.

4.3.5.5. Izgradnja nove zgrade dječjeg vrtića u prigradskom naselju Starigrad

Prigradsko naselje Starigrad prema kojem gravitiraju naselja Bakovčica, Draganovec, Jagnjedovec i Štaglinec, broji ukupno 2386 stanovnika (+1637 iz okolnih naselja). Osiguranjem vrtićkih kapaciteta za 66 djece doprinosi se podizanju obrazovnih kapaciteta, rasterećenja roditelja te znatnoj uključenosti djece u predškolski program koji ne postoji ni u naselju Starigrad niti u obližnjim naseljima. Tim se projektom približava Barcelonskim ciljevima o uključenosti u vrtić, odnosno postiže se uključenost od 69% djece u ruralnom području, što je za 20% više nego u 2017. godini.

Projekt Izgradnja javne građevine: Dječjeg vrtića „Jabučica“ u naselju Starigrad, sufinanciran je sredstvima EPFRR-a u sklopu programa Ruralnog razvoja te mjere 7.4.1. „Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu.“ Tom su mjerom, gradu Koprivnici odobrena sredstva za izgradnju i oprema dječjeg vrtića u prigradskom naselju Starigrad bruto površine 564,19 m² koji je u potpunosti prilagođen za smještaj tri vrtićke odgojne skupine.

Opremanje zgrade dječjeg vrtića odnosi se na unutarnje prostorije – dvorana s pripadajućim rekvizitima, spremište didaktičkih sredstava, prostor za odgojno obrazovne djelatnike, prostor sanitarija, energetsko tehnički blok i distribucijska kuhinja, kao i na vanjski prostor – dječje igralište s novim igralima.

Unatrag 15 godina, izgradnja ovog vrtića prva je takva investicija u Starigradu. Do korištenja europskih sredstava u ovu svrhu dovela je grad Koprivnicu isključivo stručnost i upornost te je još jednom pokazano zašto je grad Koprivnica jedan od vodećih gradova što se tiče povlačenja europskih sredstava.

Ukupna vrijednost projekta iznosi 8.407.127,50 kuna te je Europska unija pokrila udio od 6.437.702,00 kn. Rok za izgradnju vrtića bio je 16 mjeseci od potpisivanja ugovora, a trajanje projekta je do ožujka 2022. godine.

4.3.5.6. *Prominent MED*

Projekt *Public pROcureMent of INnovation boosting greEN growTh in MED area* (akronim PROMINENT MED) provodi se u sklopu programa *Interreg Mediteranean*. Ukupna vrijednost projekta je 2.697.049,00 eura uz 85% sufinanciranja od strane EFRR-a. Period implementacije trajao je od 1.11.2016. do 31.10.2019. godine, a proračun grada Koprivnice iznosio je 333.679,00 eura, dok je proračun REA Sjever bio 142.704,00 eura.⁸⁵

⁸⁵ Grad Koprivnica, *Prominent MED*, dostupno na: <https://koprivnica.hr/eu-projekti/prominent-med/>, pristupljeno: 1. srpnja 2021.

Glavni korisnik projekta jest SVILUPPUMBRIA – Regionalna razvojna agencija iz regije Umbria u Italiji, projektni partneri su: grad Narni, grad Koprivnica, REA Sjever, *Consorti de la Ribera*, *Polytechnic University of Valencia*, CIMBAL, IrRADIARE te *Scientific and Technical Centre for Building*, dok su pridruženi partneri: Udruga Gradova Republike Hrvatske, Koprivnički poduzetnik d.o.o., CONSELLERIA D'AGRICOLTURA, MEDIAMBIENT, CANVICLIMATIC I DESENOUPLAMENT RURAL, P.U.M.A.S, *Aeroneo* i *Valencian Cluster of Energy Industries*.

Glavni cilj ovog projekta je poboljšanje inovacijskih kapaciteta i veza između privatnih i javnih dionika uključenih u sektor društvenih inovacija putem primjene javne nabave inovacija s ciljem stimulacije razvoja i istraživanja inovativnih tehnoloških sustava i rješenja u području energetske učinkovitosti.

Očekivani rezultati ovog projekta bili su sljedeći:

- uspostava mreže za PPI⁸⁶ u području Mediterana s ciljem stimulacije inovacija kroz javnu nabavu,
- razvoj poduzetničkih inicijativa u području zelenog rasta te
- poboljšanje kvalitete i efikasnosti javnih usluga kroz provedbu barem četiri pilot akcija putem javne nabave inovacija.⁸⁷

Grad Koprivnica pokazao se vrlo aktivnim u provedbi mjera i smjernica iz Direktive o energetske učinkovitosti zgrada, Nacionalnog akcijskog plana energetske učinkovitosti, Akcijskog plana energetske održivog razvitka i ostalih strateških dokumenata. Temeljni cilj gradskog programa naziva „Novo lice Koprivnice“ jest učvršćivanje načela održivog razvoja u svim područjima urbanizacije, odnosno urbanog planiranja. Tim se programom predviđa obnova i izgradnja javnih zgrada s ciljem postizanja energetske učinkovitosti definirane u Strategiji Europa 2020. Tako je u suradnji s REA Sjever, grad Koprivnica krajem 2016. godine počeo provoditi projekt Prominent MED.

⁸⁶ Public Procurement of Innovation (Javna nabava inovacija)

⁸⁷ Grad Koprivnica, *Prominent MED*, dostupno na: <https://koprivnica.hr/eu-projekti/prominent-med/>, pristupljeno: 1. srpnja 2021.

U sklopu projekta Prominent MED u gradu Koprivnici u cijelosti je obnovljena montažna građevina dječjeg vrtića Loptica koji se nalazi u sklopu dječjeg vrtića Tratinčica. Zgrada dječjeg vrtića u trenutku obnove bila je stara više od 35 godina te se obnovom željelo doprinijeti produženju životnog vijeka trajanja. Radovi na rekonstrukciji vrtića započeli su u lipnju 2019. godine, a planirani završetak bio je zakazan za 31. kolovoz iste godine. Projekt je vrijedan 2,7 milijuna kuna, od kojih grad Koprivnica pokriva 46% ukupnih sredstava, a ostatak je sredstava, odnosno 54%, osigurano kroz projekt Prominent MED. Ova rekonstrukcija zgrade dječjeg vrtića „Loptica“ obuhvatila je, osim energetske obnove (nova PVC stolarija) i neke druge radove poput sanacije instalacija vodovoda i odvodnje sanitarnih čvorova. Također, ugrađeni su novi podovi i ventilacijski sustav te su sanirani zidovi oštećeni zbog vlage, a sve to u suradnji s gradom i REA Sjever. Projekt obnove vrtića počeo se pisati još 2015. godine, a sveukupno je trebalo oko 75 dana za cijelu rekonstrukciju.

„Ovo je veliki projekt od 2,7 milijuna kuna, od čega su 54% europska sredstva, ali nije poanta samo u privlačenju novaca i renoviranju prostora. Ovaj projekt je jako specifičan zato jer je naša energetska agencija tražila određena inovativna rješenja kakva do sad nismo imali prilike vidjeti u Hrvatskoj.“ – rekao je gradonačelnik Koprivnice Mišel Jakšić.

U gradu Koprivnici su istaknuli kako ovakav pristup nikada prije nije bio primijenjen u Republici Hrvatskoj i zato rezultati projekta mogu poslužiti i drugim gradovima kao primjer kako se učinkovito uhvatiti u koštac s obnovom zastarjelih odgojno-obrazovnih institucija. Za provedbu ovog projekta gradu Koprivnici stigla je i nagrada za zelenu gradnju i održivi razvoj u kategoriji Građevina godine – rekonstrukcija koju je dodijelio Hrvatski savjet za zelenu gradnju.

Također, za ovaj projekt gradu Koprivnici i Regionalnoj energetskej agenciji Sjever dodijeljena je prestižna nagrada „Procura+ Award 2020“ u kategoriji „Nabava inovacije godine“ koja je otišla u ruke dva grada i dvije agencije za uspješnu javnu nabavu u četiri kategorije. „Procura+ Award“ nagrada je za već pokrenute, uspješne, održive i javna nabave i nabave inovacija koje vode do znatnih poboljšanja isporučene usluge, robe, procesa i infrastrukture u javnom sektoru.⁸⁸

⁸⁸ Bogdan, A.: *Cjelovita obnova montažne građevine dječjeg vrtića*, dostupno na: <http://www.casopis-gradjevinar.hr/assets/Uploads/JCE-72-2020-11-8-EE.pdf>, pristupljeno: 1. srpnja 2021.

Ovaj je projekt, odnosno postupak javne nabave ocijenjen kao najbolji u Europi te je Koprivnica u finalu bila bolja od švedskog grada Malmö i to kao jedini predstavnik iz Republike Hrvatske. 2017. godine nagradu za inovativnost dobilo je Ministarstvo obrane Kraljevine Nizozemske, 2018. godine Rotterdam, dok je danski Frederiksberg dobio nagradu 2019. godine. Ovom je nagradom prepoznata kvaliteta i postupak javne nabave inovacija u projektu Prominent MED temeljem kojeg su ugovoreni radovi na transformaciji zgrade dječjeg vrtića „Loptica“.

Slika 5. „Procura+ Award“ 2020 za projekt obnove dječjeg vrtića Loptica u Koprivnici

Izvor: Grad Koprivnica, <https://koprivnica.hr/>

Za taj je jedan projekt dobivena i nacionalna, ali i europska nagrada za kvalitetu izvedenih radova i provedenog postupka javne nabave inovacija, što svakako predstavlja veliko priznanje svima koji su radili i doprinijeli razvoju ovog projekta.

Uz projekt Prominent MED i projekt izgradnje Inkubatora kreativnih industrija, opisanih ranije, među tri najuspješnija projekta provedena u programskom razdoblju 2014.-2020. ističe se i projekt rekonstrukcije spojne prometnice između prigradskih naselja Starigrad i Reka. Projekt rekonstrukcije spojne prometnice između naselja Starigrad i naselja Reka sufinanciran je sredstvima EPFRR-a. Dužina prometnice koja je rekonstruirana duga je 2.863,87 metara, a široka 5,50 metara. Unutar naselja izgrađena je pješačka staza širine 2 metra, dok je izvan naselja izgrađena biciklistička staza širine 1,5 metara. Glavni korisnik projekta je grad Koprivnica, a razdoblje provedbe je od 13. kolovoza 2018. godine do 13. kolovoza 2019. godine, odnosno 12 mjeseci. Ukupna vrijednost projekta je 8.560.355,73 kuna te je financirano čak 85% iz EFRR-a, a 15% od strane Republike Hrvatske. To je ujedno i projekt koji je najvećim dijelom financiran iz bilo kojeg ESIF-a.

4.3.6. Aktualni projekti u gradu Koprivnici

Trenutno je u gradu Koprivnici aktualno 14 projekata, od kojih su neki ranije navedeni i opisani – Izgradnja javne građevine Dječjeg vrtića u naselju Starigrad, Reciklažno dvorište Herešin, ODJEK III – Odrastanje u jednakosti i Energetska obnova zgrade Osnovne škole „Antun Nemčić Gostivinski“. Uz navedene projekte aktualni su još: *Low Carb*, *Dynaxibility4CE*, *Green Aura*, Projekt Volonter penzioner, Projekt Centar za pomoć u kući Koprivnica, ReVITAlize, Knowledge Well, Projekt „*Sharing music and connecting people in the cross border area*“, EDU Roma, Projekt „Koprivničke Udruge Ponovo Imaju DOM“ te E-MOB.

Tablica 16. prikazuje gore navedene aktualne projekte u gradu Koprivnici, izvore financiranja, ukupnu vrijednost projekta, postotak financiran od strane EU te period implementacije.

Tablica 16. Aktualni projekti u gradu Koprivnici

Naziv projekta	Izvor financiranja	Ukupna vrijednost projekta	EU sufinanciranje	Period implementacije
Low Carb	EFRR	1.657.000,00 HRK	1.410.000,00 HRK (85%)	36 mjeseci
Dynaxibility4CE	Program prekogranične suradnje Mađarska-Hrvatska	1.320.446,00 EUR	1.122.379,10 EUR (85%)	1.3.2020.- 28.2.2022.
Green Aura	Program prekogranične suradnje Mađarska-Hrvatska	270.134,45 EUR	229.614,28 EUR (85%)	20 mjeseci
Volonter Penzioner	ESF	1.984.964,46 HRK	1.984.964,46 HRK (100%)	19.10.2020.- 19.10.2023.
Centar za pomoć u kući	OPKK	14.884.891,35 HRK	14.884.891,35 HRK (100%)	15.5.2021.- 15.5.2023.

ReVITAlize	Program prekogranične suradnje Mađarska-Hrvatska	998.227,08 EUR	-	1.10.2020.- 30.9.2022.
Knowledge Well	Program prekogranične suradnje Mađarska-Hrvatska	237.887,19 EUR	-	1.6.2020.- 31.1.2022.
Share Music	Program prekogranične suradnje Mađarska-Hrvatska	149.541,67 EUR	127.110,42 EUR (85%)	1.7.2020.- 28.2.2022.
EDU Roma	Program prekogranične suradnje Mađarska-Hrvatska	250.000,00 EUR	-	1.1.2021.- 30.6.2022.
KUPID	ESF	1.553.566,67 HRK	1.320.531,67 HRK (85%)	29.5.2020.- 28.5.2022.
E-MOB	Program prekogranične suradnje Mađarska-Hrvatska	1.662.796,00 EUR	1.413.376,60 EUR (85%)	48 mjeseci

Izvor: Grad Koprivnica: Aktualni projekti, dostupno na: <https://koprivnica.hr/projekti-i-europski-poslovi/aktualni-projekti/>, pristupljeno: 9. rujna 2021., izrada autorice

4.3.6.1. *Low Carb*

Grad Koprivnica nastavio je s uspješnim aktivnostima nakon onih provedenih u sklopu projekta Dyn@amo i ostalih projekata održive mobilnosti i to projektom *Low Carb*. U sklopu tog projekta, u suradnji sa Sveučilištem Sjever provodi niz edukacija iz područja održive mobilnosti namijenjenih organizacijama koje se bave održivom mobilnosti. Pored toga, grad Koprivnica izradila je dokument u skladu s postojećim regionalnim prometnim master planovima i na taj način priprema projekte održive mobilnosti koji će biti prihvatljivi za sufinanciranje iz OPKK-a.

Projektne aktivnosti koje se provode unutar projekta su:

- izrada multimodalne stanice – postaja koja kombinira obnovljive izvore energije u obliku fotonaponskog sustava, sustava pohrane energije, punionicom za električne bicikle i osobna vozila na električni pogon,
- izrada dokumentacije za prijavu na buduće programe namijenjene planiranju održive mobilnosti i
- edukacije o izradi planova održive mobilnosti.

Ukupna vrijednost projekta je 1.657.000,00 kuna te je 85% financirano putem EFRR-a, točnije, u iznosu od 1.410.000,00 kuna. Period implementacije projekta je 36 mjeseci.⁸⁹ U sklopu projekta *Low Carb* 13. siječnja 2021. godine predstavljena je nova punionica električnih vozila koja svoje baterije puni putem solarnih panela, a služi za punjenje vozila BusKo – besplatnog javnog prijevoza grada Koprivnice te za BicKo - javne bicikle na električni pogon.

Slika 6. Punionica za vozila BusKo i BicKo u kampusu Sveučilišta Sjever u Koprivnici

Izvor: Grad Koprivnica, *Low Carb*

⁸⁹ Grad Koprivnica, *Low Carb*, dostupno na: <https://koprivnica.hr/eu-projekti/low-carb/>, pristupljeno: 2. srpnja 2021.

4.3.6.2. *Dynaxibility4CE*

Dynaxibility4CE, kao dio eksperimentalnog poziva programa Interreg za Srednju Europu, usredotočuje se na prioritet nisko-ugljične mobilnosti i kvalitete zraka. Cilj mu je povećati sposobnost tijela javnog prijevoza da se nose s novim trendovima mobilnosti. To se planira postići razvojem strategija i alata za javne vlasti koji jačaju kapacitete za planiranje gradova u cijeloj regiji Srednje Europe. Dakle, projekt omogućuje tim vlastima da postanu ključni akteri za stvaranje sustava mobilnosti s niskim udjelom ugljika i zagađenjem u svojim regijama.

Pod tim akronimom Dynaxibility4CE u gradu Koprivnici provodi se projekt pod nazivom „Kapaciteti za dinamično i fleksibilno planiranje trendova smanjenja emisije ugljika i politike mobilnosti u Srednjoj Europi“, a provodi se u okviru četvrtog poziva *Interreg Central Europe*.⁹⁰

Glavni korisnik projekta je Leipzig Transport Company, a jedan od mnogobrojnih projektnih partnera je i grad Koprivnica. Ukupna je vrijednost projekta 1.320.446,00 eura, dok je postotak financiranja od strane Europske unije visokih 85%. Proračun grada Koprivnice je 64.265,00 eura.

4.3.6.3. *Green Aura*

Projekt „Setting up cooperation of GREEN Communities with AUgmented Reality Assisted living labs“ poznatiji pod akronimom „Green Aura“ provodi se u gradu Koprivnici u okviru Interreg V-A Programa prekogranične suradnje Mađarska Hrvatska 2014.-2020. Glavni korisnik projekta je Sveučilište u Pečuhu, a jedan je od partnera i grad Koprivnica te REA Sjever. Vrijednost aktualnog projekta je 270.134,45 eura, dok je proračun grada Koprivnica 41.500,00 eura i 85% financirano je iz programa Prekogranične suradnje Mađarska-Hrvatska.

Putem ovog projekta želi se proširi postojeći koprivnički „*living lab*“ i predstaviti grad Koprivnicu kao energetske učinkoviti i zeleni grad.

⁹⁰ Grad Koprivnica: Dynaxibility4CE, dostupno na: <https://koprivnica.hr/eu-projekti/dynaxibility4ce/>, pristupljeno: 2. srpnja 2021.

Aktivnosti koje se provode unutar projekta su sljedeće⁹¹:

- administracija i upravljanje projektom,
- informiranje i promidžba,
- analiza poslovnih modela „*living lab-ova*“ unutar Europe,
- pilot projekt: Razvoj hrvatskoj zelenog „*living lab-a*“ uz podršku tehnologije za proširenu stvarnost,
- događaji u sklopu zelenog „*living lab-a*“ te
- dizajn i provedba prekogranične strategije za suradnju „*living lab-ova*“

4.3.6.4. *Volonter penzioner*

Projekt Volonter penzioner odobren je u okviru natječaja MROSP-a⁹² naziva „Pridruži se – Aktivni u mirovini“. Kao nositelj projekta navodi se Gradsko društvo Crvenog križa sa nekoliko projektnih partnera – grad Koprivnica, Udruga volontera KKŽ-a, ZZJZ⁹³ KKŽ-a, i Društvo žena „Kamengrad“ iz prigradskog naselja Starigrad. Kao krajnji korisnici navode se starije osobe i umirovljenici.

Ukupna vrijednost projekta je 1.984.964,46 kuna i u potpunosti je financiran od sredstava Europske unije. Razdoblje provede iznosi 36 mjeseci, odnosno, projekt se provodi od 19. listopada 2020. do 19. listopada 2023. godine.

Ovim će se projektom osnovati prvi koprivnički Volonterski Klub za umirovljenike te će se kroz rad savjetovališta razviti program i provesti stručna istraživanja o problemu mentalnog zdravlja i stanju uhranjenosti umirovljenika. Također, želi se omogućiti da se medicinska pomagala Gradskog društva Crvenog križa Koprivnica posuđuju bez naknade. Kao glavni cilj projekta navodi se povećanje kvalitete života umirovljenika, dok su specifični ciljevi jačanje kapaciteta organizacije civilnog društva za provođenje programa aktivnog starenja na lokalnoj razini te razvoj socijalnih inovacija u radu s umirovljenicima.

Očekivani rezultati projekta odnose se, u prvom planu, na razvoj volonterstva za umirovljenike. Kroz socijalnu samoposlugu i posudionicu medicinskih pomagala, stvorit će se uvjeti za pružanje kvalitetnijih usluga građanima starije životne dobi.

⁹¹ Grad Koprivnica, *Green Aura*, dostupno na: <https://koprivnica.hr/eu-projekti/green-aura/>, pristupljeno: 2. srpnja 2021.

⁹² Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike

⁹³ Zavod za javno zdravstvo

4.3.6.5. Centar za pomoć u kući Koprivnica

Projekt „Centar za pomoć u kući Koprivnica“ odobren je na temelju natječaja Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije pod nazivom „Unapređivanje infrastrukture za pružanje socijalnih usluga u zajednici kao podrška procesu deinstitucionalizacije – druga faza“, u okviru OPKK-a 2014.-2020. Kao nositelj projekt navedeno je Gradsko društvo Crvenog križa Koprivnica (u daljnjem tekstu GDCK).⁹⁴

Projektom „Centar za pomoć u kući Koprivnica“ GDCK teži ka izgradnji potpuno novog objekta čime se namjeravaju stvoriti kvalitetniji kapaciteti socijalnih usluga koje GDCK Koprivnica pruža te za razvoj novijih socijalnih usluga u cilju deinstitucionalizacije korisnika usluga. Provedbom projekta povećat će se prostorni kapaciteti GDCK Koprivnica – dnevni boravak, kuhinja i prihvatilište za beskućnike te će se potaknuti novo zapošljavanje i usavršavanje zaposlenika. Iz toga možemo zaključiti kako je glavni cilj ulaganje u socijalnu infrastrukturu.

Ukupna vrijednost projekta iznosi 14.884.891,35 kuna. Razdoblje provedbe projekta je 36 mjeseci – točnije, od 15. svibnja 2020. godine, do 15. svibnja 2023. godine.

Nakon završetka projekta, očekuje se da će prostor Centra za pomoć u kući Koprivnica biti izgrađen i opremljen i sastojat će se od čak 32 infrastrukturne jedinice čime će se povećati usluge i kapaciteti GDCK-a Koprivnica. Što se tiče promidžbe, nabaviti će se promotivni materijalni, održat će se press konferencija, objaviti četiri članaka u novinama i šest članaka na webu, u šest radio emisija biti će spomenut i opisan provedeni projekt te će se postojeća web stranica nadograditi.

⁹⁴ Grad Koprivnica, *Centar za pomoć u kući Koprivnica*, dostupno na: <https://www.hck-koprivnica.hr/centar-za-pomoc-u-kuci-koprivnica/>, pristupljeno: 2. srpnja 2021.

4.3.6.6. *ReVITALize*

Pod akronimom „ReVITALize“ provodi se projekt „Vinski folklor kao povijesni identitet Podravine i Pomurja“ u gradu Koprivnici, financiran iz programa prekogranične suradnje Mađarska-Hrvatska 2014.-2020., točnije u okviru Interreg V-A.

U okviru projekta planira se obnova Muzeja grada Koprivnice te će se financirati oprema i tradicionalni postavi predviđeni za izložbe iz područja vinskog folklor. Također, s obzirom da je projekt financiran iz programa prekogranične suradnje Mađarska-Hrvatska, u *Totszentmartonu* izgraditi će se eko kuća koja će biti kulturna fokusna točka ta promociju vinskog folklor i enologije, kako u Mađarskoj, tako i u Hrvatskoj. Isto tako, organizirati će se aktivnosti – Dani Martinja, Otvoreni dani vina, različiti *Wine festovi*, interaktivne radionice i izložbe na koprivničkom Renesansnom festivali i slično. Glavni korisnik projekta je grad Koprivnica, dok su projektni partneri Muzej grada Koprivnice i Mađarsko kulturno neprofitno društvo Mura. Vrijednost projekta je 998.227,08 eura, dok je proračun grada Koprivnica 402.640,88 eura, a proračun Muzeja grada Koprivnice 139.062,59 eura. Projekt će trajati od 1. listopada 2020. do 30 rujna 2022. godine.

4.3.6.7. *Knowledge Well*

Pod akronimom „Knowledge Well“ predstavljen je projekt „Cross border development of centers of excellence in primary schools“, koji će se u gradu Koprivnici provoditi u sklopu programa Interreg V-A Hungary-Croatia Co-operation Programme 2014.-2020. Grad Koprivnica glavni je korisnik projekta, a kako je projekt ukupne vrijednosti oko 238 tisuća eura, Koprivnica će dobiti preko 95 tisuća eura, točnije, oko 715.000,00 kuna.

Temeljni cilj projekta je uspostaviti pet kompetentnih i adekvatno opremljenih centara izvrsnosti temeljem prekogranične suradnje Mađarska-Hrvatska i putem tih centara stvoriti uvjete za provedbu kvalitetnih obrazovnih programa u osnovnim školama u gradu Koprivnici. Projektne aktivnosti ovog projekta usmjerene su na učenike i učitelje osnovnih škola između prekograničnih partnera. Početkom provedbe projekta planira se organiziranje prekograničnih okruglih stolova za učitelje te identificiranje izvrsnih učenika dobrih skupina 5. i 6. razreda osnovnih škola. Putem projekta će se uz pomoć vanjskih stručnjaka osmisliti prigodni programi za šest područja izvrsnosti unutar društvenih, tehničkih i prirodnih znanosti na temelju kojih će se raditi tijekom provedbe radionica namijenjenih izvrsnim učenicima.

Provedbom projekta nabaviti će se moderna IT oprema za provođenje aktivnosti, edukacijski materijali za rad s odličnim učenicima te instrumentariji za identifikaciju – sve od navedenog poslužiti će kao alat za poticanje socioemocionalnog i intelektualnog razvoja učenika i razvijanje njihove motivacije i kreativnosti.

Planirana implementacija projekta je 20 mjeseci, odnosno od 1. lipnja 2020. do 31. siječnja 2022. godine.

U projektu sudjeluju tri osnovne škole u Koprivnici – OŠ „Braća Radić“, OŠ „Đuro Ester“ te OŠ „Antun Nemčić Gostovinski“, zatim općina *Heviz, Mihály Sztárai Primary School, Kindergarten and Basic Art School* iz Pečuha.

Kroz projekt se razvija ukupno šest područja izvrsnosti unutar tri područja znanosti. Unutar svake škole razvija se po jedna znanost, odnosno dva predmeta:

- društvene znanosti (povijest i geografija) – OŠ „Braća Radić“,
- prirodne znanosti (kemija i biologija) – OŠ „Antun Nemčić Gostovinski“ te
- tehničke znanosti (informatika i matematika) – OŠ „Đuro Ester“.

U sam je projekt uključeno ukupno 12 učitelja i stručnih suradnika iz Hrvatske te jednaki broj učitelja iz Mađarske, zatim 18 učenika po svakoj školi 5. i 6. razreda, što je ukupno 54 učenika iz triju škola. Također, planirana je provedba ukupno 12 radionica – dvije radionice po predmetu te su planirana dva trodnevna kampa za odlične učenike i mnogobrojna druga događanja i aktivnosti – radionice za učitelje, učenike i roditelje, prekogranična natjecanja za odlične učenike te radionice za marginalizirane skupine.⁹⁵

U sklopu navedenog projekta, prvi je okrugli stol održan krajem 2020. godine i tada su definirane smjernice za razvoj programa za rad s izvrsnim učenicima. Tema prvog okruglog stola bila je uskladiti potrebe učenika i škola s obje strane te raspraviti o pripremama za razvoj zajedničkih točaka unutar svih obuhvaćenih programa. Prvom okruglom stolu koji se odvijao online prisustvovali su grad Koprivnica te grad Heviz i Osnovna škola *Mihály Sztárai* iz Pečuha.

⁹⁵ Osnovna škola „Antun Nemčić Gostovinski“, *Projekt Knowledge Well*, dostupno na: <http://www.osang-kc.hr/index.php/programi-u-skoli/141-naslovnica/naslovnica/1850-projekt-knowledge-well>, pristupljeno: 5. srpnja 2021.

4.3.6.8. *Share Music*

Projekt „Share music and connecting people in the cross-border area“, poznatiji pod akronimom „Share music“ financiran je iz programa Europske unije Interreg V-A prekogranične suradnje Mađarska-Hrvatska 2014.-2020.

Početak projekta bio je u rujnu 2020. godine te se tijekom provedbenog razdoblja – od 1. srpnja 2020. do 28. veljače 2022. godine planiraju brojne aktivnosti s ciljem podizanja svijesti o važnosti glazbe i njenom utjecaju na ljude – to se prvenstveno odnosi na mlade ljude između 10 i 25 godina te na važnost prihvaćanja različitih glazbenih kultura.

Glavni korisnik projekta je grad Koprivnica, a partner u projektu, kao i kod prethodnog projekta je općina Heviz iz Mađarske. Ukupna vrijednost projekta je 149.541,67 eura – proračun grada Koprivnice je 86.827,02 eura, dok je proračun općine Heviz nešto manji, odnosno 62.714,65 eura. Postotak sredstava financiran od strane Europske unije iznosi visokih 85%.

Ovo je partnerski projekt grada Koprivnice s mađarskim gradom Hevizom. Radi se o projektu vrijednom 152 tisuće eura, od čega je udio grada Koprivnice oko 90 tisuća eura, dok Europska unija financira ostali udio.

Putem projekta Share music planira se razviti određeni vid kulturne suradnje, razmijeniti znanja i iskustva, prisjetiti se tradicije grada Koprivnice, ali i štititi različitosti, a sve to uz pomoć glazbe, umjetnosti i kulture.

Voditeljica Odsjeka za europske poslove u gradu Koprivnici Maja Balaško-Kiš istaknula je kako je cilj projekta povezivanje mladih u prekograničnom području putem kreativnih radionica, umjetnosti i glazbe. Fokus projekta stavljen je na mlade ljude od 10 do 25 godine. Iako je projekt osmišljen na način da mladi intenzivno surađuju, pandemija korona virusa utjecala je na nemogućnost dolaska gostiju iz Mađarske te su neke od radionica odgođene ili prebačene online.

4.3.6.9. EDU Roma

Uz tri navedena projekta provedena u sklopu programa prekogranične suradnje Mađarska-Hrvatska 2014.-2020, javlja se još i projekt EDU Roma vrijedan oko 250 tisuća eura. Projekt je aktualan od 1. siječnja 2021. do 30 lipnja 2022. godine, a provode ga POU⁹⁶ Koprivnica i koprivnička Obrtnička škola te mađarski *Láthatár Közhasznú Egyesület i Cigány Szociális és Művelődési Módszertani Bázis*.

Cilj projekta je pomoći romskom stanovništvu u poboljšanju suživota s većinskim stanovništvom s obje strane granice. Na inovativan i zanimljiv način želi se omogućiti razumijevanje romske kulture te olakšati romskoj djeci ulazak u obrazovni sustav. Putem različitih aktivnosti izradit će se neformalni kurikulum za osposobljavanje trenera koji će predavati po novom nastavnom planu, snimanje filmova, kreiranje web stranice projekta i sl.

Ova četiri velika projekta -ReVITALize, Knowledge Well, Share music i EDU Roma, provedena putem programa prekogranične suradnje Mađarska-Hrvatska 2014.-2020 vrijedna su zajedno oko 6,5 milijuna kuna. Važno je napomenuti kako je Koprivnica jedini grad u Hrvatskoj koji je prošao i dobio sredstva za projekte u svim prijavljenim kategorijama, što je doista rijedak slučaj, ali također dokazuje kvalitetu i vrijednost prijavljenih projekata.

4.3.6.10. KUPID

Projekt pod akronimom KUPID – „Koprivničke Udruge Ponovno Imaju Dom“ proveden je putem Europskog socijalnog fonda, odnosno kroz Program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. Kroz projekt želi se revitalizirati prostor Doma mladih u Koprivnici – iz pasivnog bi se prostora trebao prenamijeniti u aktivni društveni centar u kojem će se nuditi različite aktivnosti i programi s ciljem povećanja participacije sudionika u društveno-kulturnom životu grada, odnosno zajednice. Glavni korisnik projekta je Udruga Kopriva iz Koprivnice – Koprivnička inicijativa volontera i aktivista, dok su projektni partneri grad Koprivnica i POU Koprivnica.

Ukupna vrijednost projekta je 1.553.566,67 kuna, 85% financirano je iz ESF-a, dok je 15% financirano iz proračuna Republike Hrvatske. Projekt je aktualan od 29. svibnja 2020. godine do 28. svibnja 2022. godine.

⁹⁶ Pučko otvoreno učilište Koprivnica

4.3.6.11. E-MOB

Projektom „Cjelovite mjere za unapređenje elektro-mobilnosti u europskim regijama“, poznatijim pod akronimom E-MOB planira se otkriti regionalne dobre snage na polju e-mobilnosti kako bi se stvorila osnova za budući razvoj i uzajamno učenje između osam partnerskih regija, želi se poticati učenje među sudionicima, poboljšati provedba instrumenata politike važne za e-mobilnost te olakšati prijenos naučenog u konkretna djela.

Projekt E-MOB zastupa integrirane akcije s ciljem poboljšanja e-mobilnosti u europskim regijama i regionalnom putničkom prometu kroz koordinirano učenje i planiranje politika. Ukupna je vrijednost projekta 1.662.796,00 eura, dok je proračun grada Koprivnice 79.874,00 eura i postotak financiranja od strane Europske unije – 85%. Period implementacije navedenog projekta je 48 mjeseci.⁹⁷

Kao glavni korisnik projekta navodi se *Aufbauwerk Region Leipzig GmbH*, dok su grad Koprivnica i Sveučilište Sjever samo neki od mnogobrojnih projektnih partnera projekta.

⁹⁷ Grad Koprivnica, *E-MOB*, dostupno na: <https://koprivnica.hr/eu-projekti/e-mob/>, pristupljeno: 6. srpnja 2021.

5. ZAKLJUČAK

Europska unija tijekom niza godina razvila je vrlo širok spektar mogućeg financiranja kroz ESIF-e kako bi manje razvijenim regijama pomogla i istovremeno ojačala konkurentnost cijele zajednice.

Republika Hrvatska korisnik je sredstava od strane EU-a kroz različite pretpristupne instrumente (OBNOVA, CARDS, PHARE, ISPA, SAPARD i IPA) još od devedesetih godina, koji su pripremali Republiku Hrvatsku za ulazak u Europsku uniju. Ulaskom u EU započela je koristiti sredstva iz ESIF-a. Mogućnost korištenja tih sredstava propisana su jasno definiranim i unaprijed određenim pravilima i propisima koji određuju djelokrug, aktivnosti, prioritete te prava i obveze nadležnih tijela u provedbenom i programskom smislu. Republika Hrvatska izradila je sve potrebne dokumente za korištenje sredstava iz ESIF-a uključujući Operativne programe i Partnerski sporazum.

U ovom radu obrazložen je i istražen institucionalni i strateški okvir ESIF-a u Republici Hrvatskoj, identificirana su sredstva dostupna jedinicama lokalne samouprave, istražen je i opisan način pripreme projekata za financiranje sredstvima iz ESIF-a na razini grada Koprivnice te su također identificirane i neke prepreke koje se javljaju prilikom povlačenja sredstava iz fondova Europske unije. Grad Koprivnica je do sada sudjelovao u pet projekata koji su financirani pretpristupnim programima, u 36 projekata koji su financirani kroz ESIF te trenutno sudjeluje u 14 projekata. Do sada je grad Koprivnica povukao 10,676 EUR bespovratnih sredstava koja su utrošena u različiti namjene, a kojima je poboljšana kvaliteta života u samom gradu. Koprivnica se pokazala vrlo uspješnom, odnosno našla se u vodećih deset gradova u Republici Hrvatskoj prema iznosu povučenih sredstava iz ESIF-a.

Grad Koprivnica u velikoj se mjeri oslanja na sredstva dostupna od strane Europske unije te ta sredstva i iskorištava na najbolji mogući način, a na to ukazuju trenutno aktualni projekti u gradu Koprivnici, njih čak 14 te projekt za koji je grad Koprivnica dobio nagradu Procura+ za obnovu dječjeg vrtića Loptica u središtu Koprivnice.

SAŽETAK

Cilj rada je analizirati korištenje sredstava ESIF-a na primjeru grada Koprivnice. U radu je objašnjen strateški okvir na razini EU-a, opisana je kohezijska politika te instrumenti financiranja u razdoblju 2014.-2020. godine. Posebno su analizirana obilježja svakog ESI fonda, prioriteta i ciljevi ulaganja. Detaljno je prikazan strateški i institucionalni okvir za korištenje ESIF-a u RH s posebnim naglaskom na operativne programe u razdoblju 2014.-2020. Osim teorijskog dijela koji se pretežito bavi ESIF-om, u radu je provedeno istraživanje o projektima koji su provedeni ili se trenutno provode u gradu Koprivnici pri čemu je analiziran način pripreme i prijave projekta, implementacija projekata te rezultati projekata financiranih iz ESIF-a. U radu su korištene metode analize, sinteze, komparacije i deskripcije. Zaključeno je da ESIF-i predstavljaju značajan izvor za financiranje strateških razvojnih potreba u gradu Koprivnici te su rezultati financiranja korisni za lokalnu zajednicu.

Ključne riječi: ESI fondovi, kohezijska politika, EU, grad Koprivnica

SUMMARY

The aim of this paper is to analyze the use of ESIF funds on the example of the city of Koprivnica. The paper explains the strategic framework at the EU level, describes cohesion policy and funding instruments in the period 2014-2020. years. The characteristics of each ESI fund, investment priorities and objectives are analyzed separately. The strategic and institutional framework for the use of ESIF in the Republic of Croatia is presented in detail, with special emphasis on operational programs in the period 2014-2020. In addition to the theoretical part, which mainly deals with ESIF, the paper conducted research on projects that have been implemented or are currently being implemented in the city of Koprivnica, analyzing the method of project preparation and application, project implementation and results of ESIF-funded projects. Methods of analysis, synthesis, comparison and description were used in the paper. It was concluded that ESIFs are a significant source for financing strategic development needs in the city of Koprivnica and the results of financing are useful for the local community.

LITERATURA

Knjige:

1. Belić, M.: *Potpore i javni natječaji iz EU fondova*, Zagreb, Nova knjiga Rast, 2011.
2. Belić, M., Štilinović, J.: *EU fondovi i programi za turizam*, Zagreb, Nova knjiga Rast, 2013.
3. Bešlić, B., et.al.: *EU projekt: od ideje do realizacije*, Zagreb, TIM4PIN, 2015.
4. Bešlić, B., et.al.: *Upravljanje EU projektima* [planiranje, priprema projekata, izvještavanje, provedba], Zagreb, TIM4PIN, 2014.
5. Bošnjak, N.: *EU fondovi i projektni ciklus za apsolutne početnike*, Zagreb, Geologika regulus, 2018.
6. Devčić, A.: *Regionalni razvoj i fondovi Europske unije*, Požega Veleučilište, 2015.
7. Maletić, I. et al., *EU projekti – od ideje do realizacije*, Zagreb, TIM4PIN, 2016.
8. Maletić, I.: *Moj EU projekt: priručnik za pripremu i provedbu EU projekata*, Zagreb, TIM4PIN, 2018.
9. Novota, S.: *Programi Europske unije: iskustva u provedbi projekata u Republici Hrvatskoj*, Rijeka, Smart, udruga za razvoj civilnog društva, 2007.
10. Tufekčić, M., Tufekčić, Ž.: *EU politike i fondovi 2014.-2020*, Zagreb, Plavi partner, 2013.
11. Vela, A.: *Menadžment ESI fondova 2014.-2020.*, Zagreb, Školska knjiga, 2015.

Članci:

1. Đulabić, V.: Kohezijska politika Europske unije kao instrument razvoja Hrvatske, *Političke analize: tromjesečnik za hrvatsku i međunarodnu politiku*, Vol. 5 No. 17, 2014., str.- 17-22, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/210286>, (pristupljeno: 26. travnja 2021.)
2. Jelić, P., Martić, L., Bosnić, I.: Značaj cjeloživotnog učenja s osvrtom na financiranje iz fondova Europske unije, *Praktični menadžment*, Vol. 3 No. 1, 2012., str 62-70, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/137489> (pristupljeno: 23. travnja 2021.)

3. Koprić, I.: Stanje lokalne samouprave u Hrvatskoj, *Hrvatska i komparativna javna uprava*, Vol. 10 No. 3, 2010., str. 665-680, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/199629> (pristupljeno: 20. svibnja 2021.)
4. Mičetić-Fabić, M.: Organizacijska prilagođenost hrvatske lokalne samouprave za provedbu projekata financiranih od Europske unije, *Hrvatska i komparativna javna uprava*, Vol. 12 No. 1, 2012., str. 179-200, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/196004> (pristupljeno: 20. lipnja 2021.)
5. Rančić, N., Pilipović, O., Tarle, F.: Sustav financiranja Europske unije i njegov utjecaj na gospodarski razvoj Hrvatske, *Pravnik*, Vol. 48. No. 97., 2015., str. 37-56, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/231637> (pristupljeno: 6. travnja 2021.)
6. Sočvica, S., Šmit, K.: Strateško planiranje razvoja grada, *Prostor*, Vol. 27 No. 2 (58), 2019., str. 224-235, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/335756> (pristupljeno: 20. svibnja 2021.)
7. Stojanović, S., Financiranje poduzetništva iz fondova Europske unije, *Obrazovanje za poduzetništvo – E4E*, Vol. 6 No. 2, 2016., str. 161-175, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/252205> (pristupljeno: 30. svibnja 2021.)

Ostalo:

1. Agencija za reviziju sustava provedbe programa Europske unije, dostupno na: <http://www.arpa.hr/Default.aspx> (pristupljeno: 10. svibnja 2021.)
2. Bogdan, A.: *Cjelovita obnova montažne građevine dječjeg vrtića*, dostupno na: <http://www.casopis-gradjevinar.hr/assets/Uploads/JCE-72-2020-11-8-EE.pdf>, (pristupljeno: 1. srpnja 2021.)
3. EU info Zagrebačke županije, *ESI FONDOVI 2014.-2020.*, dostupno na: <https://www.euinfo.hr/esi-fondovi/1164> (pristupljeno: 18. svibnja 2021.)
4. EU projekti: *ESI fondovi 2021.-2027.*, dostupno na: <https://www.eu-projekti.info/eu-fondovi-2021-2027/#> (pristupljeno: 28. travnja 2021.)
5. European Commission: *European structural and investment funds, 2014-2020 ESIF overview*, dostupno na: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/overview> (pristupljeno: 26. travnja 2021.)
6. European Commission: *Europski fond za regionalni razvoj*, dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/funding/erdf/ (pristupljeno: 26. travnja 2021.)

7. European Commission: *Operativni programi*, dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/policy/what/glossary/o/operational-programme (pristupljeno: 10. svibnja 2021.)
8. European Commission: *Prioriteti za razdoblje 2014.-2020.*, dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/policy/how/priorities (pristupljeno: 26. travnja 2021.)
9. European Commission: *Priorities for 2021-2027*, dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/policy/how/priorities, pristupljeno: 6. rujna 2021.
10. Europska komisija: *Europa 2020.: europska strategija rasta*, dostupno na: [https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/00%20Foto%20mobitel/Europski%20semestar/Dokumenti%20i%20publikacije/Bro%C5%A1ura%20Europa%202020%20\(EK%202014\).pdf](https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/00%20Foto%20mobitel/Europski%20semestar/Dokumenti%20i%20publikacije/Bro%C5%A1ura%20Europa%202020%20(EK%202014).pdf) (pristupljeno: 26. travnja 2021.)
11. Europska komisija: *Europski strukturni i investicijski fondovi*, dostupno na: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/funding-opportunities/funding-programmes/overview-funding-programmes/european-structural-and-investment-funds_hr#supportingeconomicdevelopmentacrossalleucountries, (pristupljeno: 26. travnja 2021.)
12. Europski fondovi: *Europski fond za regionalni razvoj (European Fund for Regional Development, ERDF)*, dostupno na: <http://europski-fondovi.eu/sites/default/files/Europski%20fond%20za%20regionalni%20razvoj.pdf>, str. 2.-5. (pristupljeno 26. travnja 2021.)
13. Europski fondovi: *Europski socijalni fond (European Social Fund, ESF)*, dostupno na: http://europski-fondovi.eu/sites/default/files/Europski%20socijalni%20fond_0.pdf, str.6.-7. (pristupljeno: 27. travnja 2021.)
14. Europski fondovi: *Kohezijski fond (Cohesion Fund, CF)*, dostupno na: http://europski-fondovi.eu/sites/default/files/Kohezijski%20fond_0.pdf, str. 1. (pristupljeno: 28. travnja 2021.)
15. Europski fondovi: *Europski fond za pomorstvo i ribarstvo – EMFF*, dostupno na: http://europski-fondovi.eu/sites/default/files/Europski%20fond%20za%20pomorstvo%20i%20ribarstvo_0.pdf, str. 2. (pristupljeno: 28. travnja 2021.)

16. Europski fondovi: *Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj – EAFRD*, dostupno na: http://europski-fondovi.eu/sites/default/files/Europski%20poljoprivredni%20fond%20za%20ruralni%20razvoj_0.pdf, str. 1. (pristupljeno: 29. travnja 2021.)
17. Europski fondovi: *Vlada usvojila prijedlog Sporazuma o partnerstvu*, dostupno na: <http://www.europski-fondovi.eu/vijesti/vlada-usvojila-prijedlog-sporazuma-o-partnerstvu> (pristupljeno: 7. svibnja 2021.)
18. Europski parlament: *Europski fond za regionalni razvoj (EFRR)*, dostupno na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/95/europski-fond-za-regionalni-razvoj-efrr> (pristupljeno: 26. travnja 2021.)
19. Europski strukturni i investicijski fondovi: *EU fondovi*, dostupno na: <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/> (pristupljeno: 28. travnja 2021.)
20. Europski strukturni i investicijski fondovi: *Operativni program Konkurentnost i kohezija na hrvatskom jeziku*, dostupno na: https://strukturnifondovi.hr/wp-content/uploads/2020/12/lzmjene_OPKK_prosinac-2020-1.pdf, pristupljeno: (12. svibnja 2021.)
21. Europski strukturni i investicijski fondovi: *OP za pomorstvo i ribarstvo 2014.-2020.*, dostupno na: <http://arhiva.strukturnifondovi.hr/op-za-pomorstvo-i-ribarstvo-2014-2020> (pristupljeno: 17. svibnja 2021.)
22. Europski strukturni i investicijski fondovi: *Program ruralnog razvoja 2014.-2020.*, dostupno na: <http://arhiva.strukturnifondovi.hr/program-ruralnog-razvoja-2014-2020> (pristupljeno: 17. svibnja 2021.)
23. Europsko vijeće i Vijeće Europske unije: *Europski fond za pomorstvo i ribarstvo nakon 2020.*, dostupno na: <https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/maritime-fisheries-fund/> (pristupljeno: 28. travnja 2021.)
24. EUR-Lex, *Europa 2020., Strategija Europske unije za rast i zapošljavanje*, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=LEGISSUM%3Aem0028> (pristupljeno: 26. travnja 2021.)
25. Fi compass, napredak kroz financijske instrumente ESI fondova: *Europski fond za pomorstvo i ribarstvo*, Financijski instrumenti, dostupno na: https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/EMFF_The_european_maritime_and_fisheries_fund_HR.pdf (pristupljeno: 28. travnja 2021.)

26. FOI Centar za međunarodne projekte: *EFRR*, dostupno na: <https://projekti.hr/hr/program-financiranja/europski-fond-za-regionalni-razvoj>, (pristupljeno: 26. travnja 2021.)
27. Grad Koprivnica: *Centar za pomoć u kući Koprivnica*, dostupno na: <https://www.hck-koprivnica.hr/centar-za-pomoc-u-kuci-koprivnica/> (pristupljeno: 2. srpnja 2021.)
28. Grad Koprivnica: *Dynaxibility4CE*, dostupno na: <https://koprivnica.hr/eu-projekti/dynaxibility4ce/> (pristupljeno: 2. srpnja 2021.)
29. Grad Koprivnica: *E-MOB*, dostupno na: <https://koprivnica.hr/eu-projekti/e-mob/>, (pristupljeno: 6. srpnja 2021.)
30. Grad Koprivnica: *Green Aura*, dostupno na: <https://koprivnica.hr/eu-projekti/green-aura/> (pristupljeno: 2. srpnja 2021.)
31. Grad Koprivnica: *Izgradnja javne građevine Dječjeg vrtića u naselju Starigrad*, Koprivnica, dostupno na: <https://koprivnica.hr/eu-projekti/izgradnja-javne-gradevine-djecjeg-vrtica-u-naselju-starigrad-koprivnica/> (pristupljeno: 30. lipnja 2021.)
32. Grad Koprivnica: *Low Carb*, dostupno na: <https://koprivnica.hr/eu-projekti/low-carb/> (pristupljeno: 2. srpnja 2021.)
33. Grad Koprivnica, *ODJEK II – Odrastanje u jednakosti*, Koprivnica, dostupno na: <https://koprivnica.hr/eu-projekti/odjek-ii-odrastanje-u-jednakosti-koprivnica/>, pristupljeno: 29. lipnja 2021.
34. Grad Koprivnica, *ODJEK III – Odrastanje u jednakosti*, Koprivnica, dostupno na: <https://koprivnica.hr/eu-projekti/odjek-iii-odrastanje-u-jednakosti-koprivnica/>, pristupljeno: 29. lipnja 2021.
35. Grad Koprivnica: *Projekti i europski poslovi: Energetska obnova Osnovne škole „Braća Radić“ Koprivnica*, dostupno na: <https://koprivnica.hr/eu-projekti/energetska-obnova-osnovne-skole-braca-radic-koprivnica/>, (pristupljeno: 29. lipnja 2021.)
36. Grad Koprivnica: *Prominent MED*, dostupno na: <https://koprivnica.hr/eu-projekti/prominent-med/> (pristupljeno: 1. srpnja 2021.)
37. Hrvatska mreža za ruralni razvoj: *Program ruralnog razvoja u RH za razdoblje 2014.-2020.*, dostupno na: <https://hmrr.hr/program-ruralnog-razvoja-u-rh-za-razdoblje-2014-2020/> (pristupljeno: 14. svibnja 2021.)

38. Inkubator kreativnih industrija Koprivnica, dostupno na: <https://www.iki-kc.info/o-projektu> (pristupljeno: 29. lipnja 2021.)
39. Ministarstvo pravosuđa i uprave Republike Hrvatske: *Popis županija, gradova i općina*, dostupno na: <https://mpu.gov.hr/o-ministarstvu/ustrojstvo/uprava-za-politicki-sustav-i-opcu-upravu/lokalna-i-podrucna-regionalna-samouprava/popis-zupanija-gradova-i-opcina/22319> (pristupljeno: 19. svibnja 2021.)
40. Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine Republike Hrvatske: *European Structural and Investment Funds*, dostupno na: <https://mgipu.gov.hr/naslovna-blokovi-133/about-the-ministry-139/scope-of-the-ministry/european-structural-and-investment-funds-8173/8173>, (pristupljeno: 2. svibnja 2021.)
41. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije: *Novosti u kohezijskoj politici za JLP(R)S*, dostupno na: <https://strukturnifondovi.hr/wp-content/uploads/2021/05/5.-Nova-Kohezijska-politika-u-financijskoj-perspektivi-EU-2021.-2027.-DU.pdf> (pristupljeno: 6. rujna 2021.)
42. Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije: *Sporazum o partnerstvu*, dostupno na: <https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1939/eu-fondovi/financijsko-razdoblje-eu-2014-2020/sporazum-o-partnerstvu/323>, (pristupljeno: 2. svibnja 2021.)
43. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske: *Vlada Republike Hrvatske usvojila Izvješće o stanju iskorištenosti sredstava ESI fondova*, dostupno na: <https://razvoj.gov.hr/vijesti/vlada-republike-hrvatske-usvojila-izvjesce-o-stanju-iskoristenosti-sredstava-esi-fondova-4596/4596>, (pristupljeno: 18. svibnja 2021.)
44. Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske: *Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.*, dostupno na: <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/eu-fondovi/operativni-program-konkurentnost-i-kohezija-2014-2020/222>, pristupljeno: 13. svibnja 2021.
45. *Nacrt Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020.*, dostupno na: <http://europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Program%20ruralnog%20razvoja%202014.-2020..pdf> (pristupljeno: 14. svibnja 2021.)

46. Narodne novine: *Zakon o uspostavi institucionalnog okvira za provedbu europskih strukturnih i investicijskih fondova u Republici Hrvatskoj u financijskom razdoblju od 2014./2020.*, dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_07_92_1838.html (pristupljeno: 10. svibnja 2021.)
47. Osnovna škola „Antun Nemčić Gostovinski“: *Projekt Knowledge Well*, dostupno na: <http://www.osang-kc.hr/index.php/programi-u-skoli/141-naslovnica/naslovnica/1850-projekt-knowledge-well> (pristupljeno: 5. srpnja 2021.)
48. PJR Consulting: *Strategija EUROPE 2020 – gdje smo?*, dostupno na: <https://pjr.hr/strategija-europe-2020-gdje-smo/> (pristupljeno: 26. travnja 2021.)
49. PJR Consulting: *Što je sporazum o partnerstvu?*, dostupno na: <https://pjr.hr/sto-je-sporazum-o-partnerstvu/> (pristupljeno: 2. svibnja 2021.)
50. PJR Consulting: *Važnost prijedloga projekta za postizanje programa i inicijativa Europske unije – Europa 2020 (2. dio)*, dostupno na: <https://pjr.hr/vaznost-prijedloga-projekta-za-postizanje-programa-i-inicijativa-europske-unije-europa-2020-2-dio/> (pristupljeno: 27. travnja 2021.)
51. Udruga Mladih, Mladi u EU: *Što je to strategija Europa 2020*, dostupno na: <http://mladi-eu.hr/sto-je-to-strategija-europe-2020/> (pristupljeno: 26. travnja 2021.)
52. Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske: *Europski socijalni fond (ESF)*, dostupno na: <https://udruge.gov.hr/istaknute-teme/programi-eu-za-razvoj-civilnog-drustva/europski-socijalni-fond-esf/237> (pristupljeno: 27. travnja 2021.)

PRILOZI

Abecedni popis kratica

Kratica	Značenje
ARPA	Agencija za reviziju sustava provedbe programa Europske unije
BDP	Bruto domaći proizvod
EAFRD	Agricultural Fun for Rural Development (Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj)
EAGF	European guarantee fund (Europski fond za garancije u poljoprivredi)
EAGGF	European Agricultural Guidance and Guarantee Fund
EFPR	Europski fond za pomorstvo i ribarstvo
EFRR	Europski fond za regionalni razvoj
EPFRR	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
ESF	Europski socijalni fond
ESI	Europski strukturni i investicijski fondovi
EU	Europska unija
ICT	Information and communication technology
IKT	Informacijsko-komunikacijska tehnologija
KF	Kohezijski fond
KKŽ	Koprivničko-križevačka županija
KT	Koordinacijsko tijelo
LAG	Lokalne akcijske grupe
MROSP	Ministarstvo rada, mirovinskog sustava i socijalne politike
MRRFEU	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU
MSP	Mala i srednja poduzeća
OPKK	Operativni program konkurentnost i kohezija
OPPR	Operativni program za pomorstvo i ribarstvo
OPULJP	Operativni program učinkoviti ljudski potencijali
OŠ	Osnovna škola
PORA	Regionalna razvojna agencija Koprivničko-križevačke županije
POU	Pučko otvoreno učilište
PPI	Public Procurement of Innovation
PRR	Program ruralnog razvoja

PT	Posredničko tijelo
REA	Regionalna energetska agencija
R&D	Research and Development
RH	Republika Hrvatska
SAPARD	The Special Accession Programme for Agricultural and Rural Development
SEAP	Akcijski plan energetske održivosti razvoja
SoP	Sporazum o partnerstvu
SWOT	Strength, Weakness, Opportunities and Threats
TO	Tijelo za ovjeravanje
TR	Tijelo za reviziju
UFEU	Ugovor o funkcioniranju EU
VIDRA	Agencija za regionalni razvoj Virovitičko-podravske županije
ZSO	Zajednički strateški okvir
ZZJZ	Zavod za javno zdravstvo

Popis slika, tablica i grafikona

Slika 1. Strategija EUROPA 2020 – pametan, održiv i uključiv rast.....	8
Slika 2. Institucionalni okvir za (operativne) programe financijskog razdoblja 2014.-2020.....	31
Slika 3. Vizija grada Koprivnice	50
Slika 4. SWOT analiza grada Koprivnice	57
Slika 5. „Procura+ Award“ 2020 za projekt obnove dječjeg vrtića Loptica u Koprivnici	71
Slika 6. Punionica za vozila BusKo i BicKo u kampusu Sveučilišta Sjever u Koprivnici	74
Tablica 1. Ukupna alokacija sredstava ESIF-a prema državama članicama Europske unije za programsko razdoblje 2014.-2020. godine (u milijunima eura)	4
Tablica 2. Struktura strategije Europa 2020 - povezanost prioriteta, ciljeva i inicijativa	9
Tablica 3. Iznos sredstava dodijeljenih u okviru ESI fondova za razdoblje 2014.-2020. (u milijunima eura)	28
Tablica 4. Doprinos tematskih ciljeva i ESIF-a prioritetima financiranja.....	29
Tablica 5. Pregled financijskih alokacija usmjerenih na politike Europske unije	34
Tablica 6. Pregled financijskih alokacija po pojedinom ESI fondu	34
Tablica 7. Raspodjela financijskih sredstava iz OPKK-a prioritetnim osima	38
Tablica 8. Struktura upravljanja i kontrole PRR-a	41
Tablica 9. Mjere Programa ruralnog razvoja RH 2014.-2020.....	42
Tablica 10. Prioritetne osi OPPR-a i raspodjela sredstava	47
Tablica 11. Kriteriji prihvatljivosti.....	49
Tablica 12. Kategorizacija jedinica lokalne samouprave u Koprivničko-križevačkoj županiji prema indeksu razvijenosti	51
Tablica 13. BDP per capita Koprivničko-križevačke županije za razdoblje 2011.-2018. u HRK.....	51
Tablica 14. Prioriteti, strateški ciljevi i indikatori.....	54
Tablica 15. Najznačajniji projekti provedeni u gradu Koprivnici u razdoblju 2014.-2020.	61
Tablica 16. Aktualni projekti u gradu Koprivnici	72
Grafikon 1. Povezanost ESI fondova i drugih politika i instrumenata EU.....	12
Grafikon 2. Alokacija sredstava prema politikama Europske unije	35
Grafikon 3. Napredak u provedbi Europskih strukturnih i investicijskih fondova za Republiku Hrvatsku od 2015. do 2020. u eurima	36
Grafikon 4. Raspodjela sredstava unutar OPULJP-a u eurima.....	39

Upitnik za grad Koprivnicu korišten u svrhu pisanja Diplomskog rada

1.	Naziv jedinice lokalne samouprave
2.	Broj stanovnika
3.	Površina jedinice lokalne samouprave
4.	Postoji li razvojna strategija na području grada Koprivnice?
5.	Da li grad Koprivnica nastoji ostvariti ciljeve Strategije Europa 2020 – pametan, uključiv i održiv rast i na koji način?
6.	Koja je procedura prijave projekata?
7.	Postoji li odgovorna osoba unutar uprave grada dodijeljena svakom od projekata ili jedna osoba priprema sve vrste projekata?
8.	Koliko je vremenski potrebno za izradu prihvatljivo projektnog prijedloga?
9.	Da li su projekti kategorizirani po važnosti?
10.	Da li su projekti kategorizirani po nivou pripremljenosti i mogućim izvorima financiranja?
11.	Da li ste naišli na neke probleme prilikom prijave projekata i koje?
12.	Da li su vam neki od projektnih prijedloga odbijeni?
13.	Broj provedenih projekata u programskom razdoblju 2014.-2020. i koja je ukupna vrijednost financijskih sredstava povučena iz ESIF-a za isto razdoblje?
14.	Da li se grad Koprivnica većim dijelom oslanja na sredstva dobivena od strane Europske unije?
15.	Iz kojeg je ESIF-a povučeno najviše financijskih sredstava?
16.	Koja su tri najuspješnija projekta provedena u programskom razdoblju 2014.-2020.?
17.	Koji je projekt sa najvećim postotkom financiranih sredstava iz ESIF-a u razdoblju 2014.-2020.?